ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΔΕΥΤΕΡΑ — ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ τῇ 22 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1890 — ΕΤΟΣ Ζ' — ΑΡΙΘ. 51

ΓΡΑΦΕΙΟΝ
ΟΔΟΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ 59.
Ἕκαστον φύλλον τιμᾶται λεπτῶν 20

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΙΩΑΝΝΗΣ Μ. ΔΑΜΒΕΡΓΗΣ

ΕΒΔΟΜΑΣ

ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΙ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ
ΕΤΗΣΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΠΛΗΡΩΤΕΑ
νΕ Ἑλλάδι . . . . . Δρ. 10.
Ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ Φρ. χρ. 12.

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ
ΚΑΤΑ ΣΑΒΒΑΤΟΝ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ὁ ὅρκος, διήγημα τοῦ μέλλοντος, ὑπὸ Ι. Μ. Δαμβέργη.
Φιλελληνικὴ Πινακοθήκη: Οὐάσιγκτων Ἐρβίνγ (συνέχεια), ὑπὸ Γ. Δ. Κ.
Ἡ λεμονιά, ποίησις Γ. Δ. Κρυστάλλη.
Τὰ Δῶρα, παράδοσις, ὑπὸ Α. Α. Ἀβούρη.
Πέτρος ὁ Πελοποννήσιος, βιογραφικὰ ἀποσπάσματα.
Κλεοπάτρα, μυθιστορία Henry Greville. Μετάφρασις Α. Ἀμπάτη. (συνέχεια).
Ποντίκια, μῦθος Κριλώφ. Ἐκ τοῦ Ρωσικοῦ, ὑπὸ Π. Α. Ἀξιώτου.
Εἰδήσεις τῆς Ἑβδομάδος. Ἐγχώρια.—Ἐξωτερικά. —Ἀρχαιολογία.—Φιλολογία.—Καλλιτεχνία.
Ἐφημερίδες Ἀνέκδοτα—Περίεργα—Ποικίλα.
Ἰδιαίτερα Γράμματα.
Νέα βιβλία.

Ο ΟΡΚΟΣ

(Διήγημα τοῦ μέλλοντος)

Α΄

. . . . . .

Νὺξ ἐπίσημος διὰ τὴν ἱστορίαν ὑπῆρξεν ἡ τῶν Χριστουγέννων τοῦ 1890. Συννεφωμένα ἦσαν πανταχοῦ τὰ μέτωπα τῶν ὀρθοδόξων καὶ ὑπὸ τὰ νέφη των ἐκρύπτετο τρομερὸς ὁ κεραυνός. Ἡ ἐκκλησία διωκομένη εἶχε κλείσῃ τὰς πύλας της καὶ πρὸ τῶν βαθμίδων αὐτῶν, πρώτην ἤδη φορὰν μετὰ αἰῶνας ὁλοκλήρους, ἤρχιζε νὰ φύηται χόρτος. Αἱ ψυχαὶ τῶν Ἑλλήνων ἦσαν περίλυποι ἕως θανάτου, καὶ οὐδὲν τεκμήριον ἐδήλου, ὅτι ἡ ἐπαύριον ἦτο ἡ ἐπέτειος τῆς κοσμοσωτηρίου ἡμέρας.

Ἑνωρὶς ἀπὸ τῆς ἑσπέρας οἱ χριστιανοὶ ἐκλείσθησαν ἐν ταῖς οἰκίαις αὐτῶν. Ἡ χαρμόσυνος κίνησις, ἡ προμηνύουσα συνήθως τὴν ἑορτήν, μόλις ἀνεκαλεῖτο εἰς τὸν νοῦν ὑπὸ τοῦ λάλου τῶν ἀναμνήσεων στόματος, ἀντὶ δὲ τῶν ἡδέων τῆς συγκινήσεως δακρύων, ἅτινα ἄλλοτε ἐδρόσιζον τοὺς ὀφθαλμούς, πικρία καὶ ἀπόγνωσις καὶ μῖσος ἐζωγραφίζετο ἐπὶ τῆς μορφῆς των.

*
* *

Ὁδηγοῦμεν τὸν ἀναγνώστην εἰς διαφόρους οἰκίας μεγάλης ὑπὸ τὴν Τουρκίαν Ἑλληνικῆς πόλεως, ἵνα ἐξ ἰδίας ἀντιλήψεως κρίνῃ τὰς κατὰ τὴν νύκτα ἐκείνην ἐπικρατούσας σκέψεις.

*
* *

Ἐν τῇ μιᾷ, μήτηρ μελανείμων θέλει νὰ κοιμήσῃ τὸ τριετὲς ὀρφανόν της, ἀλλ' οἱ ὀφθαλμοί της εἶνε δακρυσμένοι, τρέμει ἡ φωνή της καὶ τὸ γλυκὺ νανούρισμα λαμβάνει εἰς τὸ στόμα της τόνον μοιρολογήματος. Τὸ στῆθος ὑπεγείρεται ὡσεὶ ἀσθμαῖνον, ἀλλὰ συγκρατεῖ τὸν στεναγμόν. Τὸ νήπιον τὴν παρατηρεῖ περιέργως, ἀλλ' ἀδυνατεῖ νὰ ἀρθρώσῃ τὴν ἐρώτησιν:

— Τί ἔχεις μητέρα;

Τὴν μαντεύει ὅμως ἐκείνη, κύπτει ἐπὶ τοῦ λίκνου καὶ ἀποθέτει ἐπὶ τοῦ προσώπου τοῦ τέκνου της ἀσπασμὸν ταχύ, ἐνῷ δακρύοντες οἱ ὀφθαλμοί της ὑγραίνουσι τὴν παρειάν του.

Ἡσύχει, πτωχὴ μῆτερ, τὸ βρέφος ἀνδρούμενον θὰ ἐνδικήσῃ τὰ δάκρυά σου!

*
* *

Ἐν ἄλλῃ οἰκίᾳ ἡ πατρικὴ στοργὴ δεινοτέραν ὑφίσταται δοκιμασίαν. Ἡ εὐμάρεια καὶ ἡ ἄνεσις φαίνονται πανταχοῦ, ἀλλὰ δύο κορασίδες θρηνοῦσι, διότι δὲν τοῖς ἠγόρασεν ὁ πατὴρ καινουργῆ ἐνδύματα. Ἀπὸ ἡμερῶν καθ' ἑκάστην ταῖς ἔλεγεν, αὔριον καὶ πάλιν αὔριον, ἀλλ' ἤδη ἔφθασαν τὰ Χριστούγεννα καὶ ἡ ὑπόσχεσις δὲν ἐξεπληρώθη...

— Διατί πατέρα, ἐρωτῶσιν;

— Ἐφέτος, ἀποκρίνεται ὁ πατὴρ συγκεκινημένος, δὲν ἔχομεν Χριστούγεννα.

— Πῶς, δὲν ἐγεννήθη ὁ Χριστός;

— Ναί... ἐγεννήθη... ἀλλὰ... καὶ στρέφει τὸ πρόσωπον, ἵνα μὴ τὸ ἴδωσι τὰ τέκνα του. Καὶ τὰ δάκρυα ἐκεῖνα τοῦ ἀνδρὸς θὰ γίνωσι μίαν ἡμέραν σφαῖραι, σφαῖραι θανατηφόροι.

*
* *

Ἐν ἄλλῃ πενιχρᾷ καλύβῃ πέριξ τραπέζης κάθηνται σιωπηλοὶ τρεῖς ἄνθρωποι τοῦ λαοῦ, πτωχοὶ ἐργάται· οὐδεὶς τολμᾷ νὰ διακόψῃ σιγὴν ἐπελθοῦσαν μετὰ λόγους φοβερούς. Σκέπτονται· Αἴφνης παῖς ρακένδυτος ἐγείρεται ἐκ τῆς γωνίας καὶ ὡσεὶ ὁμιλῶν καθ' ἑαυτὸν λέγει μετ' ὀξείας καὶ εὐκρινοῦς φωνῆς:

— Φέτο μήτε κάλαντα, μήτε Χριστόψωμα.

— Ἀνάθεμα! κράζουσι μιᾷ φωνῇ οἱ ἄνδρες, ἐκρηγνύμενοι εἰς ὀργήν· εἷς δὲ τούτων καταφέρει τὸν στιβαρὸν γρόνθον του ἐπὶ τῆς τραπέζης.

Καὶ τὸ παιδίον ἀποσύρεται πεφοβισμένον εἰς τὴν γωνίαν του, νομίζον, ὅτι αὐτὸ εἶνε τῆς ἀγανακτήσεως ἡ αἰτία.

*
* *

Πορρωτέρω ἐν ἑτέρᾳ οἰκίᾳ γραῖα γυνὴ λιβανίζει τὰ εἰκονίσματα καὶ μονολογεῖ:

— Ἑξῆντα χρόνια εἶδανε τὰ μάτια μου Χριστούγεννα στὴν ἐκκλησία καὶ φέτο μοῦ ἤτανε γραμμένο ὅ,τι μήτε χιόνια, μήτ' ἀρρώστια μοῦκαιαν. Νὰ μὴν πάω... Θέ μου γιὰ ποιοὺς φυλάῃς τὴν κατάρα σου;

*
* *

Καὶ πανταχοῦ μέγα τι καὶ φοβερὸν ἐνεκυμονεῖτο. Ἂν αἱ γυναῖκες ἠδύναντο νὰ χύσωσιν, ὅσα δάκρυα ἀπῄτει τῆς καρδίας των ὁ πόνος, θὰ ἐπλημμύρει ἡ πόλις. Καὶ θὰ ἐδονεῖτο, ὡς ὑπὸ σεισμοῦ, ἂν δὲν συνεκράτουν οἱ ἄνδρες τοὺς ἀγρίους αὐτῶν στεναγμούς.

Ἔξω ὁ βορρᾶς ἐμαίνετο. Τὰ παραθυρόφυλλα τῶν οἰκιῶν συνεκρούοντο καὶ ἡ ὀργὴ τῆς φύσεως ἠμιλλᾶτο πρὸς τὴν ὀργὴν τῶν ἀνθρώπων.

Νὺξ ἀγρία, ἀλησμόνητος. Καὶ ἐν τούτοις ἡ νὺξ ἐκείνη ὑπῆρξεν αἰσία; σωτηρία διὰ τὸν ἑλληνισμόν.

Οἱ Ἕλληνες εἶχον λησμονήσῃ τὸν Θεόν των, καὶ ὁ φιλόστοργος Θεὸς ἤρχετο νὰ ἀναλέσῃ ἑαυτὸν εἰς τὴν μνήμην τῶν Ἑλλήνων.

Ἀληθῶς ἐγεννᾶτο Χριστὸς σωτὴρ κατὰ τὴν νύκτα ἐκείνην.

Β΄

Ἐν ἀποκέντρῳ συνοικίᾳ τῆς ἐν λόγῳ πόλεως ὑψοῦτο μέγας, ἀλλὰ σκοτεινὸς οἶκος. Οὐδεμία ἀκτὶς φωτὸς ἀπὸ τῶν παραθύρων προέδιδεν ἐνοικοῦσαν ψυχὴν ζῶσαν· εὐρεῖα ἐν τούτοις αἴθουσα εἰς τὸ κέντρον αὐτοῦ κειμένη, εἶχε πληρωθῆ ἀνθρώπων μυστηριωδῶς εἰσελθόντων. Ἀπήρτιζον ὁμίλους καὶ συνδιελέγοντο χαμηλῇ τῇ φωνῇ, ἐστρέφοντο δὲ μετὰ φόβου πρὸς τὴν θύραν, μόλις αὕτη ἠνοίγετο καὶ καθησύχαζον βλέποντες, ὅτι ὁ εἰσερχόμενος ἦτο εἷς ἐκ τῶν ἰδικῶν των.

Τέλος ἀπὸ ὁμίλου εἰς ὅμιλον μετεδοθησαν αἱ λέξεις: «καιρός, κύριοι», πάντες δ' ἔσπευσαν νὰ περικυκλώσωσι τράπεζαν ἐν τῷ βάθει τῆς αἰθούσης ἱσταμένην, ἐφ' ἧς εὑρίσκετο Εὐαγγέλιον μὲ ἁπλούστατον ἐκ μελανῆς βύρσης περικάλυμμα.

Συγκίνησις γενικὴ ἐπεκράτει, ἀλλ' ἐκορυφώθη, ὅτε γέρων πολιὸς φέρων τὸ μοναχικὸν ἔνδυμα, προχωρήσας ἔστη πρὸ τῆς τραπέζης καὶ ἀπέναντι τῶν ἄλλων.

«Γνωρίζετε διατί συνήλθομεν, ἀδελφοί, ἀλλ' ἀκούσατέ το μίαν φορὰν ἀκόμη, εἶπε διὰ τρεμούσης φωνῆς ὁ γέρων καὶ παραμερίσας ἀφῆκε τὴν θέσιν του εἰς νέον τριακοντούτη μόλις, ἀλλ' ὠχρὸν καὶ βαθέως συγκεκινημένον.

Ὁ νέος παρετήρησε τοὺς ἐπ' αὐτοῦ προσηλοῦντας τοὺς ὀφθαλμούς, ἐπί τινα λεπτά· ἦτο ἡ πρώτη φορά, καθ' ἣν θὰ ὡμίλει πρὸ τοιούτου καὶ τοσούτου ἀκροατηρίου. Πρὸς στιγμὴν ἐδειλίασε καὶ σταγόνες ψυχροῦ ἱδρῶτος ἐκάλυψαν τὸ μέτωπόν του· ἀλλ' ἡ στιγμὴ ἦτο κρίσιμος καὶ τὸ θάρρος τῶν πεποιθήσεών του ἐνεκαρδίωσεν αὐτόν.

«Λόγους ρητορικοὺς οὐδὲ θὰ ἀκούσητε ἀπὸ ἐμέ, εἶπε τέλος μετὰ φωνῆς τόσον χαμηλῆς, ὥστε δὲν θὰ ἠκούετο ἂν πάντες δὲν εἶχον

ἐπ' αὐτοῦ προσηλωμένην τὴν προσοχήν, —ἀλλ' οὐδὲ εἶνε ἀνάγκη τοιούτων. Γνωρίζετε πάντες, ὅτι ἡ ζωὴ ἡμῶν κατέστη ἀπό τινος ἀφόρητος, καὶ ἡ ζωὴ αὕτη πρέπει νὰ μεταβληθῇ. Τοιαύτη προηγήθη συνεννόησις, ὥστε οὐδεμία ἀνακεφαλαίωσις αὐτῆς ἀπαιτεῖται. Μάτην ἐπεκαλεσθημεν τὴν ἀρωγὴν τῶν ἰσχυρῶν ἐπὶ τῶν παθημάτων ἡμῶν· μάτην ἐπεκαλέσθημεν τὴν δικαιοσύνην τοῦ τυράννου ἐπὶ τῶν δικαιωμάτων ἡμῶν, μάτην ἠλπίσαμεν, ὅτι οἱ ἀδελφοί μας θὰ ἀφίνοντο ἐλεύθεροι νὰ σπεύσωσιν εἰς βοήθειάν μας. Ἐσήμανεν ἡ ὥρα, καθ' ἣν δέον καὶ ἡμεῖς νὰ ἐργασθῶμεν. Μέχρι τῆς σήμερον ἄγονος καὶ παθητικὴ ὑπῆρξεν ἡ ζωὴ ἡμῶν. Ἀνεμένομεν τὰ πάντα παρὰ τῶν ἄλλων, ὡς νὰ μὴ ἦτο πρώτιστον ἡμῶν καθῆκον νὰ προπαρασκευάσωμεν τὸ ἥμισυ τοὐλάχιστον. Ἂς ἐρωτήσῃ ἕκαστος ἡμῶν τὴν συνείδησίν του καὶ ἂς ἀποκριθῇ. Ἐπράξαμεν ἀρκετά, ὥστε νὰ ἐλπίζωμεν ὅ,τι ἐλπίζομεν; Ποίας θυσίας ὑπέστημεν, ἵνα προσδοκῶμεν τὴν ὑψίστην τῶν ἀνταμοιβῶν, τὴν ἐλευθερίαν;»

Ἤδη ἡ φωνὴ τοῦ νέου ἐνεψυχοῦτο, ἐρύθημα δ' ἐκάλυπτε τὰς παρειάς του· οἱ ὀφθαλμοί του ἠκτινοβόλουν, τὸ ἀνάστημα αὐτοῦ ἐμεγαλύνετο, ἀνυψοῦτο...

«Ἀρκετὸν ἐνομίζομεν, ἐξηκολούθησε νὰ μεγαλαυχῶμεν καὶ νὰ ἐλπίζωμεν, ἀλλ' ἀμφότερα ταῦτα ἐπιβάλλουσι καθήκοντα, ἅτινα ἡμεῖς εἴχομεν λησμονήσει. Εἷς ἐκ τῶν χιλίων προσήρχετο ἀρωγὸς εἰς τὰς μεγάλας τοῦ ἔθνους ἀνάγκας καὶ ἠρκούμεθα εἰς τὸ νὰ εὐλογῶμεν ἀπὸ τοῦ ἀσφαλοῦς τὴν δοξάζουσαν τὸ ἔθνος ὅλον αὐταπάρνησίν του· ὅλη ἡ πρὸς τὴν πατρίδα στοργὴ ἡμῶν, ἡ μεγάλη ἀληθῶς καὶ ἀνεξάντλητος, περιωρίζετο εἰς ἐκδηλώσεις παιδαριώδεις. Εἰς ἁπλοῦν ἐνδιαφέρον περὶ τοῦ τί ἐγίνετο, τί ἔπρεπε νὰ γίνῃ...

...Ἐδακρύομεν ἐκ συγκινήσεως ἀληθῶς εἰς εὐέλπιδα ἀκούσματα, ἀλλ' οὐδὲν ἐπράττομεν, ὅπως ταῦτα πραγματοποιηθῶσι. Τίς ἐξ ἡμῶν ἔχει τὸ θάρρος θέτων τὴν χεῖρα ἐπὶ τῆς καρδίας του νὰ εἴπῃ: ἐγὼ ἔπραξα ὅ,τι ἔπρεπε νὰ πράξω; οὐδείς, οὐδείς! Οὐδὲ τὰ ψιχία τῆς τραπέζης μας ἀφιερώσαμεν ποτὲ ὑπὲρ τῆς ἰδέας, εἰς ἣν δέον ν' ἀνήκῃ καὶ ἡ περιουσία καὶ ἡ ζωὴ ἡμῶν. Πικροὶ εἶνε οἱ λόγοι μου, ἀλλὰ προέρχονται ἐκ καρδίας αἰσθανθείσης μυρία ἄλγη ἐν ξέναις χώραις, ἐν αἷς τὰ πάντα θυσιάζουσιν ὑπὲρ πατρίδος».

«Ἤδη, ἐξηκολούθησε μετὰ βραχεῖαν διακοπήν, ἤδη ἄξια τῶν ὅσων ἐπράξαμεν ἀπολαμβάνομεν· οἱ ἀλλόδοξοι μᾶς σκώπτουσι καὶ οἱ ἀλλόθρησκοι μᾶς ῥαπίζουν ἐκ τῶν οἴκων μας· ἤλθομεν ἀφοῦ εἴδομεν κηδείας πένθος ἐν ἡμέραις χαρᾶς. Θὰ ἐπιστρέψωμεν ἄρά γε εἰς αὐτοὺς ὁποῖοι ὑπῆρξαμεν ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον;»

Ἔστρεψε τὸ βλέμμα πρὸς τοὺς πέριξ αὐτοῦ, ὡσεὶ ζητῶν ἀπόκρισιν εἰς τὸ ἐρώτημά του, ἀλλ' εἶδε τοὺς πάντας βλέποντας πρὸς τὴν γῆν, κατηφεῖς, αἰσχυνομένους νὰ τὸν ἀτενίσωσιν. Οἱ λόγοι του ὡς νὰ προήρχοντο ἐκ τοῦ στόματος αὐτῆς τῆς πατρίδος εἶχον σπαράξῃ τὴν καρδίαν των.

«Ἀλλ' ἡ ἐνταῦθα παρουσία ἡμῶν εἶνε εὔγλωττος ἀπόδειξις τοῦ ἐναντίου, εἶπε μετὰ φωνῆς γλυκυτέρας καὶ πλήρους ἐνθουσιασμοῦ. Εὐλογημένη ἡ ὥρα τῆς μετανοίας ἡμῶν, εὐλογημένη ἡ θεία πρόνοια ἡ κινήσασα τὴν ἐχθρικὴν χεῖρα εἰς τὰ ἔσχατα καθ' ἡμῶν· ἄνευ αὐτῶν τίς οἶδε πότε θὰ ἠγειρόμεθα... Δύο εἰδῶν ἐπαναστάσεις τίθενται πρὸ ἡμῶν πρὸς ἐκλογήν. Ἡ μία ἔνοπλος, ἧς ἄγνωστον πότε θὰ σημάνῃ ἡ ὥρα. Ἡ ἄλλη... εἰρηνική, ἀλλ' ἐπίσης τελεσφόρος, διότι καὶ ἡμᾶς θὰ καταστήσῃ ἰσχυροὺς, καὶ τοὺς ἐχθροὺς θὰ ἐξασθενήσῃ ἐπὶ μᾶλλον. Ταύτην κηρύσσομεν ἤδη, εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος!

— Ἀμήν, ἐψιθύρισαν μετὰ συγκινήσεως πάντες.

Ὁ νέος ἀπεσύρθη τότε, ἀλλ' ἡ ἔνθεος φωνή του ἀντήχει ἀκόμη εἰς τὰ ὦτα τῶν ἀκροατῶν. Καὶ προέβη ὁ γέρων ἱερεύς.

«Θὰ ἀναγνώσω τὸν ὅρκον, εἶπε, καὶ σεῖς τέκνα μου ἐπαναλάβετε αὐτὸν ἐν τῷ νῷ· τὸ δὲ Εὐαγγέλιον, ἀφ' οὗ θὰ θέσητε τὴν δεξιάν σας, ἔστω ὑμῖν βοηθός.

Καὶ ὁ γέρων ἀνέγνωσε τὸν ὅρκον ἐνῷ αἱ κρατοῦσαι τὸν χάρτην χεῖρες του ἔτρεμον ἐκ τῶν γηρατείων καὶ τῆς συγκινήσεως οἱ δὲ ὀφθαλμοί του κατέβρεχον αὐτὸν διὰ θερμῶν δακρύων.....

.....

Ἤχοι ἀνταλλασσομένων ἀσπασμῶν καὶ ἐγκάρδιοι θλίψεις χειρῶν καὶ μειδιάματα χαρᾶς καὶ εὐφροσύνης ἐπεσφράγισαν τὴν μυστηριώδη τελετήν.

* * *

Καὶ ὁ ὅρκος ἐκεῖνος ὑπῆρξεν ἡ αὐγὴ τῆς ἐθνικῆς δόξης, νέον βάπτισμα τοῦ ὑπὸ δουλείαν Ἑλληνισμοῦ εἰς τὴν κολυμβήθραν τῆς ἐλευθερίας. Ἀληθῶς ἐγεννᾶτο Χριστὸς Σωτὴρ κατὰ τὴν νύκτα ἐκείνην.

ΙΩΑΝΝΗΣ Μ. ΔΑΜΒΕΡΓΗΣ

ΦΙΛΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ

ΟΥΑΣΙΓΚΤΩΝ ΕΡΒΙΝΓ

(Συνέχεια)

XII

Διαρκούσης τῆς ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ διαμονῆς μου σφοδρὸς πόθος μὲ κατέλαβεν ὅπως ἐπισκεφθῶ τὴν ἔπαυλιν τοῦ Οὐασιγκτῶνος Ἔρβινγ, ἵνα προσφέρω αὐτῷ τὸν ὀφειλόμενον φόρον τοῦ σεβασμοῦ καὶ τῆς λατρείας μου. Περὶ τὴν ἑβδόμην λοιπὸν τῆς πρωΐας τῆς 6 Ἰουλίου 1858 ἐπεβιβάσθην διὰ Ταρρυτάουν καὶ ἐκεῖθεν διηυθύνθην πρὸς τὸ Σώνυσαϊδ, ἀναλογιζόμενος, ὅτι πορεύομαι εἰς συνάντησιν ἑνὸς τῶν μεγαλοφυεστέρων ἀνδρῶν τοῦ Νέου Κόσμου.

Ἴσως φανῇ παράδοξον εἰς τοὺς θιασώτας καὶ θαυμαστὰς μόνης τῆς ἀρχαιότητος, ἀλλὰ δὲν ἀξιοῦνται ἄρα γε καὶ τὰ Ἡνωμένα Κράτη τῆς Ἀμερικῆς παρομοίας τῆς Ἑλλάδος δόξης; Δὲν ὑπάρχει ἄρα γε διανοητικὴ καὶ πολιτικὴ ὁμοιότης μεταξὺ Ἀμερικῆς καὶ Ἑλλάδος; Ἀνάγνωσον, φίλε ἀναγνῶστα, τοὺς λόγους τοῦ Οὐέβστερ, Κλέυ καὶ Ἔβερετ καὶ θέλεις μάθη τίνι τρόπῳ αἱ κλασικαὶ τῆς Ἑλλάδος ἀναμνήσεις ἀνεγεννήθησαν ἐν Ἀμερικῇ οὐχὶ μόνον καθόσον ἀφορᾷ τὸ φιλελεύθερον αὐτῆς πολίτευμα, ἀλλὰ καὶ τὴν διανοητικὴν ἀνάπτυξιν καὶ τὴν πρὸς τὰς ἐπιστήμας καὶ τέχνας πρόοδον.

Βεβαίως τὸ ὑπὸ τῆς παρουσίας τοῦ Ἔρβινγ ἀγιαζόμενον ἐκεῖνο μέρος ὡμοίαζε μὲ τὴν ἀκαδημίαν τοῦ Πλάτωνος....

Ἐπὶ μιᾶς τῶν ὡραιοτέρων θέσεων τοῦ ποταμοῦ Χώδσωνος καὶ ἐν μέσῳ τοῦ Σλῆπυ —Χόλλω, ὅπερ ὁ κάλαμός του τοσοῦτον γραφικῶς περιέγραψεν, ἀνεγείρεται ἡ ἔπαυλις τοῦ Ἔρβινγ μὲ τὰ αἰχμηρὰ αὐτῆς στεγάσματα, τὰς ὀγκώδεις καπνοδόχους, τοὺς μεγαλοπρεπεῖς ἐξώστας καὶ τὸν καλῶς καλλιεργημένον καὶ ἐκτεταμένον κῆπον. Τὸ ὅλον κτίριον εἶνε κακαλυμμένον ὑπὸ ἀγροτικῶν ἀνθέων, κισσοῦ καὶ ἄλλων ἑρπόντων φυτῶν ὁμοιάζον πρὸς Ὁλλανδικὴν ἔπαυλιν. Πρὸ πέντε καὶ εἴκοσι ἐτῶν ἦτο ὁ μόνος οἶκος ἐν μέσῳ τῶν ἀρχαίων δασῶν τῆς Ταρρυτάουν· ἔκτοτε ὅμως ἀνηγέρθησαν καὶ ἄλλοι, ἀλλ' ὁ μεγαλοφυὴς πρεσβύτης Νικερμπῶκερ ἐξακολουθεῖ ζῶν μακρὰν τῆς τύρβης καὶ τοῦ συρμοῦ σχεδὸν ἀγνοῶν

«How the great world
Is praising him for off».

ἤτοι:

Πόσον ὁ κόσμος τῶν θνητῶν . . . . . .
Τὸν ἐπαινεῖ μακρόθεν.

Τὸ προσφιλὲς ἐρημητήριον τοῦ Ἔρβινγ ἦτο μαγευτικώτατον. Τὰ δένδρα καὶ τὰ ἄνθη ἀφθονώτατα. Τὰ πτηνὰ ἐκελάδουν ἀνενόχλητα πλησίον τῶν παραθύρων του, καὶ τὰ κολύβρια ἐξεμύζων τὸ γλυκὺ μέλι τῶν ἀνθέων. Περιειργάσθην ὁλόκληρον τὸν κῆπον. Εἶδον τὰ δένδρα τὰ ὑπὸ τῶν ἰδίων του χειρῶν φυτευθέντα, ὑπὸ τὰ πυκνὰ φυλλώματα τῶν ὁποίων διαρκοῦντος τοῦ καύσωνος ἐπαναπαύεται, ἀναπνέων τὴν γλυκεῖαν αὔραν τῆς θαλάσσης καὶ παρατηρῶν ὁτὲ μὲν τὰς ρωμαντικὰς καὶ γραφικὰς ὄχθας τοῦ μεγαλοπρεποῦς Χώδσωνος, ὁτὲ δὲ τοὺς σκιεροὺς καὶ ὡραίους λόφους μὲ τὰ ποικιλόχροα αὐτῶν δάση.

Μετὰ τὴν εἰς τὸν κῆπον ἐπίσκεψίν μου εἰσῆλθον εἰς τὸν οἶκον τοῦ Ἔρβινγ, ὃν εὗρον καθήμενον ἐπὶ ἀνακλίντρου, παρέδωκα δὲ αὐτῷ τὴν ἑξῆς ἐπιστολήν:

«Ἐν Βοστώνῃ, τῇ 28 Ἰουνίου 1858.

«Ἀγαπητέ μοι κ. Ἔρβινγ,

«Ὁ κ. Κ. ἐκ Ζ.. διαμένων ὅμως ἐπί τινα ἔτη ἐν »Βοστώνῃ καὶ Κανταβριγίᾳ ἐπιθυμεῖ νὰ γνωρίσῃ ὑμᾶς »προσωπικῶς. Εἶνε λόγιος, λέξις ὑψίστης τιμῆς παρ' »ὑμῖν. Οὐδόλως δὲ διστάζω, ἵνα θερμῶς συστήσω αὐ»τὸν τῇ ὑμετέρᾳ εὐμενείᾳ.

«Μένω ἀγαπητέ μοι Ἔρβινγ,

«Ὅλως ὑμέτερος

«Ἐδουάρδος Ἔβερετ.»

Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ἐπιστολῆς ἐγερθεὶς ἐκ τοῦ ἀνακλίντρου του μὲ ὑπεδέχθη

λίαν φιλοφρόνως εἰσαγαγών με εἰς τὴν αἴθουσαν τῆς ὑποδοχῆς ἁπλούστατα κεκοσμημένην. Ἐπὶ τῆς ἐν τῷ μέσῳ αὐτῆς τραπέζης ἔκειτο ἡ *Ἁγία Γραφή*, ἡ *Πινακοθήκη τοῦ Νικερμπῶκερ* καὶ τὸ *περὶ Ἰταλίας τοῦ Ρῶγκερς*. Οἱ τοῖχοι τῆς αἰθούσης ἦσαν καθωραϊσμένοι διὰ μεγάλης ἐλαιογραφίας παριστώσης τὴν εἰκόνα του καὶ διὰ δύο χαλκογραφιῶν *τὸν Χριστὸν ἀνταμείβοντα* καὶ *τὸν Χριστὸν παρηγοροῦντα* ἀπεικονιζουσῶν.

Ἐπὶ τῶν τοίχων γειτονικοῦ δωματίου, οὗτινος τὰ παράθυρα ἔβλεπον πρὸς τὸν κῆπον, καὶ ὅπερ ἐκοσμεῖτο ἐπίσης δι' ἁπλουστάτων ἐπίπλων, ἐκρέμαντο εἰκόνες τῆς νεανικῆς ἡλικίας τοῦ Οὐασιγκτῶνος, τοῦ ποιητοῦ Μπράϊαντ, τοῦ μυθιστοριογράφου Κάουπερ καὶ τινων ἄλλων, ἔργα τοῦ ἰδίου Ἔρβινγ. Ὁ μεγαλοφυὴς οὗτος ἀνὴρ ἦν ὑψηλοῦ ἀναστήματος καὶ εὔρωστος· καίτοι δὲ ὑπερεβδομηκοντούτης, ἐφαίνετο ὡσεὶ χαίρων ἄκραν ὑγείαν, ὅπερ δὲν ἦτο καὶ πραγματικόν. Ἐν τούτοις δὲν ἐφαίνετο ἢ μικρὸν μόνον καταβεβλημένος ἐκ τῶν ἀσχολιῶν περὶ τὴν συνταξιν τοῦ *Βίου τοῦ Οὐασιγκτῶνος*, ὃν πρό τινων ἡμερῶν εἶχεν ἀποπερατώσῃ ἐκ τεσσάρων ὀγκωδῶν τόμων· ἦτο ἀφελέστατος τοὺς τρόπους καὶ οὐδὲν ἴχνος ὑπερηφανείας προέδιδεν ἐπὶ τοῦ μετώπου αὐτοῦ τὸν πατριάρχην τῆς Ἀμερικανικῆς φιλολογίας· μοὶ ὡμίλει μετὰ μεγάλης οἰκειότητος ὁ περιφημότερος αὐτὸς συγγραφεὺς τοῦ Νέου Κόσμου, καὶ τοι ἐγὼ δὲν ἤμην ἢ νέος ἄγνωστος αὐτῷ τε καὶ τῷ φιλολογικῷ κόσμῳ. Μὲ ἠρώτησε περὶ τοῦ Ἔβερετ καὶ ἐπήνεσεν αὐτὸν ὡς τὸν μέγιστον πολιτευτὴν τῆς Ἀμερικῆς, ἠύχετο δὲ νὰ ἴδῃ αὐτὸν Πρόεδρον τῆς Δημοκρατίας. «Τοιοῦτοι ἄνδρες», προσέθηκεν, «εἰσὶν ἄξιοι νὰ κατέχωσι τὰς ὑψηλοτέρας θέσεις ἀντ' ἐκείνων, οἵτινες διὰ θορύβων καὶ ἐπιδείξεων, προσπαθοῦσι νὰ ἐξαπατῶσι τὸν λαόν. Ὁ Ἔβερετ εἶνε ὁ μᾶλλον εὔγλωττος ῥήτωρ ἐν Ἀμερικῇ. Ἐγὼ οὐδὲ λέξιν δύναμαι νὰ προφέρω δημοσίᾳ· ῥῖγος μὲ καταλαμβάνει καὶ ὅλον μου τὸ σῶμα τρέμει. Ἐνθυμοῦμαι, ἐξηκολούθησεν, «ὅταν ὁ Δίκενς ὁ μέγας ἐκεῖνος ζωγράφος τῶν ἀνθρωπίνων χαρακτήρων, ἦλθεν εἰς Ἀμερικήν, τινὲς τῶν ἡμετέρων λογίων προσεκάλεσαν αὐτὸν εἰς γεῦμα, ἐπέμενον δέ, ὅπως προεδρεύσω, ἀλλ' ἠρνήθην, διότι ἐγίνωσκον ἐκ τῶν προτέρων ὅτι θὰ ἀπετύγχανον· ἐν τούτοις ἐπέμενον, ἐγὼ δὲ ἀπεδέχθην. Προητοίμασα λοιπὸν τὸν λόγον μου, γράψας αὐτὸν μὲ μεγάλα γράμματα· ὅτε δὲ ἦλθεν ἡ στιγμή, ὅπως ἀπαγγείλω αὐτόν, μόλις ἀνέγνωσα ὀλίγας γραμμὰς καὶ δὲν ἠδυνάμην νὰ προχωρήσω..... τότε ἔρριψα τὸν χάρτην ἐπὶ τῆς τραπέζης καὶ προέπιον ὑπὲρ τῆς ὑγείας τοῦ Μπῶζ ἐν μέσῳ τῶν ζητωκραυγῶν καὶ τῶν χειροκροτήσεων. Ὅταν δὲ ἐκάθησα, εἶπον πρὸς τοὺς φίλους μου: — Δὲν σᾶς εἶπον, ὅτι θὰ ἀποτύχω; ἰδοὺ ἀπέτυχον οἰκτρῶς.... Καὶ ὁ φίλος μου Χάλλεκ, ὅστις εἶνε τοσοῦτον εὔγλωττος καὶ ζωηρὸς ἐν συναναστροφῇ δὲν δύναται νὰ προφέρῃ δημοσίᾳ οὐδὲ λέξιν. Καθήμενος δύναται νὰ ὁμιλῇ ἐπὶ πολὺν χρόνον, ὀρθὸς δὲ οὐδέποτε. Ἐρωτήσας αὐτὸν ἡμέραν τινὰ πῶς τοῦτο συμβαίνει, μοὶ ἀπήντησεν ὅτι, ὅταν ἵσταται καταβαίνουν αἱ ἰδέαι εἰς τὰς πτέρνας τῶν ποδῶν του, ἐνῷ ὅταν κάθηται μένουσιν ἐν τῇ κεφαλῇ του. Εἶνε ἄριστος ποιητὴς καὶ γράφει λαμπρά, ὅταν μάλιστα πίνῃ ποτήριον καμπανίτου. Ὁ Σχίλλερος οὐδέποτε ἠδύνατο νὰ γράψῃ ἐὰν δὲν ἔπινε προηγουμένως τρεῖς φιάλας καμπανίτου καὶ ὁ Κώλριδγ τρεῖς φιάλας βράνδ».

Ἡ οἰκειότης ἐν τούτοις, μεθ' ἧς ὁ Ἔρβινγ ἐχώρει ἐν τῇ συνομιλίᾳ, μοὶ ἔδωκε τὸ θάρρος νὰ τὸν ἐρωτήσω, ποῖον τῶν συγγραμμάτων αὐτοῦ ἐθεώρει τὸ ἄριστον.

— Οὐδέν, ἀπεκρίνατο, διότι ἀπαντά εἰσιν ἀτελῆ. Ἐὰν ἦμην κατὰ εἴκοσιν ἔτη νεώτερος, θὰ ἔγραφον αὐτὰ ἐκ δευτέρου.

— Πλὴν ποῖον ἐγράφη, ἐπαναλαμβάνω, ὑπὸ τὸν οἶστρον σας;

— Τὸ Μπρεῖτζ πρίγκ Χώλλ, ἀπήντησεν.

— Οὐδὲν τῶν προϊόντων τοῦ εὐφυοῦς ἡμῶν καλάμου, εἶπον, εἶνε ὡραιότερον τοῦ Σκὲτζ—Μποῦκ.

— Εἶνε τὸ πρῶτον, λέγει τῶν ἔργων μου· συνεγράφη δὲ ὡς τὰ πλεῖστα τῶν λοιπῶν νύκτωρ. Πολλάκις ἐγειρόμενος ἐν μέσῃ νυκτί, ἤναπτον τὴν λυχνίαν μου καὶ εἰργαζόμην ἐπὶ πολλὰς ὥρας. Ὅτε ἐν Ἱσπανίᾳ συνέγραφον τὸν *Βίον τοῦ Κολόμβου* εἰργαζόμην 14—16 ὥρας κατὰ συνέχειαν.

Οἱ λόγοι οὗτοι τοῦ Ἔρβινγ μὲ ὑπενθύμισαν τοὺς ὡραίους στίχους τοῦ Δάντου:

Leggendo in piuma κτλ.

ἤτοι:

Εὕδων τις ἐν πτίλοις
Ἐν χλανΐσί τε λαμπραῖς οὐ κτᾶται φήμην,
Ἣς ἄνευ καταλύει τὸν βίον, ἴχνος
Καταλείπων ἐπὶ γῆς, οἷον πομφόλυξ
Ἐν τοῖς ὕδασι καὶ καπνὸς ἐν ἀέρι. (*)

Τῷ ἀνέφερα μετὰ ταῦτα περὶ τοῦ *Βίου τοῦ Γεωργίου Οὐασιγκτῶνος*, τοῦ τελευταίου καὶ τελειοτέρου τῶν ἔργων αὐτοῦ, καὶ τὸν ἠρώτησα ἂν ἠσθάνθη τὴν ἡδονήν, ἣν καὶ ὁ Γίββων ἐκ τοῦ τελευταίου φύλλου τῆς Ρωμαϊκῆς αὐτοῦ Ἱστορίας.

— Οὐχί, ἀπήντησε, διότι δὲν διεξεπεραίωσα τὸ ἔργον μου μετὰ τῆς ἀπαιτουμένης ἀκριβείας, καὶ φοβοῦμαι, ὅτι ὁ τελευταῖος τόμος δὲν θὰ τύχῃ τῆς αὐτῆς τῶν τριῶν πρώτων ὑποδοχῆς· ὑπεχρεώθην νὰ διακόψω πολλάκις τὸ ἔργον ἕνεκεν ἀλλεπαλλήλων ἀσθενειῶν, αἵτινες ἀρκούντως μὲ κατέβαλον.

Ἐν τούτοις διάφορα θέματα ὁμιλιῶν διεδέχοντο ἄλληλα, ἐκτενέστερος ὅμως λόγος ἐγένετο περὶ τοῦ ποιητοῦ Μπράϊαντ. *Ἡ Θανατοψία του*, λέγει, εἶνε ἓν τῶν λαμπροτέρων προϊόντων τῆς Ἀμερικανικῆς μεγαλοφυΐας· ἐν αὐτῇ τὸ πνεῦμα ἀνυψοῦται ὑπεράνω τῆς ὕλης τοῦ κόσμου τούτου, καὶ ἡ καρδία πληροῦται ἐλπίδων αἰσιωτέρου μέλλοντος. Τὰ περὶ Ἑλλάδος ποιήματά του καὶ ἰδίως ἐκεῖνα, ἐν οἷς περιγράφει διὰ τῶν μελανωτέρων χρωμάτων τὴν φρικώδη σφαγὴν τῆς Χίου εἰσὶ πλήρη φιλανθρωπικῶν αἰσθημάτων καὶ ἀριδήλως καταδεικνύουσι τὸ ἀκμαῖον τῆς συμπαθείας αἴσθημα, ὅπερ ὁ Ἀμερικανικὸς λαὸς ἐξεδήλωσε πάντοτε ὑπὲρ τῶν καταπιεζομένων. Ἡ Ἑλλὰς λίαν ἀκριβὰ ἐπλήρωσε διὰ τὴν ἐλευθερίαν αὐτῆς. Ἡ τῆς ἀτυχοῦς Χίου καταστροφὴ ὤφειλε νὰ συγκινήσῃ τὴν Εὐρώπην, ὅπως ἀπαιτήσῃ τὴν ἀπελευθέρωσιν ὅλης τῆς Ἑλλάδος ἐκ τοῦ Τουρκικοῦ ζυγοῦ.

— Καὶ ὅμως, ἀπήντησα, γνωστὸν τυγχάνει, ὅτι πολλὰ ὑπέστη ἡ Ἑλλὰς ἐκ τῆς ἰδιοτελείας τῆς Εὐρώπης. Ἐπὶ παραδείγματι, οἱ Χῖοι οὐδέποτε θὰ ἠλησμονήσωσιν, ὅτι τὰ ὄργανα τοῦ Τούρκου, ἀναζητοῦντος τοὺς φυγάδας εἰς τὰ ὄρη, ἦσαν οἱ Εὐρωπαῖοι πρόξενοι, ὧν ἕκαστος περιάγων τὴν σημαίαν τοῦ κράτους αὐτοῦ ἀπὸ κρημνοῦ εἰς κρημνὸν προσέφερεν ἑαυτὸν μεσίτην ἐπὶ τῇ παραδοχῇ τῶν τουρκικῶν ὑποσχέσεων τῆς ἐπιεικείας. Τούτοις δὲ πιστεύσαντες οἱ Χῖοι ἀντὶ νὰ ἀφεθῶσιν εἰς τὰς λαφυραγωγηθείσας αὐτῶν οἰκίας ἐν εἰρήνῃ, ἀρπαγέντες ἀπήχθησαν αἰχμάλωτοι ἐπὶ τοῦ στόλου. Τὰ ὄρη λοιπὸν τῆς Χίου πρόκεινται ἡμῖν μνημεῖα τουρκικῆς ἐπιεικείας συνδεδεμένης μετὰ φραγκικῆς ἀπιστίας.

— Ἐπισκεπτόμενος τὴν Εὐρώπην, λέγει ὁ Ἔρβινγ, διακαὴς πόθος μὲ κατέλαβεν, ὅπως ἴδω τὴν Ἑλλάδα, ἣν ἠγάπησα ὡς δευτέραν πατρίδα μου, ἀλλὰ περιστάσεις ἀνεξάρτητοι τῆς θελήσεώς μου μὲ ἠμπόδισαν. Πόσον ἐπεθύμουν νὰ ἀσπασθῶ τὴν γῆν ἐκείνην τῆς μεγαλοφυΐας καὶ τῆς ἐλευθερίας. Ἡ ὑμετέρα πατρὶς εἶνε ἀξία τῆς ἀγάπης καὶ τοῦ σεβασμοῦ τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου. Λυποῦμαι, ὅτι δὲν ἠξιώθην νὰ ἐπισκεφθῶ τὸν ἀξιομνημόνευτον ἐκεῖνον βράχον, ἔνθα τὸ μεγαλουργὸν πνεῦμα τοῦ Ἕλληνος ἀνήγειρε τὰ ἀριστουργήματα αὐτοῦ καὶ ἐξ οὗ τὸ φῶς τοῦ πολιτισμοῦ πρῶτον διέδωκε τὰς φλόγας αὐτοῦ ἐν Εὐρώπῃ. Ὁποῖος κόσμος ἀναμνήσεων, ὁποία πληθὺς συγκινήσεων πληροῦσι τὴν φαντασίαν καὶ τὸν νοῦν τοῦ μετ' ἐπιστασίας μελετήσαντος τὰ διάφορα συμβάντα τὰ ἐν τῇ ἱστορίᾳ μνημονευόμενα· Ἀδύνατον νὰ μὴ λησμονήσῃ ἑαυτὸν ἐνώπιον τῆς θέας τῆς πρὸ αὐτοῦ παρισταμένη καὶ νὰ μὴ ἀναλογισθῇ ὅ,τι ἐν τῇ περιδόξῳ ἐκείνῃ γῇ ἐτελέσθη! Εἶνε ἀληθές, ὅτι ἱερόσυλοι χεῖρες κατέστρεψαν ἢ μετέφερον εἰς ξένας χώρας πολλὰ ἐκ τοῦ ἀνεξαντλήτου θησαυροῦ τῆς Ἑλληνικῆς τέχνης. Εἶνε ἀληθές, ὅτι οἱ περίδοξοι ἄνδρες τῶν ἀρχαίων Ἀθηνῶν καὶ τὰ ἀθάνατα αὐτῶν ἔργα ἐξίσου παρῆλθον, πλὴν αἱ Ἀθῆναι ἐκληροδότησαν εἰς ἁπάσας τὰς μελλούσας γενεὰς θησαυροὺς διαρκεστέρους τῶν ἐκ μαρμάρου καὶ ὀρειχάλκου. Τὸ πῦρ τῆς εὐφυΐας αὐτῆς ζῇ καὶ φλέγει μὲ ἀκοίμητον φλόγα ἐν τῇ φιλολογίᾳ της, καὶ εἶνε τὰ ὀλίγα τῶν ἀθανάτων αὐτῆς ἔργων, ὅσα περιεσώθησαν, ἅτινα κάμνωσιν ἡμᾶς νὰ θρηνῶμεν τὴν ἀπώλειαν τῶν ἤδη ἀπολεσθέντων. Ἀνέγνωσα, προσέθηκεν ὁ Ἔρβινγ, κατ' αὐτὰς ἐπίσημον ἔκθεσιν Ἄγγλου πρὸς τὴν κυβέρνησίν του, περιγράφουσαν διὰ μελανῶν χρωμάτων τὴν παροῦσαν κατάστασιν τῆς Ἑλλάδος. Φεῦ! δὲν ὀργᾷ ἴσως ὡς ἔδει ἡ πατρὶς τοῦ Δημοσθένους πρὸς τὴν πρόοδον!

— Ἔχω τὴν τιμὴν νὰ σᾶς παρατηρήσω,

(*) Μετάφρ. Κ. Μουσούρου.

ἀπήντησα, ὅτι ὁ συγγραφεὺς τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος ἐκθέσεως, γεννηθεὶς ἐν τῇ γῇ τῆς ἐλευθερίας καὶ τοῦ πολιτισμοῦ, καὶ ἀνατραφεὶς ἐν τῷ μεγάλῳ ἐκείνῳ τῆς προόδου σχολείῳ, δὲν ἠδύνατο βεβαίως ἢ μετ' ἀθυμίας νὰ παρατηρήσῃ τὴν βραδεῖαν πρόοδον τοῦ ἀρτισυστάτου βασιλείου. Δὲν ἐπιθυμῶ νὰ σᾶς ἀπασχολήσω, ἐκθέτων τὴν φιλολογικὴν καὶ πολιτικὴν κατάστασιν, εἰς ἣν ἡ Ἑλλὰς ἔφθασε μέχρι τοῦδε, ἂν καὶ παρά τινων ἡ πρόοδος θεωρεῖται μικρὰ καὶ νηπιώδης, ἀλλ' οὔτε θὰ ἐνδιατρίψω εἰς ἱστορικοὺς παραλληλισμούς· τὸ τοιοῦτο θὰ πράξῃ ὁ χρόνος καὶ ἡ πεῖρα· πέπεισμαι ὅμως ὅτι αἱ τοιαῦται ἐκθέσεις οὐδόλως δύνανται νὰ ἐλαττώσωσι τὴν συμπάθειαν τῶν Ἀμερικανῶν πρὸς λαὸν εὐγνωμονοῦντα δι' ὅ,τι αὐτὸς ἔπραξεν ὑπὲρ αὐτοῦ. Ἐν τούτοις ποίαν ψνώμην ἔχετε, ἠρώτησα, περὶ τοῦ ποιήματος Ὁ *Μάρκος Βότσαρις* τοῦ Χάλλεκ;

— Ὡραῖον, ὡραιότατον, ἀπήντησεν· ἀπηθανάτισε τὸν ποιητὴν καὶ τὸν ἥρωα τοῦ Σουλίου. Ὁ Χάλλεκ, προσέθηκεν, εἶνε ἐκ τῶν εὐφυεστέρων ποιητῶν, οὐ μόνον τῆς Ἀμερικῆς ἀλλὰ καὶ τῆς Ἀγγλίας· τὸ μόνον ἐλάττωμα αὐτοῦ εἶνε ὅτι γράφει σπανίως· ὅταν τὸν ἴδῃς παρακαλῶ εἰπὲ του νὰ βάφῃ τὸν κάλαμόν του συχνότερον.

Ἀκολούθως μὲ ἠρώτησεν ἐὰν τὸ ποίημα τοῦ Χαλλεκ μετεφράσθη εἰς τὴν Ἑλληνικήν· ἀπαντήσαντος ἐμοῦ ἀρνητικῶς, λέγει· «Πρέπει νὰ μεταφρασθῇ. Ἅπαντες οἱ δοῦλοι καὶ ἐλεύθεροι Ἕλληνες πρέπει νὰ τὸ ἀναγνώσωσιν. Ἐν αὐτῷ ὁ ποιητὴς περιέγραψε μίαν τῶν ἐνδοξοτέρων σκηνῶν τῶν κλεϊσασῶν τὴν ἱστορίαν τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως. Πρέπει νὰ τὸ μεταφράσητε ἡμεῖς.»

Ὑπεσχέθην δὲ ὅτι θὰ πράξω τοῦτο μετὰ τὴν εἰς Κατανδριγίαν ἐπάνοδόν μου.

Ἐγένετο ἀκολούθως λόγος περὶ τοῦ Λόγκφελλω, Μακώλεϋ, Πρέσκωτ, καὶ Οὐίττιερ καὶ πολλῶν ἄλλων γνωστῶν εἰς τὸν φιλολογικὸν κόσμον.

— Ὁ Λόγκφελλω, λέγει, εἶνε καλὸς ποιητής ἀλλ' ἀσθενέστερος μικρὸν τοῦ Χάλλεκ καὶ τοῦ Μπράϊαντ, γράφει δὲ ὑπὸ κερδοσκοπικὸν πνεῦμα, ἐνῷ ὁ Χάλλεκ ἀποβλέπει μόνον εἰς τὴν φήμην, ἣν ἐπεδίωξε καὶ ἐπεθύμει, ὡς ὁ ἴδιος πολλάκις ὡμολόγησεν. Ὁ Οὐίττιερ εἶνε μᾶλλον θρησκευτικὸς ποιητής, ὁ δὲ Πρέσκωτ εἰς τῶν δοκιμωτέρων ἱστοριογράφων, καὶ τὰ ἔργα αὐτοῦ ἀπέκτησαν παγκόσμιον φήμην· εἶνε δὲ ἀκριβέστερος καὶ αὐθεντικώτερος τοῦ Μακώλεϋ, ἐνῷ πρὸς τὸ ὕφος ἐξισοῦνται· ἀμφότεροι γράφουσι μετὰ μεγίστης γλαφυρότητος.

Μετὰ ταῦτα ὁ Ἔρβινγ ἠρώτησεν ἐὰν ἀνέγνωσα τὸ περὶ Ἑλλάδος ἄρθρον τοῦ Μακώλεϋ, ἐπικρίνοντος τὴν Ἑλληνικὴν Ἱστορίαν τοῦ Ἄγγλου Μίτφωρδ. — Τὸ ἄρθρον τοῦτο, εἶπεν, οἱ Ἕλληνες πρέπει νὰ θεωρήσωσιν ἐθνικὸν κειμήλιον· οὐδέποτε ἀνέγνωσα τοσοῦτο συντόμως, ἀλλ' εὐφυῶς ἀναπτυσσομένην τὴν ἐπίδρασιν, ἣν ἐξήσκησεν ἡ Ἀρχαία Ἑλλὰς ἐπὶ ὁλοκλήρου τοῦ κόσμου διὰ τῶν ποιητῶν καὶ συγγραφέων της.

Ἔδειξα μεγάλην ἐπιθυμίαν ὅπως ἴδω τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος ἄρθρον· ὁ δὲ Ἔρβινγ λίαν εὐμενῶς μοι προσέφερε τὸ περιοδικὸν ἔνθα ἀνέγνωσα τὰ ἑξῆς:

«... Ἐὰν σκεφθῶμεν ἁπλῶς τὴν λαμπρότητα τῶν περιγραφῶν, τὴν ἰσχὺν τῆς φαντασίας, τὴν ἐντελῆ ἐνέργειαν καὶ κομψότητα τῆς ἐκφράσεως, ἥτις χαρακτηρίζει τὰ μεγάλα ἔργα τῆς ἀθηναϊκῆς μεγαλοφυΐας, ὀφείλομεν νὰ τὰ ὀνομάσωμεν τὰ πολυτιμότατα τοῦ διανοητικοῦ κόσμου.

Τί θὰ συμπεράνωμεν δὲ ὁπόταν σκεφθῶμεν, ὅτι ἐξ αὐτῶν προῆλθον τὰ μεγάλα προτερήματα καὶ ἡ ἔξοχος φαντασία τοῦ Κικέρωνος, τὸ ἄσβεστον πῦρ τοῦ Γιουβενάλη, ἡ πλαστικὴ φαντασία τοῦ Δάντου, ἡ εὐτραπελία τοῦ Σερβάντου, ἡ ἐπινόησις τοῦ Βέ·ωνος, ἡ εὐφυΐα τοῦ Βῶτλερ καὶ ἡ ἔξοχος ὑπεροχὴ τοῦ Σακεσπήρου;

Ὅλοι οἱ θρίαμβοι τῆς ἀληθείας καὶ τῆς μεγαλοφυΐας κατὰ τῆς δεισιδαιμονίας καὶ τοῦ δεσποτισμοῦ ἐν ὁποιαδήποτε χώρᾳ καὶ αἰῶνί εἰσιν ἀθηναϊκοὶ θρίαμβοι.

Ὁπότε καὶ ἂν ὀλίγοι μεγάλοι νόες ἀντεστάθησαν κατὰ τῆς βίας καὶ τοῦ δόλου, ἐπολέμησαν δὲ ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας καὶ τοῦ δικαίου, τὸ Ἑλληνικὸν πνεῦμα ὑπῆρξεν ἐκεῖ ἐμπνέον, ἐνθαρρῦνον καὶ παρηγοροῦν· παρὰ τῇ μεμονωμένῃ λυχνίᾳ τοῦ Ἐράσμου, ἐπὶ τῆς κλίνης τοῦ Πασχάλ, ἐν τῇ φυλακῇ τοῦ Μιραβώ, εἰς τὸ δεσμωτήριον τοῦ Γαλλιλαίου καὶ μέχρι τῆς λαιμητόμου τοῦ Σιδνεῦ. Ἀλλὰ τίς δύναται νὰ ἀπαριθμήσῃ τὰς χιλιάδας τῶν ἀτόμων, ἅτινα ἀπεκατέστησεν εὐτυχέστερα καὶ ἀξιολογώτερα διὰ τῶν ἐπασχολήσεων, ἃς ἐδίδαξεν εἰς τὸ ἀνθρώπινον γένος;

Εἰς πόσους ἄρά γε τὰ ἔργα τῆς Ἑλληνικῆς μεγαλοφυΐας ἐδώρησαν τὴν ἐλευθερίαν ἐν ταῖς ἀλύσεσι, τὸν πλοῦτον ἐν τῇ πενίᾳ, τὴν ὑγείαν ἐν τῇ ἀρρωστείᾳ καὶ τὴν κοινωνίαν ἐν τῇ ἐρημίᾳ;

Ἡ ἰσχὺς αὐτῆς ἀναφαίνεται ἐν τοῖς δικαστηρίοις, ἐν τοῖς πεδίοις τῶν μαχῶν, καὶ ἐν τοῖς σχολείοις τῆς φιλοσοφίας. Καὶ ὅμως εἰς ταῦτα μόνον δὲν συνίσταται ἡ δόξα της!

Ὅπου ἡ φιλολογία παρηγορεῖ τὴν λύπην ἢ ἐλαφρύνει τὸν πόνον, ὅπου τέρπει τὸν ὀφθαλμὸν ἐξηυθενισμένον ἐκ τῶν δακρύων καὶ τεθορυβημένον διὰ τὸ ζοφερὸν οἴκημα καὶ τὸν αἰώνιον ὕπνον, ἐκεῖ αὕτη ἀναφαίνεται μὲ τὸ εὐγενέστερον αὐτῆς σχῆμα, ἐκεῖ, ἐκεῖ ἡ ἀθάνατος ἐπίδρασις αὐτῆς!

Ὁ δερβίσης τοῦ ἀραβικοῦ μύθου δὲν ἐδίστασε νὰ ἐγκαταλείψῃ εἰς τὸν σύντροφόν του τὰς κομβόλους του μὲ τὸ πολύτιμον αὐτῶν φορτίον, κρατῶν δι' ἑαυτὸν τὴν φιάλην τοῦ μυστηριώδους ἐκείνου ποτοῦ, ὅπερ ἐνίσχυσεν αὐτὸν νὰ ἴδῃ δι' ἑνὸς κρυφίου βλέμματος ἅπαντα τὰ κεκρυμμένα πλούτη τοῦ κόσμου.

Δὲν εἶνε βεβαίως ὑπεβολή, ἐὰν καὶ ἡμεῖς εἴπωμεν, ὅτι οὐδεμία ἄλλη ὠφέλεια δύναται νὰ παραβληθῇ μὲ τὴν ἐνίσχυσιν τοῦ ὀφθαλμοῦ τῆς διανοίας, δι' οὗ ἀτενίζομεν πρὸς τὰ ἄπειρα πλούτη τοῦ διανοητικοῦ κόσμου, πρὸς ὅλους τοὺς κεκρυμμένους θησαυροὺς τῶν πρώτων αὐτοῦ δυνατειῶν, πρὸς ἅπαντα τὸν ἀκατέργαστον χρυσὸν τῶν μήπω ἀνακαλυφθέντων χρυσωρυχείων τοῦ τοιοῦτον εἶνε, ἐν ἑνὶ λόγῳ τὸ δῶρον τοῦ Ἑλληνικοῦ πνεύματος πρὸς τὴν ὅλην ἀνθρωπότητα.

Ἡ ἐλευθερία καὶ ἡ ἰσχὺς αὐτοῦ κατεστράφη μετὰ εἴκοσι περίπου ἑκατονταετηρίδας, ὁ λαὸς τῆς Ἑλλάδος κατήντησε δοῦλος δειλὸς καὶ ἡ θεία αὐτοῦ διάλεκτος παρεμορφώθη· οἱ ναοί της ὑπέστησαν διαδοχικὰς καταστροφάς, ἀλλ' ἡ διανοητικὴ αὐτῆς αὐτοκρατορία διετέλεσεν ἀθάνατος.

Οἱ ἀντίζηλοι τοῦ μεγαλείου καὶ τῆς τύχης της, ὁπόταν ὁ πολιτισμὸς καὶ ἡ παιδεία ἀνεγείρωσι τὰς κατοικίας των εἰς ἀπομεμακρυσμένας χώρας, ὅταν τὸ σκῆπτρον τῆς ἰσχύος διαφύγῃ τὴν ἀγγλικὴν χεῖρα, ὅταν ἴσως ὁδοιπόροι ἐρχόμενοι μακρόθεν, θὰ ζητῶσιν εἰς μάτην νὰ ἀναγνώσωσι τὰς ἐπιγραφὰς τῶν ἑξοχωτέρων ἡγετῶν ἐπὶ τῆς κατεστραμμένης στήλης καὶ θὰ ἀκούσωσιν ἀγρίους ὕμνους ψαλλομένους εἰς ἄσχημον εἴδωλον ἐπὶ τοῦ κατερειπωμένου θόλου τοῦ λαμπροτέρου τῶν ναῶν ἡμῶν, καὶ θὰ ἀτενίζωσιν ἴσως εἰς μονήρη τινὰ καὶ γυμνὸν ἁλιέα πλύνοντα τὰ δίκτυά του ἐν τῷ ποταμῷ, ὅστις σήμερον πληροῦται ὑπὸ ἑκατομμυρίων ἰστίων,... ἡ ἐπίδρασις ὅμως ἐκείνης καὶ ἡ δόξα θὰ διατελῇ εἰσέτι ἀκμαία, θὰ ὑπάρχῃ ἀείποτε νεάζουσα, ἄφθαρτος καὶ ἀναλλοίωτος, ἀθάνατος ὡς αἱ ἀρχαὶ αὐτῆς, δι' ὧν ἐποδηγετήθη εἰς τὸ ἔνδοξον στάδιόν της.

Ἡ συγκίνησίς μου ὑπῆρξε μεγίστη. Οὕτω σκέπτονται, φίλε ἀναγνῶστα, οἱ ξένοι περὶ τῆς ἐπιδράσεως τοῦ προπατορικοῦ ἡμῶν πολιτισμοῦ ἐπὶ τοῦ παρόντος καὶ τοῦ μέλλοντος τῆς ἀνθρωπότητος· ἡμεῖς δέ, ἀντὶ νὰ ρυθμίσωμεν τὸν νεώτερον ἡμῶν βίον συμφώνως καὶ ὑπὸ τὴν σκιὰν τοῦ ἀθανάτου ἐκείνου δένδρου τοῦ ἀρχαίου ἐθνικοῦ βίου, πρὸς ξένας τρέχομεν ἐρημίας, περιφρονοῦντες τὸ μεγαλεῖον, τὴν ἁπλότητα καὶ τὴν ἀρετὴν αὐτοῦ!

***

Ἀναλαβὼν τὸν λόγον ὁ Ἔρβινγ, ἀνέφερε περὶ τῆς ἐμπορικῆς κρισεως τοῦ 1857 καὶ περὶ τοῦ Ναπολέοντος Γ', ὃν τὸ πρῶτον εἶδεν ἐν Βιέννῃ τῷ 1822.

— Ὁ νεαρὸς Ναπολέων, εἶπεν, ἦ ὁ δοῦξ τοῦ Reichstadt, ὡς τότε ἐκαλεῖτο, ἦτο ὡραῖος, ζωηρὸς καὶ πνευματώδης, εὐγενέστατος τοὺς τρόπους καὶ τὴν συμπεριφορὰν καὶ λίαν δημοτικός. Τὸ σχῆμα τῆς κεφαλῆς καὶ τὸ κάτω μέρος τοῦ προσώπου του εἶχε μεγίστην τὴν ὁμοιότητα μὲ τὸ τοῦ θείου του Βονοπάρτου· οἱ δὲ ὀφθαλμοί του ὡμοίαζον πολὺ τῆς μητρός του... Δὲν δύνασαι νὰ φανταισθῇς πόσον ἠλεκτρίσθην ἐκ τοῦ coup d'état τοῦ φίλου μου Λουδοβίκου Ναπολέοντος. Ἦτο ἐκ τῶν λαμπροτέρων κατορθωμάτων, ἅτινα ποτὲ ἤκουσα ἢ ἀνέγνωσα καὶ ἐντελῶς *Ναπολεοντικόν*! Ὁ θεός του οὐδέποτε ἤθελε πράξῃ τοῦτο μετὰ μείζονος ἐπιτυχίας καὶ ἐπιδεξιότητος εἰς τὰς εὐκλείς αὐτοῦ ἡμέρας. Τίς ἤθελέ ποτε φανταισθῆ, ὅτι ὁ νεαρὸς ἐκεῖνος παῖς ὁ ἐν *Τελλιζ-τοδλεμ*, μετ' ἐμοῦ προγευματίσας εἶχεν ἐν τῷ νῷ αὐτοῦ τοιοῦτο μεγαλεπήβολον σχέδιον;... Ὁ Λουδοβίκος Ναπολέων καὶ ἡ Εὐγενία Μοντιζιὸ αὐτοκράτωρ καὶ αὐτοκράτειρα τῆς Γαλλίας! ἦτο τὸ μέγιστον τῶν παραδοξοτέρων δραμάτων, ὧν οἱ Παρίσιοι ὑπῆρξαν τὸ θέατρον διαρκοῦντος τοῦ μακροῦ μου βίου. Ἐπανειλημμένως ἐφαντάσθην, ὅτι ἕκαστον μέγα coup de théâtre θὰ ἦτο τὸ τελευταῖον, ἀλλὰ βλέπω, ὅτι τὸ ἓν διαδέχεται τὸ ἕτερον, ποῖον δὲ ἕπεται τοῦ τελευταίου οὐδεὶς δύναται νὰ τὸ προφητεύσῃ... Ἐν τούτοις χαίρω, ὅτι ὁ μὲν Λουδοβίκος, ὃν ἐφιλοξένησα ἐν τῇ ἐπαύλει μου ταύτῃ, ὅστις ἐκάθησεν ἐπὶ τοῦ ἰδίου ἀνακλίντρου, ἐφ' οὗ καὶ ὑμεῖς, ἐγένετο αὐτοκράτωρ, ἡ δὲ Εὐγενία, ἣν πολλάκις ἔθηκα ἐπὶ τῶν γονάτων μου, ὅταν ἦτο μικρὰ ἐν Γρενάδῃ, αὐτοκράτειρα!... Τὴν τελευταίαν φορὰν, καθ' ἣν εἶδον τὴν Εὐγενίαν ἦτο τὸ ὡραιότερον κοράσιον τῆς Μαδρίτης. Αὕτη καὶ αἱ ζωηραὶ φίλαι της παρέσυραν τὴν φίλην μου—τὴν ὡραίαν καὶ εὐπαίδευτον—εἰς τὰς ἀνηθίκους διασκεδάσεις τῆς ὑψηλῆς ἀριστοκρατίας. Νῦν ἡ μὲν Εὐγενία ἱσταται ἐπὶ τοῦ θρόνου τῆς Γαλλίας, ἡ δὲ δεσποσύνη—ἤδη εὑρίσκεται περιωρισμένη εἰς μοναστήριον ἑνὸς τῶν αὐστηροτέρων ταγμάτων τῆς Ἱσπανίας. Πτωχή! Ἴσως ἡ τύχη της ἔσεται εὐτυχεστέρα τῆς τῆς Εὐγενίας. Ἡ τρικυμία τοῦ βίου της ἔπαυσε, καὶ νῦν ἀναπαύεται..... ἀλλ' ἡ Εὐγενία μόλις χθὲς ἔρριψε τὸ πλοιάριόν της ἐπὶ τῆς τριχυμιώδους καὶ πολυκυμάντου θαλάσσης, ἧς τὰ ναυάγια πολλάκις ἀποβαίνουσι καταστρεπτικώτατα. Θὰ ζήσω ἄρά γε νὰ ἴδω τὴν καταστροφὴν τοῦ αὐτοκρατορικοῦ της σταδίου καὶ τὸ τέλος τῆς ἱδρυθείσης αὐτοκρατορίας, ἥτις φαίνεται, ὅτι ἐπλάσθη ἐκ τῆς ὕλης ἐκείνης, ἐξ ἧς σχηματίζονται τὰ ὄνειρα; Ἀληθεύει, ὅτι ἐνδιαφέρομαι ἐν τῷ ἱστορικῷ τούτῳ δράματι, οὗτινος τὰ δρῶντα πρόσωπα ἔσχον τὴν τιμήν νὰ γνωρίσω ἐκ τοῦ πλησίον, ἀλλὰ φρονῶ, ὅτι τὸ ἱστορικὸν τοῦτο δρᾶμα ἐν προσεχεῖ μέλλοντι, ἴσως μεταβληθῇ εἰς μυθιστόρημα...

Εἶτα μετ' αἰσθημάτων ἄκρας εὐγνωμοσύνης ἀνέφερε περὶ τοῦ σὶρ Οὐάλτερ Σκώττ.

—Ὦ! λέγει, ἦτο μεγαλοφυέστατος καὶ σπουδαιότατος ἐν τῇ ὁμιλίᾳ του, ὡς καὶ ἐν τοῖς συγγράμμασιν αὐτοῦ. Ὁ Ζέφρεὺς ἦτο λίαν εὐχάριστος καὶ εὔγλωττος ἐν τῇ διαλεκτικῇ του, ἀλλὰ λίαν συχνὰ ἔκαμνε λόγον τῆς μεγαλοφυΐας του· ὁ Σκώττ ὅμως οὐδέποτε. Ὡμίλει μετὰ μεγίστης ἁπλοϊκότητος καθωραΐζων τὴν ὁμιλίαν του διὰ πολλῶν ὡραίων καὶ διδακτικῶν ἀνεκδότων ἱστοριῶν καὶ ἐνίοτε δι' εὐφυεστάτης καὶ λεπτοτάτης εὐτραπελίας, ἀλλ' οὐδέποτε ἐξηκολούθει τὴν συνδιάλεξίν του ἐπὶ πολὺν χρόνον. Ἦν πάντοτε προθυμος νὰ ἀκροᾶται καὶ ἐκτιμᾷ πᾶν τὸ λεχθὲν παρὰ τῶν ἄλλων. Δὲν δύνασαι νὰ φανταισθῇς πόσον εὐτυχὴς ἦμην ὑπὸ τὴν στέγην του! Ἠγειρόμην τὴν πρωΐαν καὶ ἔλεγον κατ' ἐμαυτόν· Νῦν θὰ εἶμαι εὐτυχής! Θὰ ἔχω πλουσιωτάτην τράπεζαν ἐνώπιόν μου! Ἐξηρχόμεθα τὴν πρωΐαν. Ὁ Σκώττ μὲ τὰς μελάγχρους περικνημίδας του, πρασινοπὸν ἔνδυμα, λευκὸν πῖλον καὶ ῥάβδον προεπορεύετο ἀπαγγέλλων, ὁτὲ μὲν ἀποσπάσματα ἐκ τῶν ποιημάτων του, ὁτὲ δὲ ἐκ τῶν μυθιστορημάτων του...

Ὁ *Ἀρχαιολόγος του* εἶνε πλήρης λεπτοτάτης εὐτραπελίας. Τί λαμπρὸς χαρακτὴρ ὁ Μώνκμπαρους! Εἶνε τῶν ὡραιοτέρων τῆς ἀγγλικῆς φιλολογίας! Αὐτὸς καὶ μόνος δύναται νὰ ἀπαθανατίσῃ οἱονδήποτε συγγραφέα. Ἐκ τοῦ συγγράμματος τούτου ὠφελήθην σπουδαίως. Ἐν ὅλοις τοῖς ἔργοις τοῦ Σκώττ βλέπει τις ἀποκαλυπτόμενον τὸν ἄνθρωπον.

Πρὸς τούτοις ὁ Ἔρβινγ εἶπεν, ὅτι ἐν ἀρχῇ τοῦ φιλολογικοῦ αὐτοῦ σταδίου ὁ Σκώττ ὑπεστήριζεν αὐτὸν πολυειδῶς, ἐξέφρασε δὲ ζωηροτάτην καὶ διάπυρον ἀφασίωσιν πρὸς τὸν Σκῶτον ποιητήν, μυθιστοριογράφον, καὶ δημοσιογράφον. Ὁ ᾠδὸς τοῦ Μέλρωζ Ἄβδεϋ ἐνόησεν ἀμέσως τὴν εὐφυΐαν τοῦ ἀμερικανοῦ ἱστοριογράφου καὶ ἐνεκαλπώθη αὐτὸν φιλοστόργως· οὐχ ἧττον ὁ προστατευόμενος ἐξετίμησε δεόντως τὸν περίδοξον προστάτην του καὶ ὡς φίλον ἀγαθὸν καὶ ὡς μεγαλοφυᾶ ἄνδρα, καὶ ὄντως ἤξιζε τοιαύτης ὑπολήψεως. Ἐὰν ὁ Σακεσπῆρος λαμπρύνῃ τὴν θεατρικὴν σκηνὴν ἔνθα συνωθεῖται τὸ πλῆθος, ὁ σὶρ Οὐώλτερ Σκώττ ἀναζωπυρεῖ τὴν κοινωνίαν, καὶ παρέχει θεατρικὴν σκηνὴν εἰς ἕκαστον ἐν ἰδίᾳ ὑπὸ τὴν οἰκογενειακὴν αὐτοῦ στέγην!

Λόγον ποιούμενος περὶ τῶν ἰδιοτροπιῶν διαφόρων συγγραφέων, ὁ Ἔρβινγ ἀφελῶς ἀπεκρίνατο.— Ἐγὼ ἠδυνάμην νὰ συγγράψω καθ' οἱανδήποτε ὥραν καὶ στιγμήν. Ἐγνώρισα πολλοὺς συγγραφεῖς ἄνευ ἰδιοτροπιῶν. Ὁ Σκώττ λ. χ. ἠδύνατο νὰ ἐργασθῇ σχεδὸν πάντοτε, τὸ αὐτὸ ἠδύνατο καὶ ὁ Κράββ, ἀλλὰ μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι ὁ μὲν Σκώττ ἔγραφε πάντοτε καλὰ ὁ δὲ Κράββ σπανίως. Ἐνθυμοῦμαι, ἐξηκολούθησεν ὁ Ἔρβινγ, ὅτι ἐνῷ προεγευμάτιζον ἡμέραν τινὰ μετὰ τοῦ Ρώγκερς, Μοῦαρ καὶ Κράββ, ἡ ὁμιλία ἐστράφη πρὸς τὰς ποιητικὰς ἰδιοτροπίας τοῦ λόρδου Βύρωνος· τότε ὁ Κράββ εἶπεν, ὅτι οὐδὲν ἐγίνωσκεν περὶ τοῦ Βύρωνος· καθόσον ὅμως ἀφορᾷ τὸν ἑαυτόν του ἠδύνατο πάντοτε νὰ γράφῃ καλῶς. Λέγων δὲ ταῦτα ὁ Ἔρβινγ προσεθήκεν εἰρωνικῶς,—μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι ὁ Κράββ ἔγραφε πολλά, ἅτινα οὐδεὶς ἀναγινώσκει.

Ἡ μετὰ τοῦ Ἔρβινγ ὁμιλία μου προσέλαβε ζωηρὸν χαρακτῆρα καὶ λησμονήσας, ὅτι εἶχον ἐνώπιόν μου σεβαστὸν γέροντα ἐπέκεινα τῶν πέντε καὶ ἑβδομήκοντα ἐτῶν, ἠρώτησα αὐτὸν περὶ τῶν ἐν Ἱσπανίᾳ ἐκδρομῶν του. Μοὶ εἶπε δὲ πολλὰ περὶ τῆς ἱπποτικῆς ἐκείνης χώρας μὲ τὰ ἀπέραντα αὐτῆς ἄλση καὶ κήπους ἐκ κιτρων, πορτοκαλίων, καὶ λεμονίων, καὶ μὲ τὰς ἐκτεταμένας αὐτῆς αἰμασιὰς ἐξ ἀλόης, μύρτων καὶ ἰνδικῶν συκῶν. Εἶτα περιέγραψεν ἐν ὀλίγοις τὴν ἐν Γρενάδῃ ἐκδρομήν του. Διελθὼν τὴν Μάνχην ἐπεσκέφθη τὰ κυριώτερα μέρη τὰ διὰ τῶν κατορθωμάτων τοῦ Δον Κισσώτου ἀποθανατισθέντα. Τὸ ἄγριον καὶ ρωμαντικὸν τῶν μερῶν ἐκείνων κατέθελξεν αὐτόν, ὡμοιάζον δὲ πολὺ τὰς τοῦ Σαλβατὼρ Ῥόζα τοπειογραφίας. Πρὸς τούτοις διηγήθη τὰς περιπετειας καὶ τοὺς κινδύνους, οὓς ὑπέστη εἰς τὰς ἐκδρομάς του, ὑποχρεωθεὶς πολλάκις νὰ εἰσέλθῃ εἰς σπήλαια ὡς τὰ τοῦ Δανιὴλ καὶ τῶν λεόντων, καὶ ἐξέφρασε τὸν θαυμασμὸν καὶ τὴν ἔκπληξιν, ἣν ἠσθάνθη ἰδὼν τὰ προϊόντα τοῦ χρωστῆρος τοῦ Μουρίλλου καὶ ἰδίως τὴν εἰκόνα τοῦ ἁγίου Θωμᾶ Ἀκουίνας ὑπὸ τοῦ Ζουρμπαράνου τοῦ προκατόχου τοῦ Μουρίλλου. Καὶ τέλος ἀκροθιγῶς ἐποιήσατο μνείαν τῆς ἐκδρομῆς του εἰς Πάλον ἔνθα ἐπεσκέφθη τὸ μέρος, ἐξ οὗ ὁ Κολόμβος ἀπέπλευσε τὸ πρῶτον πρὸς ἀνακάλυψιν τῆς Ἀμερικῆς καὶ ἐσχετίσθη μεθ' ἑνὸς τῶν ἀπογόνων τῆς οἰκογενείας τῶν Πινζόνων, ὅστις συνώδευσεν αὐτὸν εἰς ἅπαντα τὰ ἀξιομνημόνευτα ἐκεῖνα μέρη τὰ ὑπὸ τῆς ἱστορίας μνημονευόμενα καὶ συσχετιζόμενα μὲ τοὺς πλοῦς τοῦ Κολόμβου. Ἐπεσκέφθη δὲ καὶ τὸ μοναστήριον ἔνθα ὁ Κολόμβος προσηυχήθη πρὸ τῆς ἀναχωρήσεώς του πρὸς ἀνακάλυψιν τοῦ Νέου Κόσμου, καὶ τὴν ἐκκλησίαν ἐν ᾗ ἠγρύπνησε προσευχόμενος καθ' ὅλην τὴν νύκτα μετὰ τὴν ἐπιστροφήν του συμφώνως μὲ τὸν ὅρκον, ὃν ἔκαμε διαρκούσης τρομακτικῆς τρικυμίας ἐν τῷ Ὠκεανῷ. Ἐν ἑνὶ λόγῳ ἐπεσκέφθη πάντα τὰ μέρη τὰ στενῶς συνδέομενα μετὰ τοῦ Κολόμβου καὶ τῆς ἱστορίας αὐτοῦ.

Λαβὼν δὲ ἀφορμὴν ἐκ τῶν περὶ Ἱσπανίας ἐκδρομῶν του ἔσχον τὴν τόλμην νὰ ἐρωτήσω αὐτὸν τί ἐφρόνει περὶ τῆς Ἱσπανικῆς γλώσσης.

— Ἡ Ἱσπανικὴ γλῶσσα, εἶπεν, εἶνε πλήρης δυνάμεως, μεγαλοπρεπείας, καὶ μελῳδίας. Κατὰ τὴν ἐμὴν ἰδέαν ὑπερέχει τῆς Ἰταλικῆς πρὸς τὴν ποικιλίαν καὶ ἔκφρασιν. Οὐδὲν μὲ θέλγει περισσότερον τῆς ἀρχαίας Ἱσπανικῆς φιλολογίας. Ὑπάρχουσιν ἱστορίαι σπουδαιότατα· ἡ δὲ ποίησις της εἶνε πλήρης ζωῆς, πάθους, εὐτραπελίας καὶ ὡραιότητος. Ἡ ἀρχαία φιλολογία τῆς Ἱσπανίας συμμετέχει τοῦ χαρακτῆρος τοῦ λαοῦ της. Ὑπάρχει ἐν αὐτῇ ἀνατολικὴ λαμπρότης. Ἡ ἀραβικὴ ζωηρότης, ἡ μεγαλοπρέπεια, ἡ ὑπερηφάνεια, ὁ ἱπποτικὸς ἠρωϊσμός, ἡ ἀρετή, ἡ τιμὴ καὶ ἡ εὐγένεια ἀποτελοῦσι τὰ θέμελα τῆς ἱσπανικῆς ἱστορίας. Ἐκτὸς τοῦ ἱσπανοῦ Καλδερῶνος καὶ τοῦ γερμανοῦ Σχιλλέρου οὐδεὶς ἄλλος ὑπάρχει, οὗτινος τὰ δράματα νὰ μὴ προξενῶσιν ἐρύθημα εἰς τὴν παρειὰν τοῦ εὐαισθήτου ἀναγνώστου. Ἀμφοτέρων ἡ φαντασία εἶνε δραματικὴ καὶ ἔξοχος καὶ ἡ γλῶσσα ῥέουσα καὶ εὔστροφος.

Ὅσον ὡραία καὶ μελῳδικὴ τυγχάνει ἡ ἱσπανικὴ γλῶσσα, ἐξηκολούθησεν ὁ Ἔρβινγ, τόσον θηριώδεις, αἱμοβόροι καὶ διεφθαρμένοι εἰσὶν οἱ λαλοῦντες αὐτήν. Ἅμα τῇ ἀφίξει μου εἰς Μαδρίτην παρέστην εἰς ταυρομαχίαν, ἥτις μοὶ ἐνεποίησε τὴν χειρίστην ἐντύπωσιν. Φαίνεται, ὅτι ὑπάρχει κρᾶμα δειλίας καὶ θηριωδίας παρὰ τοῖς Ἱσπανοῖς, διότι ἀφ' ἑνὸς μὲν προσεπάθουν νὰ προφυλαχθῶσιν ἐκ τῶν κινδύνων, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἔχαιρον εἰς τὰ δυστυχήματα καὶ εἰς τὴν καταστροφὴν τῶν ἄλλων. Το θέαμα ἦτο βάρβαρον, φρικαλέον καὶ ἀπάνθρωπον!

Μετὰ τὸ πέρας τῆς ὁμιλίας του ἠρώτησα ἐὰν πράγματι ὁ ἱσπανικὸς λαὸς εἶνε τοσοῦτον δεισιδαίμων, ὡς παριστῶσιν αὐτὸν πολλοὶ τῶν Ἄγγλων συγγραφέων καὶ περιηγητῶν.

— Οἱ πλεῖστοι τῶν Ἱσπανῶν εἰσὶ λίαν δεισιδαίμονες, ἀπεκρίνατο. Ἀλλὰ μήπως καὶ οἱ ἐκ τῶν ἄλλων ἐθνῶν δὲν πιστεύουσι φαντάσματα; Ἐνθυμοῦμαι τὸ ἑξῆς περίεργον ἀνέκδοτον. Ὅταν ἐν Σεβίλλῃ τῆς Ἱσπανίας, εἶχον συγκάτοικον νέον Ἄγγλον εὐφυέστατον καὶ καλῶς ἀνατεθραμμένον, ὃν ἠγάπων ὡς ἀδελφόν. Ὁ φίλος μου Χώλλ εἶχεν ἀμφιβολίας περὶ τῆς μελλούσης ζωῆς καὶ ἐπίστευεν εἰς τὰ φαντάσματα. Ἐνῷ συνδιελεγόμην μετ' αὐτοῦ ἡμέραν τινὰ περὶ φαντασμάτων, ἐστράφη αἴφνης πρὸς με καὶ μὲ ἠρώτησεν ἀποτόμως ἐὰν παρεδεχόμην νὰ μὲ ἐπισκεφθῇ μετὰ τὸν θάνατόν του, μεταβαίνων εἰς τὴν ἄλλην ζωὴν πρὶν ἐμοῦ ὡς ὑπῆρχε μεγίστη πιθανότης. Διατί ὄχι, Χώλλ, εἶπαν, εἴσαι τόσον καλὸς καὶ ἐζήσαμεν τοσοῦτον ἀδελφικῶς, ὥστε οὐδόλως φοβοῦμαι νὰ ὑποδεχθῶ τὸ φάντασμά σου ἐὰν δύνασαι νὰ ἔλθῃς. Σπουδάζων λέγω ταῦτα, ἀπεκρίνατο ὁ φίλος μου, καὶ ἐπιθυμῶ νὰ μοὶ εἴπῃς ἐὰν παραδέχεσαι· καὶ ἐγὼ σπουδάζων σοὶ λέγω, ὅτι ἀσμένως παραδέχομαι τοῦτο. Λοιπόν, εἶπεν ὁ Χώλλ, εἰμεθα σύμφωνοι, καί, Ἔρβινγ, ἐὰν δύναμαι νὰ λύσω τὸ μυστήριον, σοὶ ὑπόσχομαι νὰ τὸ πράξω.

Μετὰ τὸν θάνατόν του, ἐξηκολούθησεν ὁ Ἔρβινγ, διέταξα ἐσπέραν τινὰ νὰ μοὶ φέρωσι τὸν ἵππον τοῦ φίλου μου Χώλλ, καὶ ἐπορεύθην ἔφιππος εἰς τὴν Κάζα-Σέρα πλησίον τῆς Σεβίλλης. Ἐνταῦθα ἐν μέσῳ τῆς ἠρεμίας τῆς νυκτὸς καὶ τῶν σοβαρῶν ἐκείνων σκηνῶν, ἃς ἠγάπα νὰ ἐπισκέπτηται, ἀνεμνήσθην τῆς συμφωνίας ἡμῶν καὶ προσεκάλεσα πολλάκις τὸ πνεῦμα τοῦ ἀποθανόντος φίλου μου, ἀλλ' εἰς μάτην... Φαίνεται, ὅτι τὰ φαντάσματα δὲν διάκεινται εὐνοϊκῶς πρὸς ἐμέ....

(Ἕπεται τὸ τέλος).

Γ. Δ. Κ.

Η ΛΕΜΟΝΙΑ

— Φεῦγα ἀπὸ 'πάνω μου, τινάξου χάμου,
Γιατί μ' ἐπλάκωσες τόσο βαρειά;...
Λυπήσου, ἀλύπητο, τὴν εὐμορφιά μου,
Σ' ἄλλα 'ψηλότερα πέσε κλαριά.

Φεῦγα, τὰ 'λίγα μου χλωρὰ κλωνάρια
Θὲ νὰ ραγίσουνε καὶ θὰ χαθῶ.
Σύρε στὰ ἔλατα καὶ 'ς τὰ πρινάρια,
Κι' ἄσε με μόνη μου νὰ κοιμηθῶ.—

Τέτοια παράπονα λέει στὸ χιόνι,
Ἡ θεργολύγερη ἡ λεμονιά,
Κι' ὅλο θυμόνεται καὶ τὸ μαλόνει,
Σὰν πεισματάρικη εὐμορφονειά.

Τὸ χιόνι ἀτάραχο 'ψηλά της μένει
Καὶ μὲ χαμόγελο τὴν ὁμιλεῖ:
—Γιατί μ ἐμάλωσες βαρειὰ καύμένη,
Γιατι μὲ σκιαζεσαι τόσο φολύ;

Βλέπεις, ἐσώπασαν τώρα τ' ἀηδόνια
Ποῦ σου ἐταραγοῦσαν τὴν εὐμορφιά,
Φύγαν, δὲν σῶρχονται πλειὰ τὰ τρυγόνια,
Ποῦ τάχε ἡ νειότη σου γιὰ συντροφιά.

Πέρασε ἡ ἄνοιξη. Πέθαναν, πᾶνε
Τὰ εὔμορφα λούλουδα, ποῦ μιὰ φορὰ
Γύρω σου ἐφύτρωναν νὰ σὲ μεθᾶνε
Καὶ τάχες, μάτια μου, χρυσῆ χαρά.

Χειμῶνας ἔπιασε. Γύρω τὴν πλάση
Μυρίλα ἐπλάκωσε βαρειά-βαρειά.
Ποιὸς ὁλομόναχη θὰ σὲ σκεπάση
Ἀπὸ τὸν ἄγριο κρύο βορηά;

Ἢ θὲς τὰ φύλλα σου, τὴν εὐμορφιά σου,
Ἡ γῆ ἡ ἀχόρταγη νὰ τὰ χαρῇ,
Καὶ νὰ ξεσέρνωνται ξηροὶ μακρυά σου
Κομμάτια οἱ κλῶνοί σου οἱ τρυφεροί;

Σῶπα μὴ σκιάζεσαι, μοσχοθρεμμένη,
Ἄτε με ἀπάνω σου ὡς ποῦ νὰ δγῇ
Ὁ ἥλιος τῆς ἄνοιξης ὁποῦ χλωραίνει
Μὲ τῆς ἀχτῖνές του πάλι τὴ γῆ.

Τότε θὰ λυώσω ἐγώ. Καὶ ἀπὸ μένα
Καινούργια οἱ κλῶνοί σου ζωὴ θὰ πιοῦν,
Καινούργια θάβγουνε φύλλα ἀνθισμένα
Καινοῦργοι ἀπ' τἀνθηα σου καρποὶ θὰ βγοῦν.

Τὴν ἐξεγέλασε μ' αὐτὰ τὸ χιόνι
Καὶ ἡ βεργόλυγνη ἡ λεμονιὰ
Στέκεται ἀμίλητη καὶ δὲν μαλόνει...
Καὶ πάει, ἐχάθηκε 'ς τὴν παγωνιά.

Κ. Δ. Κρητλαδης

ΤΑ ΔΩΡΑ

(Παράδοσις).

Σταθῆτε νὰ σᾶς 'πῶ ἕνα εὔμορφο παραμυθάκι, πλέκουσα ταχέως τὴν περικνημῖδα της, μᾶς εἶπε βροχερὰν τινα ἐσπέραν ἡ μάμμη τοῦ φίλου μου Γεώργη καὶ ἀφοῦ μᾶς ἠτένισε, γλυκύτατα μειδιάσασα, ἤρχισε:

— Μιὰ φορὰ ἦταν ἕνας πατέρας κ' εἶχε τρία παιδιά, λεβένταις ἀπὸ τριάντα ὡς εἰκοσιδυὸ χρονῶν. Τἄχε ἀναστημένα σὰν τὸ μόσχο 'ς τὸ μανδῆλι, ὁλοῦθε τἄφερνε 'ς τὸ πλάϊ του καὶ τὰ ἐκαμάρωνε, ὅπως καμαρόνει ὁ γαμπρὸς τὴ νύφη. Καὶ τα παιδιὰ ἀγαπούσανε πολὺ κι' ἐσέβοντο τὸν πατέρα τους, μάλιστα ἀπὸ τὴν ἐποχή, 'ποῦ 'πεθανε ἡ μάνα τους, ἐφιλοτιμοῦντο ποιὸ ἀπὸ τὸ ἄλλο, νὰ κάνῃ ταῖς περισσότεραις περιποιήσεις 'ς τὸν πατέρα τους. Ἐνῷ λοιπὸν 'περνοῦσε ἔτσι λαμπρὰ ἡ ζωή τους, πεθαίνει ξάφνω ἕνας μακρυνὸς συγγενὴς τοῦ πατέρα τους κι' ἄφησε ὀρφανὴ κι' ἀπροστάτευτη, μιὰ εὔμορφη κόρη, δεκάξη χρονῶν. Ἦταν κρῖμα νὰ μείνῃ τὸ δύστυχο κορίτσι 'ς τὴ μέση τοῦ δρόμου, χωρὶς μάνα καὶ πατέρα· τὸ ἐλυπήθηκε ὁ καλὸς ἄνθρωπος, τὸ ἐμάζωξε 'ς τὸ σπίτι του κι' ἔτσι, τὰ παιδιά του ἔγιναν τέσσαρα ἀπὸ τρία. Ἡ μικρὴ Δέσπω ἦταν κόρη σεμνή, εὐγενικὴ κι' ἀπερηφάνευτη. Δὲν ἔμοιαζε ὁλότελα τῶν ἄλλων κοριτσιῶν, 'ποῦ σὰν καταλάβουν, πῶς ἔχουν ἐπάνω τους κάποια χάρι, ἀρχίζουν μὲ μιᾶς ἐκεῖνα τὰ μωρὰ κινήματα, ἐκείναις ταῖς ἄνοσταις φλυαρίαις κι' ἐκείναις ταῖς ἀδιάντροπαις ζωηρότητες, νὰ περιπαίζουν τὸν κόσμο καὶ ν' ἀλλάζουν κάθε μῆνα κι' ἀγαπημένο. Ἡ Δέσπω ἦταν ἀληθινὸς ἄγγελος κι' εἰς τὴν ψυχή, κι' εἰς τὰ κάλλη· εἶχε δυὸ μαῦρα μάτια, μεγάλα καὶ φωτερά, 'ποῦ 'τρελλαίνανε τὸν κάθε νειό. Τὰ παχουλὰ μάγουλά της λὲς κι' ἐστάζαν αἷμα κι' εἰς τὰ τριανταφυλλένια της χειλάκια, ἄνθιζε πάντα γλυκὸ κι' ἀθῶο χαμόγελο. Τὰ ξέπλεκα-μαλλιά της, ποὖχαν τὸ χρῶμα τοῦ ἥλιου, ὅταν βγαίνῃ τὴν αὐγοῦλα, ἐχύνοντο μὲ χάρι 'ς ταῖς μαρμαρένιαις πλάταις της, κι' ἐφθάνανε ὡς τὴ λυγερή της μέση.

Τέτοια λοιπὸν κάλλη, τέτοια παρθένα, δὲν 'μπόρεγε νὰ μὴ πληγώσῃ ταῖς καρδιαῖς τῶν λεβέντιδων. Τὴν ἀγάπησαν κι' οἱ τρεῖς καὶ δὲν τολμοῦσαν νὰ ξεμυστηρευθοῦνε μεταξύ τους, τὴ φλόγα 'ποῦ ἔκαιγε κι' ἐφλόγιζε τὰ στήθια των, οὔτε εἶχαν τὸ κουράγιο, νὰ φανερώσουνε 'ς τὴ σεμνὴ κόρη τὸν ἔρωτά τους. Ὑποφέρανε λοιπὸν κρυφὰ καὶ τὸ πάθος 'ποῦ τοὺς βασάνιζε, ἔφθειρε τὴ ζωή τους. Ὀδυστυχισμένος πατέρας, ἔβλεπε τὰ παιδιά του 'ποῦ ἐμαραίνοντο ἀπὸ 'μέρα σὲ 'μέρα, τἄβλεπε αἰώνια βυθισμένα σὲ μεγάλη συλλογὴ κι' ἐρράγιζε ἡ καρδιά του. Δὲν ἤξευρε ποιὰ αἰτία τοὺς ἔσβυνε τὸ γέλοιο ἀπ' τὸ στόμα, ποιὸς πόνος ἄχνιζε κι' ἐβαθοῦλωνε τὰ πρόσωπά τους. Πολλαῖς φοραῖς τὰ 'ρώτησε, ἀλλὰ πάντοτε ἀρνήθηκαν νὰ τοῦ ποῦνε, ὡσποῦ μιὰ 'μέρα, τέλεια ὁ δύστυχος ἀπελπισμένος, τὰ ἐκάλεσε ἕνα ἕνα 'ς τὴν κάμαρά του καὶ γονατίζοντας 'μπροστάς τους, μὲ κλαύματα τ' ἀνάγκασε νὰ τοῦ 'μπιστευθοῦνε τὴν κρυφὴ ἀγάπη, ποῦ αἰσθάνοντο γιὰ τὴ Δέσπω. Τὰ βάζει τότε νὰ καθήσουνε σιμά του, κι' ἀφοῦ ἐσκέφθηκε λιγάκι, τοὺς λέει:

«— Ἀγαπᾶτε, παιδιά μου, τὴ Δέσπω κι' οἱ τρεῖς κι' αὐτὴ ἡ ἀγάπη μαραίνει τὰ νειάτά σας, καὶ σβύνει τὴ ζωή σας. Νὰ τὴν πάρετε κι' οἱ τρεῖς εἶν' ἀδύνατο, ν' ἀναγκάσω πάλι τὴν ἄδολη κόρη, νὰ προτιμήσῃ ἕναν ἀπὸ σᾶς δὲν τὸ κάνω, γιατί σᾶς ἀγαπῶ ὅμοια καὶ τοὺς τρεῖς καὶ δὲ θέλω νᾶμαι ἐγὼ ἡ αἰτία τῆς δυστυχίας σας. Ἕνα πρᾶγμα μονάχα ἂν σᾶς προτείνω, δέχεσθε;

«— Ναί, πατέρα, τοὔπαν μ' ὑποταγή.

«— Σήμερα εἶνε παραμονὴ τῆς πρωτοχρονιᾶς, θὰ δώσω 'ς τὸν καθένα σας δυὸ χιλιάδαις λίραις καὶ θὰ ξενιτευθῆτε ἀμέσως. Καὶ τοῦ χρόνου σὰ σήμερα, θα γυρίσετε ὀπίσω κι' οἱ τρεῖς κι' ὅποιος φέρει τῆς Δέσπως, μὲ ταῖς δυὸ χιλιάδαις λίραις, τὸ κελλίτερο δῶρο, ἐκεῖνος νὰ τὴν πέρνῃ γιὰ γυναῖκά του· συμφωνᾶτε;

«— Ναί.

«— Καὶ μοῦ ὁρκίζεσθε ἀκόμα, πῶς οἱ ἄλλοι δυὸ δὲ θὰ ζηλέψετε τὴν εὐτυχία τοῦ ἀδελφοῦ σας, καὶ δὲ θὰ σκεφθῆτε νὰ τοῦ κάμετε κακό;

«— Τ' ὁρκιζόμασθε, πατέρα, 'ς τὴν ἅγια ψυχὴ τῆς μάνας μας κι' εἰς τὸ πέλαγο 'ποῦ θὰ περάσουμε, μὲ μιὰ φωνὴ τοὔπαν κι' οἱ τρεῖς γυιοί του.

«— Τότε, παιδιάμου, τὴν εὐχή μου καὶ καλό σας κατευόδιο.

* * *

Ἐκίνησαν μαζὶ κι' οἱ τρεῖς, ἂς ποῦμε ὡς τὸν Πειραιᾶ, ἐζηκολούθησε νὰ μᾶς λέγῃ ἡ ἀγαθὴ γραῖα· ἐκεῖ ἐσυμφωνήσανε νὰ ἑνωθοῦνε 'ς τὸ χρόνο μὲ τὰ δῶρά τους, ἐριληθήκανε ἀδελφικὰ κι' ἐχωρίσανε. Ἔφθασε ὁ πρῶτος 'ς τὸ Παρίσι κι' ἐκεῖ 'ποῦ 'γύριζε ἀπὸ μαγαζὶ σὲ μαγαζί, γιὰ ναὕρῃ τὸ πειὸ καλλίτερο πρᾶγμα ν' ἀγοράσῃ, βλέπει ξάφνω ἕνα μικρὸν ὀλόχρυσο καθρέφτη μὲ χονδρὸ κρυστάλλι. Μπαίνει μέσα καὶ ζητᾷ νὰ τὸν ἰδῇ.

«— Εἶνε ἀκριβοῦ τοῦ λέει ὁ ἔμπορος.

«— Καὶ πόσο ἔχει;

«— Δυὸ χιλιάδαις λίραις. γιατί ἔχει ἐδῶ ὀπίσω, νὰ κύτταξε, ἕνα κομβί, ποῦ ὅταν τὸ σπρώξῃς βλέπεις ὅ,τι τόπο καὶ ὅποιον ἄνθρωπο θέλεις.

Ἐννοεῖται, πῶς ἔδωκεν ἀμέσως ταῖς λίραις κι' ἐπῆρε τὸν καθρέφτη, γεμάτος χαρὰ πῶς ἡ Δέσπω πλειὰ θὰ γίνῃ δική του, γιατί ἦταν ἀδύνατο, ὅπως ἔλεγε, ναὕρουν τἄλλα του ἀδέλφια καλλίτερο δῶρο.

Ὁ δεύτερος ἐτράβηξε 'ς τὴν Πόλι καί, γιὰ νὰ μὴ πολυλογοῦμέ, ἀγόρασε μὲ ταῖς δύο χιλιάδες λίραις ἕνα πεῦκι μαγεμμένο, ποῦ ἐκαθόσουνα ἐπάνω καὶ σὲ πάγαινε 'σὰν πουλί, ὅπου ἤθελες· ὁ δὲ μικρότερος ἐγύρισε ἀνατολὴ καὶ δύσι καὶ δὲν βρῆκε πουθενὰ κανένα πρᾶγμα ἄξιο γιὰ τὴν Δέσπω. Ἐζύγωνε κι' ὁ Δεκέμβρης κι' ἀπελπισμένος ὁ ἄτυχος, ἐκίνησε νὰ γυρίσῃ 'πίσω μὲ ἄδεια τὰ χέρια. Ἀλλὰ ἐνῷ ἐρχόταν, τὸν πλάκωσε μιὰ νύχτα τὸ σκοτάδι 'ς ἕναν ἀπέραντο κάμπο, κι' ἔγυρε ν' ἀναπαυθῇ 'ς τὴ ρίζα ἑνὸς πλατάνου. Μέσ' 'ς τὰ μεσάνυχτα,

ἀκούει μεγάλη ταραχή, τὰ κλαδιὰ τοῦ δένδρου ἐσείονταν, σὰν νὰ τἄδερνε δυνατὸς ἀγέρας καὶ βλέπει μιὰ νεραΐδα, 'ποῦ ἐρχότανε ἐπάνω του. Δὲν πρόφθασε νὰ φύγῃ, 'ποῦ τοῦ πιάνει τὸ χέρι καὶ τὸν ρωτᾷ, τί γυρεύει 'ς τὸ βασίλειό της. Ὁ δυστυχισμένος νέος τρέμοντας, τῆς εἶπε ὅλη του τὴν ἱστορία μ' ἕνα τέτοιο παράπονο, 'ποῦ ἡ νεράϊδα τὸν ἐλυπήθηκε· ἔλυσε ἀπ' τὴ λυγερή της μέση μιὰ γαλάζια ζώνη, κεντημένη μὲ χρυσᾶ καὶ διαμαντένια ἄστρα, 'ποῦ ἐτύφλωναν τὰ ἄστρα, 'ποῦ ἐτύφλωναν τὰ μάτια καὶ δίνοντάς τού την, εἶπε:

«— Νά, καὶ τὴν αὐγὴ σὰν φύγῃς, θ' ἀπαντήσῃς δεξιὰ ἕνα μεγάλο περιβόλι. Μπαίνεις μέσα, κι' ὅταν φθάσῃς 'ς τὴν ἄκρη, θὰ ἰδῇς ἕνα ἄγριο λεοντάρι ποῦ θὰ φυλάγῃ μιὰ φουντωτὴ μηλιά. Μὴν τὸ φοβηθῇς, ζύγωσέ το, πέταξε ἐπάνω του τὴ ζώνη 'ποῦ θὰ τὸ ἡμερώσῃ 'ς τὴν στιγμή, κόψε θαρρετὰ ἕνα μῆλο μονάχα καὶ φεῦγα. Πειὸ καλλίτερο δῶρο γιὰ τὴν κόρη 'ποῦ ἀγαπᾷς δὲν βρίσκεται 'ς τὸν κόσμο, ἀπὸ τὸ μῆλο 'ποῦ ἀνασταίνει τοὺς πεθαμμένους.

Χαρούμενος ὁ νέος μὲ τὸ μῆλο 'ς τὸν κόρφο, ἔφθασε 'ς τὸν Πειραιᾶ τὴν ἴδια 'μέρα μὲ τἀδελφιά του. Ἐκαθήσανε σ' ἕνα ξενοδοχεῖο γιὰ ν' ἀναπαυθοῦνε 'λίγο, ἀπὸ τὰ ταξειδιά των κ' ἐκεῖ ποῦ ἐδιηγοῦντο τί εἴδανε, λέγει ἔξαφνα ὁ δεύτερος ἀδελφὸς 'ς τὸν πρῶτο:

— Λοιπὸν τί πρᾶγμα ἀγόρασες ἐσύ, γιὰ νὰ χαρίσῃς τῆς Δέσπως;

—Νά, ἕναν καθρέπτη, χαμογελῶντας ἀπὸ τὴ χαρά του εἶπε, 'ποῦ ὅταν σπρώξῃς αὐτὸ τὸ κομβί, βλέπεις ὅ,τι τόπο κι' ὁποιον ἄνθρωπον θέλεις...

Σαν τἄκουσαν οἱ ἄλλοι δυό, σηκώθηκαν ἀμέσως καὶ τοῦ εἶπαν μὲ λαχτάρα:

—Γιά, σὲ παρακαλοῦμε, βάλε νὰ ἰδοῦμε τὸ σπιτι μας, τὴ Δέσπω. Ἔσπρωξαν τὸ κομβὶ τοῦ καθρέφτη καὶ τί νὰ ἰδοῦνε! τὴ Δέσπω... ξαπλωμένη νεκρὴ 'ς τὸ στρῶμά της καὶ τὸν πατέρα τους νὰ τὴν κλαίῃ!

— Σταθῆτε, φωνάζει μ' ἀπελπισιὰ ὁ δεύτερος ἀδελφὸς κι' ἀπλόνει μὲ μιᾶς τὸ πεῦκί του. Καθῆστε ἐδῶ καὶ πᾶμε νὰ τὴν φιλήσουμε τοὐλάχιστο, προτοῦ τὴν θάψουνε...

* * *

Γιὰ μιὰ στιγμή, ἐφθάσανε 'ς τὸ σπίτι τους· ἐμπήκανε 'ς τὴ κάμαρα τῆς πεθαμμένης κι' ἄρχισαν ταῖς κλάψαις, ξέχωρα ἀπὸ τὸν μικροτερο, 'ποῦ μὲ τὸ χαμόγελο 'ς τὸ στόμα σιμόνει τὴν ἄψυχη κόρη, βγάζει τὸ μῆλο ἀπὸ τὸν κόρφο του, τὸ ἀπιθώνει ἐπάνω της κι' ἀμέσως ἐλάβανε ζωὴ τὰ κατάχλωμα χείλη τῆς Δέσπως. Ἄνοιξε καὶ τὰ λαμπερά της μάτια κι' ἐχαμογέλασε γλυκά, σὰν εἶδε ὁλόγυρά της τοὺς ξενητεμμένους. Χαρούμενος τότε ἀγκάλιασε ὁ πατέρας τὸ μικρότερό του παιδὶ καὶ τοὔπε δακρύζοντας:

— Ἐσέ, παιδί μου, σοῦ βγαίνει ἡ Δέσπω, γιατὶ ἐσὺ τῆς ἔφερες τὸ πειὸ καλλίτερο δῶρο... τῆς ἔφερες τὴ ζωή. Ἔπειτα ἀγκαλιάζοντας καὶ τἄλλα του παιδιά, 'ποῦ ἐστέκοντο ἄφωνα κι' ἀχνὰ σὲ μιὰν ἄκρη, κρατῶντας τα δῶρά τους:

— Δὲν ἐρχόσασθε, τοὺς λέει, νὰ φιλήσετε καὶ σεῖς τὸ εὐτυχισμένο ζευγάρι;... δὲν μοῦ τ' ὁρκισθήκατε;

—Ναί, πατέρα, σιμόνοντας κι' οἱ δύο μὲ σκυμμένο κεφάλι τοῦ εἶπαν· θὰ τὸ φιλήσουμε κι' ἔπειτα θὰ μᾶς δώσῃς τὴν εὐχή σου, γιατὶ θὰ ξενιτευθοῦμε γιὰ πάντα.

— Παιδιά μου, τί λέτε;

— Δὲ θὰ 'μπορέσουμε, πατέρα, νὰ ζήσουμε πλειὰ 'ς τὸ σπίτι σου, γιατὶ ἀγαποῦμε τὴ Δέσπω, ὅσο κι' ὁ εὐτυχισμένος ἀδελφός μας.

Ὁ πατέρας τους ἐπροσπαθοῦσε μὲ κάθε τρόπο νὰ τοὺς πείσῃ νὰ μείνουνε, ἀλλὰ ἐκεῖνοι γονατίζοντας 'μπροστὰ 'ς τὴ Δέσπω καὶ δίνοντάς της τὰ δῶρά τους, εἶπε πρῶτος ὁ μεγάλος ἀδελφός:

— Σοῦ χαρίζω, Δέσπω, αὐτὸν τὸν καθρέφτη, γιὰ νὰ μᾶς βλέπῃς 'ποῦ θὰ μαραινομαστε γιὰ σὲ 'ς τὴν ξενιτειά.

Ἔπειτα τῆς εἶπε κι' ὁ δεύτερος μὲ κλαμμένη φωνή:

Κι' ἐγὼ αὐτὸ τὸ πεῦκι, γιὰ νὰ στείλῃς τὸν ἄνδρα σου, Δέσπω, νὰ μᾶς φέρῃ νὰ ξεψυχίσουμε 'ς τὰ πόδια σου, ὅταν μᾶς ἰδῇς 'ς τὰ τελευταῖα μας!

Α. Α. Αβουρης

ΠΕΤΡΟΣ Ο ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΙΟΣ

(Βιογραφικὰ ἀποσπάσματα).

Ἐξ ἀξιολογωτάτου συγγράμματος ἐκδοθέντος πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν ὑπὸ λογίου καὶ ἐρευνητικωτάτου μύστου τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν μουσικῆς,* μυρίας δύναται νὰ συναγάγῃ τις πληροφορίας περὶ τῆς ἀπὸ τῶν πρώτων τοῦ χριστιανισμοῦ χρόνων γενομένης ἐργασίας πρὸς ἀνάπτυξιν καὶ διάδοσιν τῆς ἱερᾶς ταύτης τέχνης, καὶ περὶ πάντων ἐν γένει τῶν ἐργατῶν, οἵτινες ὑπὸ ἱεροῦ ἐμφορούμενοι ἐνθουσιασμοῦ, ἤγειραν λίθον πρὸς λίθον τὸ ὑπέροχον μνημεῖον τῆς χριστιανικῆς καλλιτεχνίας, τὴν ἐκκλησιαστικὴν μουσικήν.

Ἐνδιαφέρουσαι λίαν εἶνε αἱ ἀναφερόμεναι εἰδήσεις εἰς τὸν ἔξοχον μελοποιὸν καὶ μουσικοδιδάσκαλον Πέτρον τὸν Πελοποννήσιον.

Ὁ τίτλος τοῦ κλέπτου (χιρσίζ), ὃν τῷ ἀπέδιδον οἱ Ὀθωμανοί, ὅσον καὶ ἂν δὲν εἶνε κολακευτικὸς διὰ πάντα ἄλλον, διὰ τὸν Πέτρον εἶνε τεκμήριον τῆς ἐξόχου μουσικῆς δυνάμεώς του, ἣν ἡ ὀθωμανικὴ ἀβρότης, διὰ τοιαύτης μόνον ἐκφράσεως ἠδυνήθη νὰ χαρακτηρίσῃ: Ἤρκει ν' ἀκούσῃ ἅπαξ μόνον καὶ τὸ δυσκολώτατον μουσούργημα καὶ αὐθωρεὶ νὰ τὸ ἀποδώσῃ πιστότατα διὰ τῆς γραφῆς.

Ὁ Πέτρος παρὰ τῶν χριστιανῶν τούναντίον ἠξιώθη τοῦ τιμητικωτάτου τίτλου τοῦ Λαμπαδαρίου τῆς Μ. Ἐκκλησίας, ὑπῆρξεν εἷς τῶν βαθυτέρων μυστῶν τῆς ἀνατολικῆς μουσικῆς, ἐδίδαξε τὴν τουρκικήν, ἐγένετο ἱδρυτὴς τῆς ἀρμενικῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς καὶ κατέλιπε μελοποιίας ἀπείρους, αἵτινες καὶ νῦν ψάλλονται εὐλαβῶς ὑπὸ τῶν ἀπάντων τοῦ ὀρθοδόξων.

Ἀλλ' ὅ,τι ἰδίως χαρακτηρίζει τὸν Πέτρον καὶ θέτει αὐτὸν ἐν ἴσῃ μοίρᾳ πρὸς τοὺς μεγάλους μουσικοὺς τῆς Ἑσπερίας εἶνε τὰ ἑξῆς ἀνέκδοτα, ἅτινα παρατίθενται ἐν τῷ ἐν λόγῳ ἔργῳ, καὶ καταδεικνύουσι τὴν ὑπεροχὴν τῆς τέχνης του, ἥτις ὡς φωτεινὴ βολὶς διασχίζει τὸν σκοτεινὸν ὁρίζοντα τῆς τοῦ ΙΗ' αἰῶνος ἑλλ. καλλιτεχνίας.

*

«Ὑπὸ τῶν ἐγκρατῶν τῆς Ἀραβοπερσικῆς μουσικῆς ὁ Πέτρος ἐκαλεῖτο καὶ ἐκηρύττετο *Χότζας* (διδάσκαλος), καὶ ἐκ κοινῆς συμφωνίας οὐδὲν ὑπ' αὐτῶν ποίημα ἐμουσουργεῖτο ἄνευ τῆς ἀδείας αὐτοῦ, διότι ὅ,τι ἐκεῖνοι ἐπὶ μακρὸν μοχθοῦντες ἐμέλιζον, αὐτὸς ἅπαξ ἀκούων ψαλλόμενον εἶχε τὴν δεξιότητα ἀμέσως διὰ τῆς ὀξείας αὐτοῦ ἀντιλήψεως νὰ τὸ ὑποκλέπτῃ διὰ τῆς μουσικῆς γραφῆς καὶ καλλωπίζων νὰ τὸ παραδίδῃ εἰς αὐτὸν τὸν μελοποιήσαντα ὡς νεοφανὲς δῆθεν ποίημα αὐτοῦ. Ἕνεκα δὲ τῆς ἀπαραμίλλου ταύτης ἀντιλήψεως καὶ μιμήσεώς του διέσωσέ ποτε καὶ τὴν ὑπόληψιν τῶν Ὀθωμανῶν τοῦ παλατίου μουσικῶν. Καὶ ἰδού πως. Τῷ 1770 ἀφίκοντο ἐκ Περσίας εἰς Κωνσταντινούπολιν τρεῖς Ὀθωμανοὶ χανεντέδες φέροντες ἓν νέον καὶ ἀνέκδοτον ᾆσμα αὐτῶν, ὅπερ ἐπὶ μακρὸν χρόνον συντάξαντες, προὐτίθεντο νὰ ψάλωσι τὸ πρῶτον ἐνώπιον τοῦ Σουλτάνου τὴν ἡμέραν τοῦ Βαϊραμίου. Τοῦτο ἐθεώρουν ὡς προσβολὴν καὶ ἐδυσθύμουν οἱ αὐλικοὶ μουσικοὶ καὶ πάντες οἱ ἔμπειροι μουσικοὶ τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Τέλος ἀπεφάσισαν νὰ ζητήσωσι τὰς περὶ τούτου ὁδηγίας τοῦ περιωνύμου μουσικοῦ Πέτρου. Τῇ συμβουλῇ δὲ τοῦ ὁμογενοῦς μουσικοδιδασκάλου τὸ ᾆσμα κατεσχέθη διὰ τοῦ ἀκολούθου τεχνάσματος: Τοὺς τρεῖς ξένους μουσικοὺς προσεκάλεσαν εἰς γεῦμα οἱ δερβίσιδες τοῦ ἐν Πέραν Τεκκὲ (μοναστηρίου), οἵτινες ἀφοῦ διηρέθησαν εἰς τρεῖς τάξεις κατὰ τοὺς ἑαυτῶν βαθμούς, πρῶτον ἐνεφανίσθη ἐνώπιον τῶν ξένων ἡ μία τάξις, ἡ προσφέρουσα δῆθεν τὸ γεῦμα, καὶ ἀφοῦ συνηθύμησε παρεκάλεσε τοὺς ἐκ Περσίας μουσικοὺς νὰ τραγῳδήσωσι κατ' ἀρχὰς μὲν ἐν τῶν συνήθων ᾀσμάτων μετὰ τῶν μουσικῶν ὀργάνων, εἶτα δὲ καὶ τὸ ᾆσμα, ὅπερ ἔμελλον νὰ ψάλωσι κατὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ Βαϊραμίου ἐνώπιον τοῦ Σουλτάνου. Ἡ παράκλησις τῶν δερβίσιδων εἰσηκούσθη, ὁ δὲ Πέτρος ἐν καταλλήλῳ θέσει διαμένων κεκρυμμένος, ὑπέκλεπτε διὰ τῆς μουσικῆς γραφῆς τὸ ᾆσμα. Ἀλληλοδιαδόχως παρέστησαν ἐν τῷ γεύματι καὶ οἱ ἀποτελοῦντες τὴν δευτέραν καὶ τρίτην τάξιν τῶν δερβισιδων, οἱ δὲ μελῳδοὶ πρὸς εὐχαριστησιν αὐτῶν ἐπανελάμβανον τὸ ᾆσμα. Οὕτω λοιπὸν τὸ ᾆσμα ἐψάλη τρίς, ὁ δὲ Πέτρος, ἀφ' οὗ ἐκαλλώπισε τοῦτο καὶ ἔγραψεν ἐπὶ τοῦ χάρτου, εἶτα ἐφαίνετο ἐρχόμενος ἐκ τοῦ προαυλίου τοῦ Τεκκὲ πρὸς τὸ μέρος τοῦ συμποσίου. Πάντες οἱ συνδαιτυμόνες δερβίσιδες προεξανέστησαν πρὸς ὑποδοχὴν τοῦ Πέτρου λέγοντες: «Χότζα γκελίορ» (ὁ διδάσκαλος ἔρχεται)· ἀμέσως δὲ τὸν μὲν Πέτρον συνέστησαν πρὸς τοὺς τρεῖς ξένους μουσικούς, ὡς τὸν ἄριστον μουσικόν,

* Γεωργίου Παπαδοπούλου, Συμβολαὶ εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς παρ' ἡμῖν ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς.

τοὺς δὲ ξένους πρὸς τὸν Πέτρον, ὡς ἐξόχους μουσικοὺς καὶ ψάλλοντας ᾄσμά τι αὐτῶν ἀμίμητον. Ἀφοῦ δὲ ἐψάλη καὶ πάλιν τὸ ᾆσμα ὑπὸ τῶν ξένων μουσικῶν πρὸς εὐχαρίστησιν καὶ τοῦ ῥωμαίου διδασκάλου τῶν δερβίσιδων, ὁ Πέτρος παρετήρησε μετὰ σοβαρότητος αὐτοῖς, ὅτι τὸ ψαλὲν εἶνε μελοποίημα αὐτοῦ, καὶ ὅτι τοῦτο μαθητής τις αὐτοῦ ἐκ τῶν διεσπαρμένων εἰς Ἀραβίαν καὶ Περσίαν ἐδίδαξε πρὸς αὐτοὺς ἀναμφιβόλως, οὐχὶ ἐντελῶς καὶ ἀκριβῶς. Ἐπὶ τούτῳ οἱ ξένοι μουσικοὶ ἐταράχθησαν ἰσχυριζόμενοι, ὅτι τὸ μουσούργημα εἶνε ἔργον αὐτῶν, ὅτι πρὸς σύνθεσιν αὐτοῦ μεγάλως ἐμόχθησαν, καὶ ὅτι ἀφίκοντο εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὅπως ψάλωσιν αὐτὸ τὸ πρῶτον ἤδη ἐνώπιον τοῦ Σουλτάνου κατὰ τὸ Βαϊράμιον. Ὁ δὲ Πέτρος ἐξήγαγεν ἐκ τοῦ θυλακίου του τὸ ᾆσμα καὶ ἔψαλεν αὐτὸ κεκαλλωπισμένον πρὸς πανδουρίδα. Σοβαρὰ δὲ ἐπὶ τέλους λογομαχία συνήφθη μεταξὺ αὐτῶν, καθ' ἣν, εἰς τῶν ξένων μελῳδῶν κατέθραυσεν ἐν παραφόρῳ ὀργῇ τὴν πανδουρίδα τοῦ Πέτρου, ἕτερος δὲ ἐξ αὐτῶν γινώσκων, ὅτι οἱ Γραικοὶ ἔχουσι γραπτὴν μουσικήν, ἐνόησε τὸν δόλον καὶ ὥρμησε νὰ φονεύσῃ τὸν Πέτρον διὰ τοῦ ἐγχειριδίου του. Ἐκ τοῦ τολμήματος τούτου ἐπωφελη θέντες οἱ δερβίσιδες ἔδεσαν τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας τῶν τριῶν μελῳδῶν καὶ τοὺς ἐφυλάκισαν εἴς τι μέρος τοῦ Τεκκέ, ἀφοῦ προηγουμένως τοὺς ἐνέπτυσαν καὶ τοὺς ἐξύβρισαν. Μετ' ὀλιγας ἡμέρας ἐξωρίσθησαν οἱ ξένοι μελῳδοί, ὡς ἀγύρται, καὶ οὕτω διεσώθη ἡ ὑπόληψις καὶ ἀξιοπρέπεια τῶν μελῳδῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ταῦτα ἐνέπλησαν χαρᾶς τοὺς αὐλικοὺς μουσικούς, οἱ δὲ δερβίσιδες εἰς ἔνδειξιν εὐγνωμοσύνης πρὸς τὸν Πέτρον ἐνέγραψαν τὸ ὄνομα αὐτοῦ «Χιρσὶζ Πέτρος» εἰς τὸ ἱερὸν δελτίον τῆς παρουσίας τῶν ἐνδόξων αὐτῶν σέχιδων.

*

Ὡς ἐκ τοῦ προεκτεθέντος ἱστορικοῦ, ἡ φήμη τοῦ Πέτρου ἔφθασεν εἰς τὰς ἀκοὰς τοῦ φιλομουσοτάτου Σουλτάνου Χαμὶτ τοῦ Α', ὅστις καὶ διέταξεν, ὅπως ἐλευθέρως εἰσέρχηται ὁ ἔξοχος μουσικὸς εἰς τὰ ἀνάκτορα. Ἀλλὰ τὸ ἐξῆς ἀξιομνημόνευτον γεγονὸς ἐκίνησε τὴν μῆνιν τοῦ Σουλτάνου κατὰ τοῦ Πέτρου. Ἡμέραν τινὰ ὁ Σουλτάνος ἀναχωρήσας ἐκ τῶν ἀνακτόρων τοῦ Βυζαντίου μετέβη εἰς τὸ κατὰ τὸ Μπαλοὺκ Παζάριον τέμενος (Γενῆ-Τζαμί), δειπνήσας δὲ διενυκτέρευσεν εἰς τὸ περίπτερον τοῦ τεμένους. Τὴν αὐτὴν ἑσπέραν κατὰ σύμπτωσιν μετέβη καὶ ὁ Πέτρος πρὸς ἐπίσκεψιν τοῦ ἐν τῷ ρηθέντι τεμένει μεγαλοφωνοτάτου μεϊζίνη (ἱεροψάλτου), παρ' ᾧ καὶ συνεδείπνησε. Κατὰ τὸ δεῖπνον πολὺς λόγος ἐγένετο περὶ τοῦ περιωρισμένου μέλους «σελὰκ» τοῦ ἐπὶ δύο ἤχων ψαλλομένου· ὁ δὲ ἡμέτερος μουσικὸς ἀνέλαβε νὰ ψάλῃ αὐτὸ καὶ εἰς ἄλλον ἦχον πρὸς τὸ λυκαυγές, ἀλλὰ δὲν ἤθελε ν' ἀνέλθῃ εἰς τὸν μιναρέ· ὁ μεϊζίνης διὰ νὰ ὠφεληθῇ ἐκ τῆς τέχνης τοῦ Πέτρου, θεὶς κατὰ χώραν πάντα θρησκευτικὸν λόγον ὑπεχρέωσε τὸν μουσικοδιδάσκαλον νὰ ψάλῃ τὸ «σελὰκ» ἀπὸ τοῦ μιναρέ. Ἀφοῦ ἱκανοποιήθη ὁ πόθος τοῦ μεϊζίνη, ὁ Πέτρος εἶτα ἐπορεύθη εἰς Φανάριον. Ἀλλ' ὁ μουσικώτατος Σουλτάνος ἀκούσας τὸ ψαλέν, ἠθέλησε τὴν πρωΐαν νὰ μάθῃ τὸν εἰς νεώτερον μέλος ποιήσαντα τὸ «σελὰκ». Πληροφορηθεὶς δὲ τὰ καθέκαστα, ἐχολώθη λίαν καὶ διέταξε δύο εἰσαγγελεῖς, ὅπως μεταβῶσιν εἰς τὰ ἡμέτερα Πατριαρχεῖα καὶ ἀναγγείλωσι τῷ Πατριάρχῃ τὴν ἀσύγγνωστον τόλμην τοῦ μουσικοδιδασκάλου, συλλάβωσι δὲ καὶ ἀπαγάγωσι τὸν τολμητίαν εἰς τὸ σεχ-οὐλ-ἰσλαμάτον διὰ νὰ γίνῃ ἡ ἀνάκρισις αὐτοῦ θρησκευτικῶς. Ἐν τῇ ἀνακρίσει ὁ Πελοποννήσιος μουσικὸς οὐδὲν ἔλεγεν, ἀλλὰ τὸν φρενοβλαβῆ προσποιούμενος ἔβλεπεν ἄνω κάτω, δεξιά, ἀριστερά, μᾶλλον δὲ ἐθεώρει τὴν ὁμαλὴν καὶ ἐπίπεδον αἴθουσαν τοῦ κριτηρίου. Εἰς ἐπιμετρον δὲ προσέθηκεν: «Ὦ, τί ὡραῖος ἐδῶ τόπος διὰ νὰ παίζῃ τινὰς καρύδια» καὶ εὐθὺς ἀναπηδήσας εἰς τὸ μέσον, ἐξήγαγεν ἐκ τοῦ θυλακίου του κάρυα καὶ ἤρχισε παιζων, ἀδελεσχῶν καὶ προσβάλλων τοὺς παρακωλύοντας τὰς ἐνεργείας αὐτοῦ. Τότε πάντες οἱ συναναστρεφόμενοι ἔκραξαν: «Βάχ, ζάβαλη, γιαζήκ, τιβανὲ ὀλμούς», (ὦ, ὁ ταλαίπωρος, ἄδικον, ἐτρελλάθη) καὶ ἐνεκρίθη νὰ ὁδηγηθῇ εἰς τὸ ἐν Ἐγρῆ-καποῦ κείμενον ἐθνικὸν φρενοκομεῖον, ἔνθα τὰ πάντα ἐχορηγοῦντο αὐτῷ, κελεύσει Σουλτανικῆ, πλὴν χάρτου καὶ μελάνης. Καὶ τὴν ἔλλειψιν ταύτην ἐθεράπευσεν ὁ εὐφυὴς Πέτρος, διότι παρὰ μὲν τῶν ἐπισκεψαμένων αὐτὸν μαθητῶν τῆς σχολῆς Ἐγρῆ-καπίου ἔλαβε χάρτην, ἐκ δὲ τῶν προσενεχθέντων αὐτῷ βυσσίνων ἐσχημάτισε μελάνην καὶ διὰ τοῦ μίσχου αὐτῶν ἔγραψε τὸ ἐν ἐκ τῶν τριῶν εἰς ἦχον Πλ. Β' ἀργῶν πασαπνοαρίων τοῦ ὄρθρου, ὅπερ καὶ *βυσσινόγραφον* καλεῖται. Μετὰ τεσσαρακονθήμερον δὲ ἐν τῷ ἐθνικῷ φρενοκομείῳ δικμονήν, ἐπετράπη τῷ Πετρῳ, ὡς ἰαθέντι δῆθεν, νὰ ἐξέλθῃ καὶ νὰ ἐξακολουθήσῃ τὰ καθήκοντα αὐτοῦ ἔν τε τῇ Μ. Ἐκκλησιᾳ καὶ ἐν τοῖς Ἀνακτόροις.

*

Ὁ ἀξιόμνηστος μουσικοδιδάσκαλος ἐτελεύτησε τῷ 1777, καθ' ἣν δὲ ἡμέραν ἐτελεῖτο ἡ κηδεία αὐτοῦ ἐν τῷ πατριαρχικῷ ναῷ συνέρρευσαν ἐκ πάντων τῶν Τεκκεδων τῆς βασιλευούσης οἱ δερβίσιδες, οἵτινες ἐζήτησαν τὴν ἄδειαν παρὰ τοῦ τότε Πατριάρχου Νεοφύτου, ὅπως καὶ αὐτοὶ εἰς ἔνδειξιν σεβασμοῦ πρὸς τὸν κηδευόμενον διδάσκαλον ψάλωσι κατὰ τὴν ἐκφορὰν ἐπὶ τοῦ νεκροῦ τὴν πένθιμον ᾠδὴν μετὰ τῶν πλαγιαύλων. Ὁ δὲ Πατριάρχης ἀπήντησε: «Συναισθάνομαι καὶ ἐγὼ τὴν ὑμετέραν μεγίστην λύπην, τὴν ὁποίαν προὐξένησεν εἰς ἡμᾶς ὁ θάνατος τοῦ μακαρίτου διδασκάλου· δὲν σᾶς λέγω μὲν τὸ ὄχι, ἀλλ' ἵνα μὴ δυσαρεστηθῇ ἡ Ὑψηλὴ Πύλη, παρακαλῶ πάντας ὑμᾶς, ὅπως ἀκολουθήσητε μέχρι τοῦ τάφου, καὶ ἐκεῖ πράξατε τὸ πρὸς αὐτὸν καθῆκον ὑμῶν». Εἰς τοὺς συμπαθεῖς τούτους λόγους τοῦ Πατριάρχου ὑπήκουσαν οἱ δερβίσιδες καὶ ἠκολούθησαν μετὰ δακρύων τὸν νεκρὸν μέχρι τοῦ ἐν Ἐγρῆ-καπίῳ νεκροταφείου τῶν Ὀρθοδόξων. Ἀφοῦ δὲ ὁ νεκρὸς ἐτέθη ἐν τῷ τάφῳ καὶ ἐψάλη τὸ νενομισμένον τρισάγιον, κατόπιν περικυκλώσαντες οἱ δερβίσιδες τὸν τάφον, ἔψαλλον αὐλῳδῶς παθητικώτατα. Εἷς δὲ τῶν μεγάλων δερβίσιδων καταβᾶς εἰς τὸν τάφον καὶ κρατῶν ἀνὰ χεῖρας ὡς λαμπάδα καιομένην τὸν πλαγιαυλόν του, εἶπε τουρκιστὶ τάδε: «Ὦ μακαρῖτα διδάσκαλε, λάβε καὶ ἀφ' ἡμῶν τῶν ὀρφανῶν μαθητῶν σου τὸ τελευταῖον τοῦτο δῶρον, ἵνα συμψάλλῃς ᾄσματα δι' αὐτοῦ εἰς τὸν Παράδεισον μετὰ τῶν ἀγγέλων». Τὸν δὲ πλαγιαυλὸν θεὶς εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ νεκροῦ, ἐξῆλθε τοῦ τάφου ἐνδακρυς. Εἶτα οἱ χριστιανοί, κατὰ τὰ νενομισμένα, ἔθαψαν τὸν Πέτρον. Περὶ τοῦ τάφου καὶ τῆς ἐπ' αὐτοῦ ἐπιγραφῆς γράφει Θεόδωρος ὁ Ἀριστοκλῆς ταῦτα: «Ἔστι δὲ τεθαμμένος ὁ ἀείμνηστος Πέτρος ὁ Λαμπαδάριος ἐν τῷ ἔξω τῆς Χαρσιας πύλης (Ἐγρη-καποῦ) κοινοταφείῳ τῶν Ὀρθοδόξων· πλαξ δὲ καλύπτει τὸν νεκρὸν αὐτοῦ, ἐφ' ἧς τὸ ἐπίγραμμα ἦν γεγραμμένον.....

.....

«Τὴν ἡδύφωνον μουσικῆς ἀηδόνα,
ᾄσματικὸν τέττιγα τῆς Ἐκκλησίας,
τὸν μουσικὸν νοῦν, ὃν ἐγκώμισε Τέχνη,
ἄλλον μελῳδὸν Λαμπαδάριον Πέτρον.

(Ποίημα Ἰακώβου Πρωτοψάλτου)

Τοιοῦτος ὑπῆρξεν ὁ μέγας οὗτος μουσικὸς τοῦ ΙΗ' αἰῶνος, ὁ κεκτημένος τὴν δύναμιν τοῦ μελοποιεῖν καὶ τὴν δεξιότητα τοῦ γράφειν ἐκ πρώτης ἢ δευτέρας ἀκοῆς τὰ δυσκολώτερα μέλη, καὶ τὴν τέχνην τοῦ κλέπτειν διὰ τῆς γραφῆς τὰ ψαλλόμενα ᾄσματα, καὶ συνελόντι εἰπεῖν, ὁ ὀξυγράφος κάλαμος πάσης ἐκκλησιαστικῆς καὶ ξενικῆς μελοποιίας».

HENRY GREVILLE

Η ΚΛΕΟΠΑΤΡΑ

(Μυθιστορία)

Ἡ πρώτη της ἰδέα ὑπῆρξε νὰ τρέξῃ πρὸς τὸν κόμητα Νεουτὼφ καὶ νὰ τῷ καταστήσῃ γνωστὴν τὴν χαράν της. Ἀκριβῶς ὅπως κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τοῦ γάμου της, ἅμα εὕρισκεν ἐν τῷ θαλάμῳ της νέον τι ἀντικείμενον πολυτελείας ἢ ἀγλάϊσμά τι, ἔτρεχε πρὸς αὐτόν, ἵνα τὸν εὐχαριστήσῃ. Οὕτω καὶ ἤδη τῇ ἐφαίνετο φυσικώτατον νὰ δράμῃ πρὸς αὐτόν, τὸν φίλον της, τὸν ἐμπεπιστευμένον της καὶ νὰ τῷ εἴπῃ: «Μεγάλη εὐτυχία μοὶ συμβαίνει· ἀγαπῶ». — Ἐδέησε δὲ νὰ πιέσῃ ἑαυτήν, ἵνα μὴ προβῇ εἰς τοσοῦτον ἀσύνετον πρᾶξιν. Καὶ ὅμως εἶχεν ἀνάγκην νὰ ἐκμυστηρευθῇ πρός τινα· νὰ μερισθῇ μετ' ἄλλου τὴν χαράν της.

Ἐλέγχουσι τοὺς ἐραστάς, διότι συνήθως καθιστῶσι τὸν τυχόντα συμμέτοχον τῶν ἀπορρήτων τῆς καρδίας των, καὶ ὅταν ἀκόμη εἶνε πρέπον νὰ τηρῶσι τὴν αὐστηροτέραν ἐχεμύθειαν. Ἀλλ' οἱ ἐλέγχοντες αὐτοὺς καθ' ὅλα τὰ φαινόμενα διατελοῦσιν ἐν παντελεῖ ἀγνοίᾳ τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως.

Ἡ θλῖψις ἔχει τὰ δάκρυα, δι' ὧν δύναται νὰ εὕρῃ διέξοδον· δύναταί τις νὰ κλαύσῃ μόνος καὶ ἐνίοτε μάλιστα ἡ ἀληθὴς θλῖψις ἀπαιτεῖ τὴν μοναξίαν. Ἀλλ' ἡ χαρὰ ἔχει ἀνάγκην μεταδόσεως· πρέπει νὰ ὁμιλήσῃ τις καὶ νὰ τῷ ὁμιλήσωσι περὶ αὐτῆς ἵνα καταστῇ πλήρης. Οὕτος εἶνε ὁ λόγος, δι' ὃν οἱ ἐρωτευμένοι μᾶς φαίνονται φλύαροι καὶ γελοῖοι, ὅταν ἡμεῖς δὲν ἐννοοῦμεν τὸν ἔρωτα.

Ἡ Κλεοπάτρα λοιπὸν δὲν εἶχεν οὐδένα πρὸς ὃν νὰ δύναται νὰ ἐμπιστευθῇ προσεπάθησε νὰ ἀλλάξῃ σκέψεις, ἀλλὰ καὶ τοῦτο δὲν τῇ ἀπέβη πολὺ εὐχερές. Ἐπὶ τέλους ὁ σύζυγός της, ὅστις κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην εὑρίσκετο εἰς ἐξαιρετικῶς καλὴν διάθεσιν, τὴν ὑπεδοήθησε διὰ τῆς συνομιλίας του. Κατὰ τὴν ἑσπέραν πάλιν ἦλθον φίλοι τινές, οἵτινες τὴν διεσκέδασαν μέχρι προκεχωρημένης ὥρας, ὥστε ὅταν ἀπῆλθον περὶ οὐδενὸς πλέον ἐσκέφθη ἢ περὶ ἀναπαύσεως.

Τὴν ἐπιοῦσαν ἐξῆλθεν εἰς περίπατον καὶ ἀπήντησε τὸν Οὐλρῖκον ἐπὶ τῆς προκυμαίας. Ἦτο ὁ εὐνοούμενος περίπατος τῆς ἐποχῆς καὶ δὲν ἠδύνατο νὰ συμβῇ ἄλλως ἢ νὰ συναντήσῃ τις ἐκεῖ ἅπασαν τὴν ὑψηλὴν κοινωνίαν τῆς Πετρουπόλεως. Ὁ Οὐλρῖκος τὴν ἐχαιρέτησε καὶ ἡ Κλεοπάτρα τῷ προσεμειδίασεε. Ἀπλῆ συνάντησις μακρόθεν ἦτο μικρὸν πρᾶγμα, ἐσκέφθη αὕτη, ἀλλ' ἐν τούτοις ἦτο προτιμοτέρα τοῦ μηδενός· Ὁ Οὐλρῖκος ἀφ' ἑτέρου ἐνόμισεν, ὅτι ἦτο ἄμετρος σκληρότης ἐκ μέρους της νὰ μὴ τὸν προσκαλέσῃ κἂν εἰς τὸ τέϊον κατὰ τὴν ἑσπέραν ἐκείνην. Ὅπως δήποτε ὅμως ἠναγκάσθη νὰ ἀρκεσθῇ μόνον εἰς τὴν σκέψιν του ταύτην.

Τὴν μεθεπομένην συνέβη σχεδὸν ὅπως καὶ κατὰ τὴν προηγηθεῖσαν αὐτῆς ἡμέραν, ἀλλ' ἤδη ὁ νεαρὸς Σουηδὸς ἤρξατο νὰ κατανοῇ τὸν λόγον, δι' ὃν ἡ Κλεοπάτρα δὲν εἶχε σταθῆ, ὅπως τὸν προσκαλέσῃ εἰς τὸ τέϊον κατὰ τὴν προλαβοῦσαν. Ὁ ἔρως του τὸν εἶχε παρασύρῃ τοσοῦτον ἐκ τῶν κεκανονισμένων, ὥστε οὔτε κἂν ἐσκέπτετο, ὅτι οἱ περὶ αὐτὸν ἄνθρωποι εἶχον ὀφθαλμοὺς καὶ ἠδύναντο νὰ βλέπωσι καὶ ἐννοῶσι. Καὶ ὅμως, καίτοι ἀνατραφεὶς ἐν μονώσει, καίτοι ζωηρὸς καὶ ἄνευ φίλων, ἦτο οὐχ ἧττον ἐκ τῶν μᾶλλον εὐηγμένων ἀνθρώπων· ἡ μήτηρ του ἦτο γυνὴ ὑψηλῆς περιωπῆς καὶ δὲν ἠμέλησε νὰ διδάξῃ τὸν υἱόν της τὴν λεπτὴν συμπεριφοράν, ὥστε ἐγίνωσκε καὶ ἐτήρει μετὰ τῆς μεγαλειοτέρας ἀφελείας τὸν πρὸς ἑαυτὸν καὶ τοὺς ἄλλους σεβασμόν. Ἀλλ' ἡ φροντὶς τοῦ: *τί θὰ εἴπωσιν οἱ ἄλλοι;* καὶ ἡ μέριμνα περὶ τῶν περὶ αὐτοῦ κρίσεών των τῷ ἦτο πάντῃ ἄγνωστος. Ἠρκεῖτο νὰ εἶνε εὐγενοῦς συμπεριφορᾶς, ἐντίμου χαρακτῆρος καὶ νὰ πράττῃ τὸ καθῆκόν του, ἠδιαφόρει δὲ περὶ τοῦ πῶς θὰ ἠρμήνευον τὰς πράξεις του οἱ ἄνθρωποι.

Ἐν τούτοις κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην τῷ ἐπῆλθεν αἴφνης ἡ ἰδέα, ὅτι πιθανὸν νὰ παρεξηγῆται ὑπὸ τοῦ κόσμου ἡ γυνή, ἣν ἠγάπα· καὶ ἤδη κατὰ πρῶτον τὸ εἴκοσι καὶ ἓξ ἐτῶν παιδίον ἐσκέφθη, ὅτι δὲν ἦτο μόνον ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ. Ὅταν ἄλλοτε ὡμίλει πρὸς τὴν Κλεοπάτραν περὶ τοῦ σεβασμοῦ, ὃν ἔχαιρεν αὕτη ἐν τῇ κοινωνίᾳ εἰς οὐδὲν ἄλλο ἀπέβλεπεν εἰμὴ εἰς τὸ νὰ τῇ ἐκδηλώσῃ τὸν ἴδιον αὐτοῦ σεβασμόν. Ἀλλ' ἤδη βλέπων αὐτὴν ἠναγκασμένην νὰ ἀποδώσῃ τὸν χαιρετισμὸν εἰς μυρίους ὀχληροὺς πρὶν δυνηθῇ νὰ προσέξῃ εἰς αὐτόν, ἐνόησεν εἰς ὁποῖον κίνδυνον τὴν ἐξέθετεν ἡ ἀπροκάλυπτος λατρεία ἣν τῷ εἶχε δείξῃ μέχρι τοῦδε.

Φρόνιμός τις γραῖα ἔλεγε περὶ ζεύγους πολὺ ἐπικρινομένου παρὰ τῶν πολλῶν ὅτι: «Εἶνε ἀδύνατον νὰ εἶνε ἔνοχοι ἀφοῦ βλέπουσιν ἀλλήλους ἄνευ προφυλάξεων!» Καὶ τῇ ἀληθείᾳ οἱ ἐρασταὶ δὲν εἶνε ἐπικίνδυνοι, εἰμὴ ὅταν παύσωσι νὰ βλέπωσιν ἀλλήλους ἐπὶ παρουσίᾳ ἄλλων.

Ἡ ὑπερβολικὴ, ἐν τούτοις προφύλαξις εἰς ἣν αἴφνης εἶχε πέσῃ ὁ Οὐλρῖκος, ἐπέπρωτο νὰ δεινώσῃ τὰ πράγματα.

Φοβούμενος μὴ ὁ ἁπλοῦς χαιρετισμός του παρεξηγηθῇ, εἶχεν ἀποφασίσῃ νὰ προσποιηθῇ ὅτι δὲν τὴν εἶδε κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην.

Βεβαίως ἡ Κλεοπάτρα δὲν διετέλει ἐν παντελεῖ ἀγνοίᾳ τῶν ἐρωτικῶν τούτων ἀθώων τεχνασμάτων, ἅτινα οὐδένα ἀπατῶσιν. Ἀλλ' ἡ αἰφνιδία ἀλλαγὴ τῆς συμπεριφορᾶς τοῦ Οὐλρίκου ἦτο τοσοῦτον ἀλλόκοτος, ὥστε πράγματι ἠπατήθη καὶ ἐνόμισεν ὅτι τὸν εἶχε προσβάλῃ κατά τι. Ὅθεν ἱσταμένη αἴφνης καὶ χαιρετίζουσα αὐτόν.

— Ἔλθετε αὔριον τῷ εἶπε.

Οὗτος τὴν ἐθεώρησεν εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ προσέκλινε προσηνέστατα. Κατὰ τὴν στιγμὴν ὅμως ταύτην ὁ μέγας δοὺξ Βορὶς συνέπεσε νὰ διέρχεται ἐκεῖθεν ἐπὶ τοῦ δίφρου του καὶ παρετήρησε τὴν Κλεοπάτραν. Ἅμα τὴν εἶδε διέκρινεν ὅτι τὸ ἀγέρωχόν της εἶχεν ἐκλείψῃ καὶ ὅτι δὲν ἐφαίνετο πλέον ἡ ὑπερήφανος καλλονὴ τῶν πρώτων ἐτῶν, ἀλλὰ γυνὴ τεταραγμένη κάπως.

Ὁ βαθὺς οὗτος γνώστης τῶν γυναικῶν δι' ἑνὸς μόνου βλέμματος ἐμάντευσε τὸν λόγον τῆς ἀλλαγῆς ταύτης. Δὲν διῆλθε βεβαίως οὔτε πρὸς στιγμὴν ἐκ τῆς διανοίας του, ὅτι αὕτη ἦτο σφοδρῶς ἐρωτευμένη, ἀλλὰ δὲν τῷ διέφυγεν, ὅτι ἡ κόμησσα εἶχε τρωθῆ κάπως ὑπὸ τοῦ ἐκδικητικοῦ υἱοῦ τῆς Ἀφροδίτης καὶ μειδιῶν εἶπε *καθ' ἑαυτόν*:

— Δὲν ἔχει ἄδικον· ὁ νεανίας εἶνε ἀρκούντως ὡραῖος. Ἀλλὰ τὸ ὑπερήφανον ἄγαλμα χάνει πολὺ ἐκ τῆς ἀξίας του οὕτω, καὶ ὁ Νεουτὼφ δέον νὰ λάβῃ γνῶσιν τούτου... Ἐν τούτοις διῆλθε πρὸ αὐτῆς καὶ ἐχαιρέτησε μετὰ πολλῆς χάριτος καὶ ἀξιοπρεπείας καὶ ἐξηκολούθησε τὴν πορείαν του χωρὶς νὰ στραφῇ οὔτε ἅπαξ εἰς τὰ ὀπίσω πρὸς πολλὴν εὐχαρίστησιν τῆς Κλεοπάτρας, ἣν εἶχε ταράξῃ ὀλίγον ἡ ἐκεῖ παρουσία του.

Ἡ ἡμέρα ἦτο θελκτικὴ καὶ πολλαὶ κυρίαι ἐπωφελούμεναι τῆς εὐδίας ἐξῆλθον εἰς περίπατον. Μεταξὺ τούτων ἦτο ἡ Εἰρήνη, ἥτις οὐδέποτε ἔχανε τοιαύτας εὐκαιρίας συνοδευομένη ὑπὸ τοῦ συζύγου της καταστάντος σχεδὸν ἀγνωρίστου ἐκ τῆς εὐσαρκίας κατ' ἀντίθετον λόγον πρὸς τὴν Εἰρήνην, ἥτις ἦτο κάτισχνος.

— Ὦ! γυναικαδέλφη, ἀνέκραξεν ὁ Καραμιρώφ· χαίρω πολύ, βλέπων ὑμᾶς ἐπὶ τέλους. Θὰ ἔλεγέ τις ὅτι ἀπεφασίσατε νὰ γίνετε ἐρημῖτις! Δὲν ἐξέρχεσθε πλέον;

— Ὁ σύζυγός μου ἦτο ὀλίγον ἀσθενής, καὶ ἔμενα κατ' οἶκον, ἵνα τὸν συντροφεύω, ἀπεκρίθη ἡ Κλεοπάτρα. Ἐν τούτοις ἤμην εἰς τὰ γυμνάσια κατὰ τὸν Μάϊον. Δὲν μὲ εἴδατε, ἀγαπητέ μου γαμβρέ, διότι εἶσθε πολὺ ἀπησχολημένος κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν...

Ἡ Εἰρήνη παρετήρησε τὸν σύζυγόν της διὰ πολὺ ἀνησύχου βλέμματος. Πρό τινος δικαίως ἢ ἀδίκως, ἤρξατο νὰ φοβῆται, ὅτι τὴν προεδίδε καὶ θὰ ἐθυσίαζε τὰ πάντα, ἵνα πεισθῇ περὶ τούτου. Ἀλλ' ἡ Κλεοπάτρα εἶχε λαλήσῃ τοσοῦτον ἀθῴως καὶ ὁ Καραμιρὼφ ἤκουσεν αὐτὴν μετὰ τοσαύτης ἀδιαφορίας, ὥστε δὲν ἠδυνήθη νὰ ἐξαγάγῃ οὐδὲν συμπέρασμα.

— Ἀγαπητή μου Εἰρήνη, εἶπεν ὁ Καραμιρώφ, ἀφοῦ ἔχομεν τὴν εὐτυχίαν νὰ συναντήσωμεν τὴν ἀδελφήν σου σᾶς ἀφίνω πρὸς στιγμὴν μόνας. Ἔχω ἀνάγκην νὰ ὑπάγω ὀλίγον πρὸς τὸ ἀπέναντι μέρος καὶ γνωρίζεις, ὅτι δὲν ἐτιτρέπεται νὰ πράξω τοῦτο μετὰ κυριῶν... Θὰ ἐπανέλθω...

Οὕτως ἀπῆλθε μετ' εὐστροφίας ὅλως ἀντιθέτου πρὸς τὸ ἐπιβλητικὸν του παράστημα, ἀφίνων τὴν σύζυγόν του πολὺ δυσπρεστημένην καὶ ἀνήσυχον καὶ τὴν γυναικάδελφήν του ἐν μεγάλῃ διαθέσει νὰ γελάσῃ.

— Ἐγένετο ἄφαντος, εἶπεν ἡ Κλεοπάτρα· ἂς βαδίσωμεν ὀλίγον ὁμοῦ, Εἰρήνη. Ἐκεῖ ἐπάνω ἀγαπῶσι νὰ βλέπωσι τοὺς συγγενεῖς ὁμοῦ.

Καὶ ταῦτα λέγουσα ἐδείκνυε τὰ ἀνάκτορα, πρὸ τῶν ὁποίων διήρχοντο κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην. Ἀλλ' ἡ Εἰρήνη ἐσκέπτετο περὶ τοῦ συζύγου της καὶ δὲν ἤκουσε.

— Καὶ τὸ τέκνον σου; ἠρώτησεν ἡ Κλεοπάτρα.

— Εὐχαριστῶ, εἶνε καλά! Καὶ ὁ σύζυγός σου;

— Παρ' ὀλίγον νὰ σοὶ εἴπω, καλὰ εὐχαριστῶ! ἀλλὰ δὲν θὰ ἦτο ἀληθές. Ἡ ἀρθρῖτις του τὸν ἠνώχλησε πολύ, ὡς ἐκ τοῦ ψύχους. Ἀλλ' ἤδη εἶνε καλλίτερα.

—Ὦ χαίρω, εἶπεν ἡ Εἰρήνη· ὡς εἰ ἔλεγε λυποῦμαι.

Μετά τινας δὲ στιγμὰς σιωπῆς προσέθηκε:

— Εἰπέ μοι Κλεοπάτρα, εἶνε ὀγδοηκοντούτης ὁ σύζυγός σου;

—Ὄχι ἀκόμη· εἶνε ἑβδομήκοντα ἑπτὰ ἐτῶν.

— Εἶνε ἀρκούντως γέρων..... θὰ εἶσαι χήρα ἐντὸς ὀλίγου....

Ἡ Κλεοπάτρα ἐρρίγησε. Χήρα ἐσήμαινεν ἐλευθέρα. Τοῦτο ὤφειλε νὰ συμβῇ ἡμέραν τινά, ἀλλὰ πότε;

— Διατί μοὶ λέγεις τοῦτο ἠρώτησεν; Ἡ Εἰρήνη τὴν ἐθεώρησεν ἐν ἀπορίᾳ.

— Δὲν σοὶ φαίνεται τοῦτο φυσικόν; εἶπε. Πῶς λοιπόν; Ἐλπίζω, ὅτι θὰ νυμφευθῇς καὶ πάλιν μετὰ τὸν θάνατόν του.

— Ἴσως, ἀπεκρίθη ἡ Κλεοπάτρα θεωροῦσα τὸ κυανοῦν ὕδωρ τοῦ ποταμοῦ.

— Σὺ λέγεις: ἴσως· ἐγὼ λέγω: βεβαίως! Ὑποθέτω, ὅτι θὰ νυμφευθῇς ὡραῖον καὶ νέον σύζυγον.

— Πῶς ὑποθέτεις τοῦτο; ἐψιθύρισεν ἡ κόμησσα.

— Διότι φιλτάτη μου μετὰ τὰς ἀπόκρεω συνήθως ὑποφέρει τις ἐκ δυσπεψίας... Δὲν γνωρίζεις ποῦ μετέβη ὁ σύζυγός μου;

—Ὄχι ἀπήντησεν ἡ κ. Νεουτὼφ, εὑρίσκουσα τὴν συνομιλίαν τῆς ἀδελφῆς της, ὅλως ἀσυνάρτητον.

— Λοιπόν νομίζω, ὅτι πρόκειται νὰ πάθῃ καὶ αὐτὸς ἀπὸ δυσπεψίαν. Δὲν μὲ ἐννοεῖς; Δὲν σημαίνει· σὺ οὐδέποτε διεκρίθης ἐπὶ ὀξυνοίᾳ. Χαῖρε, ἐπανέρχομαι εἰς τὴν οἰκίαν μου, διότι αἰσθάνομαι πολὺ ψῦχος.

Καὶ θλιβουσαι τὰς χεῖρας ἀλλήλων ἀπεχωρίσθησαν.

«Τί παράδοξον πρᾶγμα ἡ συγγένεια!» ἐσκέφθη ἡ Κλεοπάτρα· «οὐδεμία συμπάθεια »ὑπάρχει μεταξὺ ἐμοῦ καὶ τῆς ἀδελφῆς »μου, καὶ ὅμως ὁ Οὐλρῖκος, ὃν σχεδὸν δὲν »γνωρίζω, μοὶ εἶνε τοσοῦτον προσφιλής».

Ἐπανελθοῦσα οἴκαδε εὗρε τὴν οἰκίαν της ἀνάστατον.

Ὁ ὑπηρέτης δὲν ἦτο εἰς τὴν θέσιν του καὶ αἱ θύραι τοῦ προθαλάμου ἦσαν ἀναπεπταμέναι.

Προχωροῦσα πρὸς τὰ ἔνδον ἠσθάνθη ὀξεῖαν ὀσμὴν αἰθέρος. Μήπως συνέβη τι εἰς τὸν σύζυγόν της; Ἀνυπομονοῦσα νὰ μάθῃ τὶ συνέβαινε, προὐχώρησε μέχρι τῶν θαλάμων τοῦ κόμητος· ἐπὶ τοῦ οὐδοῦ δὲ τοῦ γραφείου του συνήντησε τὸν ἰατρὸν ἐξερχόμενον.

— Τὶ συμβαίνει, ἰατρέ; τὸν ἠρώτησεν ἀνησύχως.

— Μὴ τρομάξητε, κυρία. Ὁ σύζυγός σας ἐλιποθύμησε καὶ οἱ περὶ αὐτὸν νομίσαντες, ὅτι εἶχε προσβληθῆ ὑπὸ ἀποπληξίας, ἔσπευσαν νὰ μὲ καλέσωσι. Εὐτυχῶς δὲν εἶνε τίποτε. Ὁ στρατηγὸς θὰ εἶνε ἐντελῶς καλὰ μετὰ δύο ἢ τρεῖς ἡμέρας.

Ταῦτα δὲ εἰπὼν τὴν ἐχαιρέτησε καὶ ἀπῆλθεν ὡς ἄνθρωπος, οὗ αἱ στιγμαὶ εἶνε πολίτιμοι.

Ἡ Κλεοπάτρα ἔμεινε πρὸς στιγὴν ἀκίνητος. Ἠσθένει ἄρ' ἆρα βαρέως ὁ Νεουτὼφ; Ἴσως ὁ ἰατρὸς τῇ ἀπέκρυπτε τὴν ἀλήθειαν... Δὲν ἐτόλμα νὰ ὑποθέσῃ οὔτε νὰ πράξῃ οὐδέν. Αἴφνης ἀποφασίζουσα ἀκαριαίως προὐχώρησε καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸν θάλαμον τοῦ ἀσθενοῦς.

— Χαρὰ τῶν ὀφθαλμῶν μου, εἶπε διὰ πολὺ ἀσθενοῦς φωνῆς ὁ πάσχων προσφέρων αὐτῇ τὴν χεῖρα. Καὶ πάλιν ἐπροδώθη ὁ γηραιὸς σου σύζυγος ὑπὸ τῆς ἐρωμένης του *τοῦ θανάτου*!

— Ἂς ἔχῃ δόξαν ὁ ὕψιστος, ἀπεκρίθη αὕτη μετὰ ζέσεως πλήρους εἰλικρινίας.

Ὄχι· δὲν ἤθελεν οὔτε κατ' ἰδέαν νὰ ἴδῃ νεκρὸν τὸν ἄνθρωπον τοῦτον, ὃν ἠγάπα καὶ ἐσέβετο ὡς πατέρα.

ΚΑ'.

Ὁ Νεουτὼφ ἀνέρρωσε πολὺ ταχέως ἐκ τῆς αἰφνιδίας ἀσθενείας του, ἥτις ἐτάραξεν ὅλους τοὺς περὶ αὐτόν. Μετά τινας ἡμέρας ἦτο εἰς κατάστασιν νὰ ἐξέλθῃ ἐκ τῆς οἰκίας του ἐπ' ἀνοικτῆς ἁμάξης, πρᾶγμα ὅπερ δὲν εἶχε πράξῃ πρὸ πολλοῦ καὶ νὰ ὁρίσῃ τὴν εἰς Τσάρσκοϊ Σελὸ ἀναχώρησίν του εἰς τὰς τελευταίας ἡμέρας τοῦ Μαΐου.

Ὁ Οὐλρῖκος ἐξηκολούθει νὰ ἐπισκέπτεται τὴν κόμησσαν τρὶς τῆς ἑβδομάδος καὶ νὰ μένῃ παρ' αὐτῇ ἐπὶ ἓν περίπου τέταρτον τῆς ὥρας. Συχνὰ συνέπιπτε νὰ εὑρίσκῃ καὶ ὀχληροὺς παρ' αὐτῇ. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἐκάθιζεν εἴς τινα γωνίαν καὶ ἐτήρει ἄκραν σιγήν. Ὡς ἐκ τῆς ἀπομονώσεως, ἐν ᾗ εἶχε διέλθῃ τὴν παιδικήν του ἡλικίαν, δὲν εἶχε τὴν ἕξιν νὰ λαλῇ πολύ, διὸ καὶ οἱ χαιρέκακοι τὸν ἐκάλουν «βωβὸν τῆς Σκανδιναβίας». Ἀλλὰ ταῦτα δὲν τὸν ἐτάραττον ποσῶς, διότι εἶχε τὴν ἀρχήν, ὅτι ἡ σιγὴ εἶνε χρυσῆ καὶ ὅτι ἦτο πολὺ δυσχερὲς ἔργον ἡ ἐπιχείρησις νὰ λαλῇ τις ἐπὶ ὥρας ὁλοκλήρους χωρὶς νὰ λέγῃ μηδέν. Ὅταν οἱ ὀχληροὶ συνεπισκέπται του συνέβαινε νὰ ἐπιμηκύνωσι τὴν ἐπίσκεψίν των ὁ Οὐλρῖκος ἠγείρετο μετὰ ἓν τέταρτον τῆς ὥρας, χρονικὸν διάστημα, ὅπερ οὐδέποτε ὑπερέβαινε, καὶ προσκλίνων σοβαρῶς ἐνώπιον τῆς κομήσσης ἀσπάζετο τὴν χεῖρα της, καὶ ἀπήρχετο. Ἡ συμπεριφορὰ του αὕτη ἦτο τόσον τακτικὴ καὶ σύμφωνος πρὸς τὰ κεκανονισμένα, ὥστε οὐδεὶς θὰ ἠδύνατο ποτὲ νὰ τὴν παρεξηγήσῃ.

Ὅταν ἦσαν μόνοι τὸ πρᾶγμα ἤλλασσε φάσιν· ἐκάθιζεν ἀρκούντως μακρὰν αὐτῆς, ἐκ φόβου μή τις εἰσερχόμενος ἀπροσδοκήτως ὑποπτευθῇ τι, καὶ λαμβάνων τὴν χεῖρα τῆς Κλεοπάτρας, τὴν ἐκράτει ἐντὸς τῆς ἰδικῆς του. Αὕτη προσεπάθει νὰ ἀνοίξῃ συνομιλίαν τινά, ἀλλ' εἰς μάτην· ἠσθάνετο τοιαύτην συγκίνησιν βλέπουσα τὸν ἀγαπητόν της, ὥστε αἱ λέξεις ἔθνησκον ἐπὶ τῶν χειλέων της καὶ ἔμενε σιωπηλή.

Θόρυβός τις εἰς τοὺς παρακειμένους θαλάμους, κραυγή τις ἐν τῇ ὁδῷ ἢ καὶ αὐτὴ ἡ πτῶσις φύλλου ἐντὸς τῶν ἀνθοδοχείων τοὺς ἀνησύχει καὶ τοὺς ἀφύπνιζεν ἐκ τῶν ρεμβασμῶν των. Ἡ χεὶρ της τότε ἀπεσύρετο αὐτομάτως καὶ αἱ λέξεις ἐπανήρχοντο ἐπὶ τῶν χειλέων της.

Αὕτη ἦτο ἰδίως ἡ στιγμή, καθ' ἣν εὕρισκεν ἡδεῖαν τινα ἐπιπληξιν ἵνα τῷ ἀποτείνῃ, ἢ ἐπεχείρει νὰ τῷ συστήσῃ ὑπομονὴν καὶ νὰ τὸν ἐξορκίσῃ νὰ περιμένῃ, ἐν ᾧ οὗτος τὴν ἤνουεν ἔχων τοὺς ὀφθαλμοὺς προσηλωμένους ἐπὶ τῶν ἰδικῶν της. Ὅταν δὲ ἐτελείωνε λέγουσα μὲ μειδιῶντα χείλη καὶ φωτοβόλους ὀφθαλμοὺς τῇ ἀπεκρίνετο σοβαρῶς:

— Ζῶμεν ἐν τῇ ἁμαρτίᾳ. Δὲν φοβεῖσθε μὴ ὁ παρωργισμένος οὐρανὸς μᾶς κατακεραυνώσῃ;

— Τί κακὸν πράττομεν; ἐψιθύριζεν ἡ Κλεοπάτρα προσπαθοῦσα νὰ δικαιολογηθῇ.

— Εἴμεθα ἔνοχοι ἐνώπιον τοῦ Ὑψίστου! Ὁ ἐπιθυμήσας ἔγκλημα, ἡμάρτησεν ἤδη ἐν τῇ καρδίᾳ του, λέγει το εὐαγγέλιον!

Ματαίως ἡ Κλεοπάτρα προσεπάθει διὰ τῆς λογικῆς νὰ τῷ καταδείξῃ τὴν ἄπειρον διαφορὰν μεταξὺ τῆς προθέσεως καὶ τῆς πράξεως· τῆς προμελέτης ἐγκλήματος καὶ τῆς ἐκτελέσεως αὐτοῦ. Οὐδὲν ἤθελε νὰ ἀκούσῃ. Ἡ θρῆσκος ἀνατροφή του καὶ ἡ αὐστηρότης τῶν παιδικῶν του ἀρχῶν, εἶχον ἀφίσει ἀνεξάλειπτα ἴχνη ἐπὶ τοῦ χαρακτῆρος καὶ τῶν πεποιθήσεών του. Δὲν εἶχε τὴν δύναμιν ν' ἀντιστῇ κατὰ τοῦ αἰσθήματός του καὶ ὑπέκυψεν εἰς τὴν ὁρμὴν του, ἠδὴ λοιπὸν δὲν τῷ ἔμενε ἢ νὰ τὸ δικαιολογήσῃ διὰ νομίμου συνοικεσίου καὶ οὕτω νὰ ἐπαναπαύσῃ τὴν συνείδησίν του.

— Ἀλλὰ δὲν νομίζετε, ὅτι θὰ γίνωμεν ἔνοχοι φόνου ἂν ὁ Νεουτὼφ μανθάνων, ὅτι θέλω νὰ τὸν διαζευχθῶ, ἀποθάνῃ ἐκ τῆς θλίψεως;

— Ὄχι! ἀπεκρίθη ὁ δ' Ἄλσεν. Δικαιοῦσθε νὰ ζητήσητε τὴν ἐλευθερίαν σας καὶ οὗτος δὲν πρέπει νὰ εἶνε ἐγωϊστής.

— Οὐλρῖκε, εἶσθε σκληρὸς καὶ σᾶς φοβοῦμαι!

— Σᾶς ἀγαπῶ! ἀπεκρίνετο οὗτος, λαμβάνων τὰς λεπτοφυεῖς χεῖρας τῆς νεαρᾶς γυναικός, ἐντὸς τῶν παγωμένων χειρῶν του.

Αὕτη τότε ἔχανε τὴν φωνήν της καὶ ἠδυνάτει ν' ἀπαντήσῃ πρὸς αὐτόν.

(Ἕπεται συνέχεια)

ΡΩΣΙΚΗ ΦΙΑΟΛΟΓΙΑ

ΠΟΝΤΙΚΙΑ

(Μῦθος Κριλῶφ)

— Εἰξεύρεις, ἀδελφάκι μου, τρέχει κακὸ μεγάλο!
Μέσα σὲ πλοῖο ἔλεγε ἕνα ποντίκι σ' ἄλλο:
—Ἔκαμε τὸ καράβι μας τόσο πολὺ νερό,
Ποῦ ἕως εἰς τὸ στόμα μου ἐκόντεψε νὰ φθάσῃ.
(Ἐνῷ μόλις τὰ πόδια του 'μπόρεσε νὰ σκεπάσῃ).
— Ἀλλὰ ἐγὼ δὲν ἀπορῶ.
Ὁ πλοιάρχός μας, γνώριζε, ἢ εἶνε ζαλισμένος,
Ἢ μεθυσμένος.
Οἱ ναῦτες ὀκνηρότεροι ὁ ἕνας ἀπ' τὸν ἄλλο.
Εἰς ἕνα λόγο ἄθλια εἶν' ὅλα πλώρα πρύμα
Δὲν ἔπαυσ' ἀδελφάκι μου, εἰς ὅλους νὰ τὰ ψάλλω,
Πῶς θὰ μᾶς φάγῃ γρήγορα τῆς θάλασσας τὸ κῦμα,
Ἀλλὰ δὲν ἤθελε κανεὶς ν' ἀκούσῃ τὴν ἀλήθεια,
Ὡσὰν νὰ ἔθγαζα ψευταῖς νέ, λεγα παραμύθια.
Καθένας ἠμπορεῖ νὰ ἰδῇ σ' ἀμπάρι ἂν κυττάξῃ,
Πῶς τὸ καράβι ὥρα μιὰ δὲ θὰ βαστάξῃ.
Πρέπει λοιπόν, καλέ, κ' ἐμεῖς μαζῆ τοὺς νὰ χαθοῦμε;
Πᾶμε νὰ πέσωμε εἰς τὰ νερά,
Μπορεῖ κοντὰ νὰ εἶνε ἡ ξηρὰ
Καὶ νὰ σωθοῦμε.
Καὶ πράγματι στὴ θάλασσα τ' ἀνόητα 'ρίφθηκαν
Κ' ἐπνίγηκαν.
Τὸ πλοῖο δὲ ποῦ χέρια ὠδήγουν γυμνασμένα,
Ἀκέραιο καὶ σῶο ἐμθῆκε στὸν λιμένα.

Τῶρα θὰ μᾶς ρωτήσουνε γιὰ ὅλα στὴ σειρά:
Καὶ πῶς λοιπόν, ὁ πλοιάρχος, οἱ ναῦτες, τὰ νερά,
Τῆς ταραχῆς ποιὰ ἡ αἰτία;
—Τὸ λίγο τὸ νερὸ ποῦ 'φάνη στὸ καράβι,
Τὸ πιάσαν εὔκολα προτοῦ νὰ φέρῃ βλάβη—
Τὰ δ' ἄλλα;—Καθαρὰ συκοφαντία.

Π. Α. Ἀξιωτης

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

ΕΓΧΩΡΙΑ

Αἱ ἐργασίαι τῆς Βουλῆς διακόπτονται ἀπὸ σήμερον μέχρι τῆς παρελεύσεως τῶν ἑορτῶν. Ἤδη ἐξελέγη ὡς πρόεδρος τῆς Βουλῆς ὁ κ. Κωνσταντόπουλον, ἐξελέγησαν αἱ ἐπιτροπαὶ τῶν διαφόρων τμημάτων, ἐψηφίσθη καὶ ἐπεδόθη ἡ εἰς τὸν βασιλικὸν λόγον ἀπάντησις, ὁ πρωθυπουργὸς κ. Δηλιγιάννης ὑπέβαλε διάφορα νομοσχέδια, ὧν ἐπισημότερον τὸ περὶ μεταρρυθμίσεως τῆς ἐκλογικῆς περιφερείας καὶ ἀνασυστάσεως τῶν ἐπαρχειῶν. Ὁ δὲ ὑπουργὸς τῶν οἰκονομικῶν κ. Καραπάνος ὑπέβαλε τὸν προϋπολογισμὸν τοῦ 1891.—Μεταξὺ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν οἰκονομικῶν ὡς ἀντιπροσώπου τοῦ δημοσίου καὶ τοῦ κ. Δ. Σγούτα, διευθυντοῦ τῆς Πιστωτικῆς Τραπέζης, ὡς ἀντιπροσώπου τοῦ ἐν Λονδίνῳ οἴκου Hambro, ὑπεγράφη σύμβασις περὶ συνομολογήσεως δανείου ἐκ 45,000,000 διὰ τὸ ἡμισυ τοῦ σιδηροδρόμου Πειραιῶς — Λαρίσσης. — Οἱ πρόεδροι τῶν ἐν Ἀθήναις συντεχνιῶν προέβησαν εἰς τὴν σύστασιν σωματείου ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν «Σύνδεσμος Συντεχνιῶν» σκοποῦντος τὴν ἵδρυσιν κέντρου συνεργασίας, τὴν περιφρούρησιν καὶ προστασίαν τῶν ἐν Ἀθήναις συντεχνιῶν, τὴν διαφωτισιν τῶν ἑκάστοτε κυβερνήσεων καὶ δημοτικῶν ἀρχῶν, περὶ τῶν ἐπενεκτέων πρὸς ἀνακούφισιν τῶν ἐπιτηδευματιῶν ἐν γένει μεταρρυθμίσεων, τὴν ἀνακοίνωσιν τῶν ἰδεῶν αὐτῶν, πρὸς μελέτην καὶ ἐνέργειαν περὶ τῶν ἀφορώντων τὴν δημοσίαν καὶ δημοτικὴν φορολογίαν ζητημάτων, τὴν ἀνέγερσιν ἐν Ἀθήναις καταστήματος τῶν συντεχνιῶν, δι' ἰδιαιτέρων καὶ ἐκουσίων συνεισφορῶν, καὶ τὴν ἐνέργειαν πρὸς σύστασιν ἐν Ἀθήναις «Λαϊκοῦ Ταμιευτηρίου» διὰ τὰς ἐργατικὰς ἐν γένει τάξεις.—Ἐνεργηθείσης τῆς ΝΖ' κληρώσεως τοῦ ἐκ φρ. 60,000,000 δανείου ἐξήχθησαν οἱ ἑξῆς ἀριθμοί: 110,455, 39,834, 132,174, 95,775, 71,358, 127,386 175,794, 169,742, 168,720· ἐκ τούτων ὁ πρῶτος κερδίζει ὡς γνωστὸν φρ 100,000, ὁ δ' 10,000, οἱ δύο ἑπόμενοι ἀνὰ 2,500 καὶ οἱ λοιποὶ ἀνὰ 1,000.

ΕΞΩΤΕΡΙΚΑ

Περὶ τοῦ Πατριαρχικοῦ ζητήματος οὐδὲν νεώτερον ἠγγέλθη ἐκ Κωνσταντινουπόλεως. —Ὁ βασιλόπαις Γεώργιος καὶ ὁ Τσάρεβιτς ἐκ Βομβάης ἀνεχώρησαν ἐξ Καλκούταν.—Ἀνώνυμος ὁμογενὴς ἀνέλαβε τὴν δι' ἰδίων δαπανῶν ἵδρυσιν ἑλληνικῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησίας ἐν Βουκουρεστίῳ.

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Ὁ ἐθνικὸς εὐεργέτης κ. Ἀνδρέας Συγγρὸς διὰ νέας λαμπρᾶς δωρεᾶς συνδέει τὸ ὄνομά του πρὸς τὴν ἐθνικὴν εὐγνωμοσύνην Προσφέρει ἐτησίως ὑπὲρ τοῦ Ὠδείου 9,000 δραχμάς. Ἐλπίζομεν ἤδη, ὅτι τὸ ἵδρυμα τοῦτο γενήσεται ἄξιον τοῦ ὑψηλοῦ προορισμοῦ του.—Ἐκτάκτως λαμπρὰ ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν ἐγένετο ἐν τῷ Ὠδείῳ ἡ ὑπὲρ τῆς Φιλοπτώχου Ἑταιρίας δοθεῖσα συναυλία τῆς κ. Σερεμετ. Ἐκτὸς τῆς ὡραίας ἐκτελέσεως τῶν τεμαχίων, διεκρίθησαν καὶ ἐχειροκροτήθησαν τὰ πρωτοτυπα ἔργα τῆς καλλιτέχνιδος κυρίας πρὸς ἣν ἐξεφρασε τὴν εὐαρέσκειάν της καὶ ἡ Α. Μ. ἡ βασιλισσα, παραστᾶσα ἐν τῇ συναυλίᾳ μετὰ τῆς πριγκιπίσσης Σοφίας καὶ τῆς βασιλόπαιδος Μαρίας.

ΕΠΙΣΤΗΜΑΙ

Ὁ Κῶς παρεχώρησε τὸ δικαίωμα τῆς παρασκευῆς τῆς λύμφης του εἰς τὸ Γερμανικὸν κράτος ἀντὶ ἑνὸς καὶ ἡμίσεως ἑκατομμυρίου μαρκῶν.— Ἐν τῷ θεραπευτηρίῳ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ καὶ ἐν τῷ δημοτικῷ νοσοκομείῳ ἐγένοντο τὰ πρῶτα παρ' ἡμῖν πειράματα θεραπείας τῆς φθίσεως διὰ τῆς λύμφης τοῦ Κῶς ὑπὸ τοῦ ἰατροῦ κ. Ν. Μακκᾶ καὶ τοῦ καθηγητοῦ κ. Ἀρεταίου. Ἡ Α. Μ. ἡ βασίλισσα μετὰ τοῦ διαδόχου καὶ τῆς πριγκιπίσσης Σοφίας ἐπεσκέφθησαν τοὺς θεραπευομένους καὶ ἐζήτησαν πληροφορίας περὶ τῆς ἐνεργείας τῆς λύμφης, ἥτις ἐκομίσθη ἐνταῦθα ζητηθεῖσα ὑπὸ τῆς βασιλίσσης. —Οἱ ἐν Πειραιεῖ ἐπιστήμονες συνελθόντες ἵδρυσαν ἐπιστημονικὴν λέσχην.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ

Ἀπεδίωσεν ἐν Νεαπόλει τῆς Ἰταλίας ὁ δεινὸς ἐρευνητὴς τῶν ὁμηρικῶν ἀρχαιοτήτων καὶ ἀρχαιολόγος Ἐρρῖκος Σλῆμαν. Καταλείπει τὰς ἀρχαιολογικὰς αὐτοῦ συλλογὰς εἰς τὴν πόλιν τοῦ Βερολίνου. Ὁ νεκρὸς του κομίζεται ἐν Ἀθήναις ὅπου κατὰ τὰς τελευταίας θελήσεις του θὰ ταφῇ Ὡς ἀντιπρόσωπος τῆς πόλεως τοῦ Βερολίνου κατὰ τὴν κηδείαν του ἀφικνεῖται ὁ καθηγητὴς Βίρχωβ, ὅστις καὶ ἐκφωνήσει ἐπιτάφιον. — Ὁ περὶ τὰ ἀρχαιολογικὰ μετὰ ζήλου καταγινόμενος κ. Δ. Ἀθ. Ἀντωνακόπουλος ἀνεκάλυψεν ἐγγύτατα τοῦ Λαυρίου μέγαν βωμὸν φέροντα τὴν ἐπιγραφὴν ΕΡΜΑΙΟ θεωρεῖ δὲ τοῦτον ὡς τὸν κατασκευασθέντα ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων μετὰ τὴν ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίαν.—Ἐν τῷ Μουσείῳ τοῦ Κλυνὶ κατετέθη προσφερθεῖσα εἰς τὴν Γαλλίαν ὑπὸ τῆς Βαρωνίδος Ρόσχιλδ, ἠπερίφημος συλλογὴ τῶν ἑβραϊκῶν ἀρχαιολογημάτων τοῦ Στράους, διευθυντοῦ τῆς ὀρχήστρας ἐν τῷ Γαλλικῷ μελοδράματι ἐπὶ Ναπολέοντος Γ. Ὁ Στράους κατηνάλωσε πεντήκοντα ἔτη τοῦ βίου του πρὸς σύστασιν τῆς μοναδικῆς τουτης συλλογῆς.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Οἱ ἐν Ἀθήναις Γερμανοὶ δι' ἀναφορᾶς των πρὸς τὸν αὐτοκράτορα Γουλιέλμον σκοποῦσι νὰ ζητήσωσιν ὅπως καταργηθῇ ἐν τοῖς γερμανικοῖς ἐκπαιδευτηρίοις ἡ κατ' Ἔρασμον φανταστικὴ προφορὰ τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης. —Ὁ κ. Χρῆστος Νικολαΐδης Φιλαδελφεύς, ἱδρυτὴς τοῦ φρουνίου ποιητικοῦ ἀγῶνος, ἐδήλωσε δι' ἐπιστολῆς του πρὸς τὴν ἐπιτροπὴν τῶν Ὀλυμπίων, ὅτι παρέχει καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο χιλιόδραχμον γέρας, ὅπως προκηρυχθῇ διὰ τρίτην φορὰν ὁ ἀγών. Ἡ ἐπιτροπὴ τῶν Ὀλυμπίων διὰ προκηρύξεώς της, λίαν προσεχῶς δημοσιευθησομένης, θὰ κανονίσῃ τοὺς ὅρους τοῦ ἀγῶνος. —Ὁ Γάλλος κ. E. De Mougins Roquefort, ἐφέτης ἐν Αἴξ, ἐδημοσίευσε φιλελληνικώτατον συνθετον ὑπὸ τὸν τίτλον Γάλλοι καὶ Ἕλληνες· ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῶν ἐν Πύλῳ ἀποκαλυπτηρίων τοῦ μνημείου τῶν ἐν τῇ ναυμαχίᾳ πεσόντων Γάλλων.

Ἔκτακτος φιλολογικὴ ἐπιθεώρησις δοθήσεται τὴν προσεχῆ Κυριακὴν ἐν τῇ αἰθούσῃ τῆς ἑταιρίας τῶν «Φίλων τοῦ Λαοῦ». Ὁ ἐθνικὸς ποιητὴς μακ. κ. Ἀχ. Παράσχος θὰ ἀπαγγείλῃ ἀνέκδοτον αὐτοῦ ποίημα «τὰ Χριστούγεννα» ὡς καὶ ἄλλους τινὰς στίχους. Ὁ κ. Σουρῆς φαιδρὰ τινα ποιήματία. Ὁ κ. Κορομηλᾶς δραμάτιον, ὁ δὲ κ Προβελέγιος ποίημα. Ὁ σκοπὸς τῆς ἐσπερίδος εἶνε ἐξόχως ἀγαθοεργός, ὅλη δὲ ἡ ἀθηναϊκὴ κοινωνία θὰ σπεύσῃ νὰ παρευρεθῇ εἰς τὴν ἔκτακτον αὐτὴν ἐσπερίδα.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΝ

—Ὁ πρύτανις τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου κ. Γ. Μιστριώτης ἀπηθύνεν ὡραῖον ἔγγραφον πρὸς τὰ μέλη ἐπιτροπείας, ἥτις ἐξελέχθη πρὸς μελέτην καὶ ἐκτέλεσιν διαφόρων ἀναφορῶν καὶ προτάσεων γενομένων τῇ πρυτανείᾳ, περὶ συστάσεως Λεσχης τῶν φοιτητῶν· ὑποστηρίξεως ἢ καὶ ἰδιαιτέρας ὑπὸ τοῦ πανεπιστημίου ἱδρύσεως ἑλληνικοῦ θεάτρου· κατασκευῆς πανεπιστημιακοῦ λεβάρου· πανηγυρισμοῦ μεγαλοπρεποῦς τῆς κε' Μαρτίου καὶ στρατιωτικῆς διοργανώσεως τῆς πανεπιστημιακῆς νεολαίας. Ἡ ἐκλογὴ τῆς ἐπιτροπείας, συγκειμένης ἐκ τῶν κ κ. Θ. Ἀφεντούλη, Κ Βουσάκη, Π. Κυριακού, Δ. Κυριακοῦ, Ν Καζάζη, Γ Ἀγγελοπούλου, Σπ. Λάμπρου καὶ Α. Προβελεγίου, παρέχει πλήρη ἐγγυησιν περὶ τῆς καταλλήλου διεξαγωγῆς τοῦ ἔργου ὑπὲρ οὗ καλεῖται νὰ ἐργασθῇ.

ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ

ΑΝΕΚΔΟΤΑ—ΠΕΡΙΕΡΓΑ—ΠΟΙΚΙΛΑ

Ἡ ἀκαδημία τῆς Ἱσπανίας ἐδημοσίευσε κατ' αὐτὰς ἐκ τῶν πολυτίμων ἀνεκδότων χειρογράφων τοῦ Ἐσκοριάλ τὰ ἑλληνιστικὰ ἄσματα εἰς τὴν Παναγίαν τὰ μελοποιηθέντα ὑπὸ τοῦ βασιλέως Ἀλφόνσου τοῦ Σοφοῦ. Ἡ δημοσίευσις αὕτη εἶνε μεγάλου φιλολογικοῦ ἐνδιαφέροντος. Τὰ ἄσματα εἶνε γεγραμμένα εἰς τὴν διάλεκτον τῆς Γαλικίας, ἥτις ἦτο ἡ πηγὴ τῆς Πορτογαλλικῆς συνεπῶς εἶνε τὰ ἀρχαιότερα ἐπιστημονικὰ αὐτῆς χειρόγραφα. Ἡ ἔκδοσις εἶνε λαμπρὰ μετὰ καλλιτεχνικῆς ἀναπτύξεως τῶν μικρογραφιῶν τοῦ πωποτύπου χειρογράφου. Μόνον δὲ τοιακόσια ἀντίτυπα ἐδόθη ἐν πρὸς πώλησιν. Ἡ Ἱσπανικὴ ἀκαδημία ἀναλαμβάνει ὡσαύτως τὴν πλήρη ἔκδοσιν τῶν ἔργων τοῦ Lope de Vega ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ Menendez y Pelayo.

*

Τὸ μέγα βιβλιοπωλεῖον τῶν Σμιθ καὶ Ἔλδερ ἐν Λονδίνῳ, ὅπερ ἔχει εἰς τοὺς Ἀγγλικοὺς σιδηροδρόμους τὸ μονοπώλιον, ὡγόρασε πρὸ πολλῶν χρόνων σύστημα δανείων βιβλίων μεγάλας παρέχων εὐκολίας εἰς τοὺς ταξειδιώτας. Ἀντὶ ἐλαχίστου τιμήματος δύναται τις νὰ δανεισθῇ βιβλίον ἐκ τοῦ βιβλιοπωλείου τοῦ σταθμοῦ τῆς ἀναχωρήσεως καὶ νὰ τὸ ἀποδώσῃ εἰς τὸ τοῦ σταθμοῦ τῆς ἀφίξεως· ἀλλὰ τὸ σύστημα τοῦτο δὲν ἔφερε ἀκόμη ἀρκούντως πρακτικὸν καὶ κατάλληλον εἰς τοὺς κυρίους Ἕδων καὶ Ρέμιγτον, οἵτινες ἔχουν τὴν ἰδέαν νὰ τοποθετήσωσιν ἐν ταῖς σιδηροδρομικαῖς ἁμάξαις αὐτόματον βιβλιοθήκην τοῦ σιδηροδρόμου, ἥτοι αὐτόματον διανομέα τῶν βιβλίων, ὅπως ὑπάρχουσιν ἐν Γαλλίᾳ διὰ τὰ πυξεῖα καὶ τὰ ζαχαρικά κ.τ.λ. Αἱ αὐτόματοι βιβλιοθῆκαι θὰ συνίστανται φυσικῶς ἀπὸ διάφορα βιβλία ἀξίας καὶ ποιότητος φιλολογικῆς κατὰ τάξεις ἀλλὰ ἐπιγραφὴ θὰ ἦνε πάντοτε ἡ αὐτή «Δόσετε μίαν πένναν ἢ ἓξ τοιαῦτας καὶ θὰ ἔχητε ἓν βιβλίον».

*

Περὶ τοῦ κόμητος Τολστόϊ ἐξακολουθεῖ νὰ γίνηται πολὺς λόγος καθ' ὅλον τὸν κόσμον. Ἡ Ἀγγλία μετὰ τὴν Γαλλίαν καὶ ἡ Γερμανία μετὰ τὴν Ἀγγλίαν, κατελήφθησαν ὑπὸ ἐνθουσιασμοῦ δι' αὐτὸν Τὴν 12 Νοεμβρίου ὁ ἰατὸς Ραφαὴλ Δέβενφελδ ἐκ Βερολίνου, ὡμίλησεν ἐν Βιέννῃ περὶ τῆς ζωῆς τοῦ ἐνδόξου συγγραφέως, τὸν ὁποῖον εἶδεν ἐσχάτως ἐν τῷ κτήματι του Γιασνάϊα Πολιάνα. Διεγήθη μεταξὺ ἄλλων ἀνεκδότων ὅτι ὅτε ἀνεγνώσθη πρὸ τῆς αὐτοκρατορικῆς αὐλῆς «Ἡ δύναμις τῶν Σκότων» ὁ τσάρος ἐξέπεμψε κραυγὴν ἐνθουσιασμοῦ, ἐνῷ ἡ τσαρίνα ἐξέφρασε ζωηρότατα τὴν δυσαρέσκειάν της Ἀλλοτε προκειμένου νὰ δοθῇ τὸ ἔργον εἰς ἰδιωτικήν τινα οἰκίαν τῆς Πετρουπόλεως ἡ ἀρχὴ ἀπηγόρευσε τὴν παράστασιν· ἀλλ' ἡ οἰκοδέσποινα τῇ ἐδήλωσεν, ὅτι ἦτο ἠνγκασμένη νὰ παραιτοῦσῃ τὴν ἀπαγόρευσιν, καθότι τεσσαράκοντα μέλη τῆς αὐτοκρατορικῆς αὐλῆς ὑπεσχέθησαν νὰ παρευρεθῶσιν εἰς τὴν ἐπιστρίδα. Ἐν Ρωσίᾳ ἐφημερίδες καὶ περιοδικὰ μόνον περὶ Τολστόϊ ὁμιλοῦσι. Ἕκαστος τῶν γνωρισάντων αὐτὸν δημοσιεύει ἀναμνήσεις καὶ ἀνέκδοτά του. Οὔτω εἰς τὰς ἀναμνήσεις τοῦ κ. A. A. Fett (Μάσγα 1890) εὑρίσκομεν λεπτομερείας ἀρκετὰ περιέργους περὶ τῆς συμφιλιώσεως τῆς ἐπελθούσης μεταξὺ τοῦ Τολστόϊ καὶ τοῦ Τουργιένιεφ κατὰ τὸ 1878. Οἱ δύο συγγραφεῖς διέστησαν ἀλλήλοις, καθότι εἶχον διαφόρους ἰδέας περὶ τοῦ τρόπου, καθ' ὃν ἐσύμφερε νὰ συνδυάσωσι τὸν τὴν ρωσσικὴν φιλολογίαν τὰς φιλολογικὰς παραδόσεις τῆς Δύσεως. Ἀλλ' ὁ Τολστόϊ ἔκρινεν, ὅτι διὰ νὰ ζήσῃ τις εὐτυχῆς ὤφειλε νὰ μὴ ἔχῃ ἐχθροὺς καὶ ὑπ' αὐτὴν τὴν ἔννοιαν ἔγραφε πρὸς τὸν Τουργιένιεφ. Ὁ Μαξίμιεφ δημοσιεύει ἐπίσης εἰς τὸν «Ἱστορικὸν Ἀγγελιαφόρον» τὰς ἀναμνήσεις του περὶ τοῦ κόμητος Τολστόϊ, οὗτινος ἦτο συμμαθητὴς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τοῦ Καζάν. Διηγεῖται, ὅτι ὁ νέος ἀριστοκράτης τῷ ἀπήσκησε πάντοτε ὡς ἐκ τῆς ἐηρότητος τῶν τρόπων, καὶ τοῦ ὀλιγου ἐνδιαφέροντος, ὅπερ δι' αὐτὸν εἶχε. «Διὰ πρώτην φορὰν, λέγει, ἀπήντησα ἄνθρωπον τόσον ἐντελῶς εὐχαριστημένον ἐκ τοῦ ἑαυτοῦ του. Μόλις ἀπήντα εἰς τὸν χαιρετισμόν μου προσπαθῶν πάντοτε νὰ μοὶ ἀποδείξῃ, ὅτι ὄν ἤμην ὁμοιός του». Πρὸ τινων ἐτῶν ἐν Πετρουπόλει ὁ Τολστόϊ ἐδήλωσεν ἐν ἰδιαιτέρᾳ ὁμιλίᾳ, ὅτι ὁ Σαξῆπηρ ἦτο συγγραφεὺς μέτριος, καὶ ὅτι ὁ θαυμασμὸς τῶν Ρώσων δι' αὐτὸν ὠφείλετο ἁπλούστατα εἰς τὸν φόβον μὴ φανοῦν διαφωνοῦντες πρὸς τὸν λοιπὸν κόσμον. Ἰδοὺ αἱ δη

ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Ι. Τ. Δ. Σύρον. Ἀναμένομεν τὴν σημείωσιν.—Κ. Μ. Σ., Ε. Τ., Στ. Π. Ι., Ἀρ. Τ. Κων]πολιν.—Ε. Ἑλ. Βόλον.—Ἰ. Στ. Π. Πάτρας.—Φωτ. Κ. Μ. Ι Δ., Κ. Π., Σπ. Ι. Ρόδον. Ἐλήφθησαν εὐχαριστοῦμεν.—Τακτικῷ ἀγοραστῇ. Ἀκατάλληλον.—Μαρίῳ. Τοιαύτη μετάφρασις ἐδημοσιεύθη πρὸ πολλοῦ.—Α. Π., Μιχ. Κ. Σίφνον. Δ. Ἐμμ, Λεων. Κ. Καλαφάτιον. Π. Π. Παριείους. Π. Δρ. Χανία. Ἀθ. Γ. Λειψίαν. Ἐλήφθησαν· εὐχαριστοῦμεν.—Ἐκλογεῖ. Τὴν ἀπορίαν σας δὲν θὰ δυνηθῇ νὰ λύσῃ οὐδὲ σύγγραμμα ὁλόκληρον περὶ συνταγματικοῦ δικαίου.—Σπ. Α., Ν. Σ., καὶ Γ. Κ. Σμύρνην. Εὐχὰς ἐπὶ εὐχῶν.—Κ. Δ. Φ. Λούγκαν. Θὰ σᾶς ἀναμένωμεν ἐπὶ πολὺ ἔτι;—Φ. Μ. Π. Ὀδησσόν. Καλὸν νὰ τ' ἀποστείλητε, ἀλλὰ καλλίτερον νὰ ἔλθητε μετ' αὐτῶν.—Ἐμμ. Τ. Δ. Βούτσουσκαν Βεσσαραβίας. Παρ' ἡμῖν οἱ κρυόνοντες ἐξέρχονται εἰς τὰς ὁδούς; ἵνα θερμανθῶσι.—Ν. Π. Δ. Πάτρας. Ὁ Ἐκ διήλθεν incognito καταδιωκόμενος.. ὑπὸ τῆς Μιχαλοῦς.—Κουακέρῳ. Ἀκόμη ἡ περὶ ἀεριόφωτος μελέτη σας;—Δ. Κ. Σύρον. Καὶ περὶ τοῦ δασικοῦ ζητήματος τῆς Κορίνθου τίποτε;—Οἰκοδεσποίνη. Ἡ στήλη τῆς ἠλεκτρικῆς κωδωνοκρουσίας τῶν οἰκιῶν διατηρεῖ τὴν ἐνέργειάν της ἐπὶ πλειότερα ἔτη, ἀλλ' εἰς τὸ ἡμέτερον θερμὸν κλῖμα δέον κατὰ τὴν ὥραν μάλιστα τοῦ θέρους νὰ ἀναπληροῦται ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν τὸ ἐξατμιζόμενον ὕδωρ ἐν τοῖς δοχείοις τῆς στήλης.—Διὰ πλειοτέρας πληροφορίας ἀπευθυντέον εἰς τὸν ἠλεκτρολόγον κ. Κωνσταντίνην ἐν ὁδῷ Καπνικαρέας ἀριθ. 13. Ὅσον ἀφορᾷ τὰ λουτρὰ δύναται ὁ πάσχων νὰ κάμνῃ τοιαῦτα καὶ ἐν τῇ ξηρᾷ διὰ θαλασσίου ὕδατος, ἀρκεῖ νὰ διαλύσῃ εἰς πᾶσαν λίτραν κοινοῦ ὕδατος, τὰ ἑπόμενα ἅλατα: 20 γραμμάρια μαγειρικοῦ ἅλατος, 2 1]2 χλωριούχου μαγνησίου, 1 3]4 θειικοῦ μαγνησίου καὶ 1]2 χλωριούχου καλίου.—Κ. Μ. Φολέγανδρον. Μ. Π. Σ. Ληξούριον.—Κ. Π. Κ. Ἄστρος. Ἐλήφθησαν· εὐχαριστοῦμεν.—Ἀλ. Χ. Ἀλεξάνδρειαν. Ἐν Ἀθήναις ἔχομεν τυπογραφεῖα μόνον ἀπὸ τοῦ 1830. Πῶς εἶνε λοιπὸν δυνατὸν ὁ θησαυρός σας νὰ εἶνε ἀρχαιότερος;—Μαρίῳ. Ἀκολουθοῦσι τὸν κανόνα τοῦ Διογένους: Πλούσιοι ὄντες, τρώγουσιν ὅταν θέλουσι, πτωχοί, ὅταν ἔχουσι».—Κ' Ἀκατάλληλον· καὶ σχετικῶς καὶ ἀπολύτως.—Πόμ. Βασίλισσά τις δὲν ἐνθυμοῦμαι θὰ πότε καὶ ποῦ θέλουσα νὰ τιμωρήσῃ τὸν θεὸν διότι τῇ ἀντέπραττεν, ἐξέδωκε Β. Διάταγμα ἀπαγορεῦον τὴν λατρείαν του ἐπὶ ἑξάμηνον. Λοιπὸν καὶ σεῖς τὴν λατρείαν τοῦ Κυρίου ἐπὶ δύο ἑβδομάδας;

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Ἐξεδόθησαν

Πεζοπορία ἀπὸ Πατρῶν εἰς Τρίπολιν.—Ἐπάνοδος εἰς Πάτρας διὰ Ναυπλίου καὶ Κορίνθου ὑπὸ Χ. Η. Κορύλλου ἰατροῦ.—Πάτραι.

Ἡμερολόγιον τῆς Ἐφημερίδος τῶν Κυριῶν τοῦ 1891.

Ἡ Ἑβδομὰς *εἰσερχομένη εἰς τὸ 8ον αὐτῆς ἔτος ἀντὶ παντὸς δώρου πρὸς προσέλκυσιν νέων συνδρομητῶν καὶ εὐρυτέραν διάδοσιν τῶν δώρων ἀρκεῖται νὰ πέμψῃ τυχαίως ἓν ἐκ τῶν φύλλων της, ὡς δεῖγμα τῆς προτέρας ἐργασίας της, καὶ ὡς ἐγγύησιν ὅτι αὕτη ἔσεται καὶ κατὰ τὸ μέλλον ὁμοία ἂν οὐχὶ ἀνωτέρα.*

Ἡ Ἑβδομὰς *φροροῦσα, ὅτι ἐκπληροῖ τὸ καθῆκόν της κατὰ τὰ μεταξὺ αὐτῆς καὶ τῶν ἀναγνωστῶν της συμβεβλημένα, καὶ μὲ τὴν ἐλπίδα πάντοτε νέων βελτιώσεων, ἀναλόγως τῶν μέσων ἅτινα παρέχει ὁ τόπος ἡμῶν, ἀποφεύγει, ὅπως πάντοτε, τὸ δέλεαρ ὑποσχέσεων ἐξ ἴσου ἐπιζημίων πρός τε τὸν δίδοντα καὶ τὸν λαμβάνοντα.*

Χωρὶς δὲ νὰ φοβηθῇ μὴ κατηγορηθῇ ἐπὶ αὐταρεσκείᾳ, δικαιοῦται νομίζομεν νὰ ἐπαναλάβῃ πρὸς τοὺς ἀγνοοῦντας αὐτήν, ὅ,τι ἀπὸ τόσων στομάτων ἔκ τε τοῦ ἐσωτερικοῦ καὶ τῶν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ Ἑλλήνων τοσάκις ἤκουσεν:

ὅτι ἡ **Ἑβδομὰς** *διὰ τῆς ἐκλογῆς τῶν ποικίλων αὐτῆς δημοσιεύσεων θεραπεύει οὐ μόνον τὰς ἐκλεκτοτέρας τῶν φιλαναγνωστῶν τάσεις, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ἀναγεννωμένην σύγχρονον φιλολογίαν ἡμῶν παρέχει ὑποδείγματα, ἐκ φιλολογιῶν ἀγνώστων τέως, ἱκανὰ νὰ χειραγωγήσωσιν αὐτὴν εἰς στάδιον εὐρύτερον καὶ εὐγενέστερον.*

ὅτι ἡ **Ἑβδομὰς** *ηὔρυνεν οὐ μόνον τὸν στενὸν τέως κύκλον τῶν τὰ γράμματα καλλιεργούντων, ἀλλὰ καὶ τοὺς φίλους τῶν ἐκλεκτῶν ἀναγνωσμάτων δι' ἀτρύτων ἐπολλαπλασίασε προσπαθειῶν.*

ὅτι ἡ **Ἑβδομὰς** *ἐπὶ πολλῶν ζητημάτων ἔσχεν ἀξιοζήλωτον πρωτοβουλίαν, πολλὰ δ' ἄλλα ἔθεσεν εἰς τὴν ἁρμόζουσαν αὐτοῖς θέσιν διὰ γλώσσης εἰλικρινοῦς καὶ ἀνεπηρεάστου.*

ὅτι ἡ **Ἑβδομὰς** *τέλος, εἶνε φύλλον οὐδὲν ἔχον ὅμοιον ἐν Ἑλλάδι, ἀκολουθοῦν δὲ ἐθνικὴν καθαρῶς πορείαν, ἅτε ἀγωνιζόμενον καὶ κατορθοῦν διὰ τῶν δημοσιεύσεών του.νὰ διαδίδῃ κοινωνικὰς καὶ ἱστορικὰς ἀληθείας, ἐνισχυούσας τὸ ἐθνικὸν φρόνημα, ὑποκαιούσας τὸν ἐνθουσιασμὸν καὶ ἀναδεικνυούσας ὅ,τι καλὸν καὶ ἄξιον μιμήσεως.*

Οὕτω τοὐλάχιστον λέγουσι καὶ ἐπαναλαμβάνουσιν οἱ ἀπαραλείπτως φιλοστόργως παρακολουθοῦντες τὴν **Ἑβδομάδα.**

Οἱ κ. κ. συνδρομηταὶ τῆς Ἑβδομάδος *οἱ φροροῦντες, ὅτι τὰ ἀνωτέρω εἰρημένα προέρχονται ἐκ δικαίας ἐκτιμήσεως παρακαλοῦνται νὰ ἐπιγράψωσι τὸ ὄνομα ἑνὸς τῶν φίλων των, ἐπὶ τῆς ταινίας τοῦ μετὰ τοῦ παρόντος συναποστελλομένου αὐτοῖς φύλλου*

ΜΑΓΙΚΑ ΠΑΙΓΝΙΑ

ΠΕΙΡΑΜΑΤΑ ΕΚ ΤΗΣ ΦΥΣΙΚΗΣ

ΕΚΤΕΛΟΥΜΕΝΑ ΜΕ ΤΑ ΠΡΟΧΕΙΡΟΤΕΡΑ ΟΙΚΙΑΚΑ ΣΚΕΥΗ

Ἐκδότης ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΣΔΟΝΗΣ

Ἰδοὺ ἓν βιβλίον, τὸ ὁποῖον θὰ εἰσαγάγῃ ἐφέτος νεωτερισμὸν εὐχάριστον εἰς τὰ διάφορα εἴδη διασκεδάσεως τῶν οἰκογενειῶν. Τὸ βιβλίον ἐξεδόθη ἐκ τοῦ «Βιβλιοπωλείου τῆς Ἑστίας», τοῦ ὁποίου ἀλλεπάλληλοι δημοσιεύονται ἀπό τινος αἱ καλαὶ ἐκδόσεις. Τὰ Μαγικὰ Παίγνια εἶνε βιβλίον προωρισμένον βεβαίως εἰς εὐρυτάτην διάδοσιν. Δὲν θὰ ὑπάρξῃ οἰκογένεια, ἡ ὁποία νὰ μὴ ζητήσῃ νὰ τὸ ἀποκτήσῃ. Διότι πρὸς τοῦτον κυρίως τὸν σκοπὸν ἐξεδόθη τὸ βιβλίον, νὰ τέρψῃ, νὰ διασκεδάσῃ, νὰ ὠφελήσῃ τοὺς οἰκογενειακοὺς κύκλους. Διὰ τῶν Μαγικῶν Παιγνίων ἡ ὡραία ἐπιστήμη τῆς φυσικῆς ἐκλαϊκεύεται οὕτως εἰπεῖν, ἐξηγουμένων διὰ τρόπου ἁπλουστάτου πολλῶν αὐτῆς νόμων καὶ ἀληθειῶν. Ἕκαστος ἐν τῷ βιβλίῳ αὐτῷ θὰ εὕρῃ ὕλην τερπνῆς διδασκαλίας ἐν τῇ σειρᾷ τῶν ποικίλων πειραμάτων, ἅτινα περιέχει καὶ ὧν ἕκαστον συνοδεύεται ὑπὸ ὡραίας εἰκόνος ἐξηγούσης τὸν τρόπον τῆς ἐκτελέσεως. Ἡ ἐκτέλεσις δ' αὕτη εἶνε εὐκολωτάτη, διότι γίνεται διὰ τῶν προχειροτάτων οἰκιακῶν σκευῶν καὶ ἄλλων κοινῶν ἀντικειμένων, ὅπερ καθιστᾷ τὴν χρῆσιν τοῦ βιβλίου προσιτὴν εἰς πᾶσαν οἰκογένειαν ἀποκτῶσαν οὕτω ὄργανον ὠφελίμου καὶ θελκτικῆς διασκεδάσεως κατὰ τὰς ὥρας τῆς ἀναπαύσεως ἀπὸ τῶν μεσημνῶν τῆς ἡμέρας.—Τὸ βιβλίον εἶνε καλλιτεχνικῶς τετυπωμένον, καὶ τιμᾶται δραχμὰς 3.

Πᾶσα αἴτησις περὶ ἀποστολῆς ἀντιτύπων συνοδευομένη ὑπὸ τοῦ ἀντιτίμου, ἀπευθύνεται πρὸς τὸν κ. Γ. Κασδόνην, διευθυντὴν τοῦ Βιβλιοπωλείου τῆς «Ἑστίας» εἰς Ἀθήνας.

ΔΡΟΜΟΛΟΓΙΟΝ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΟΥ ΠΕΙΡΑΙΩΣ-ΑΘΗΝΩΝ-ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

Τμῆμα Πειραιώς--Κορίνθου--Πατρῶν

	1	3	33		2	4	32
Πειραιεὺς ἀν.	6.25π	11.25	1.45	Πάτραι ἀν.	7.40π	11.45	—
Ἀθῆναι »	7.—	12.—	2.90	Αἴγιον »	9.24	1.03	—
Κόρινθος ἀφ.	10.—	2.54	5.45	Κόρινθος »	1.20μ	4.10	7.—π
Αἴγιον »	1.57	5.55	—	Ἀθῆναι ἀφ.	4.30	7.10	10.22
Πάτραι »	3.35	7.15	—	Πειραιεὺς »	5.—	7.40	10.55

Τμῆμα Κορίνθου - Ναυπλίου - Μύλων

	π.μ.	μ.μ.		π.μ.	μ.μ.
Κόρινθος ἀν.	10.25	4.15	Μύλοι ἀν.	—	1.10
Ἄργος ἀφ.	12.17	6.28	Ναύπλιον »	9.30	—
Ναύπλιον »	—	7.05	Ἄργος »	10.10	1.40
Μύλοι »	12.45	—	Κόρινθος ἀφ.	12.20	3.42

Τμῆμα Πατρῶν - Πύργου

	π.μ.	μ.μ.	μ.μ.		π.μ.	μ.μ.	μ.μ.
Πάτραι ἀν.	7.20	4.15	2.—	Πύργος ἀν.	7.—	2.—	3.05
Ἀχαΐα ἀφ.	8.15	4.57	2.55	Γαστούνη »	8.24	3.12	4.40
Μανωλάς »	9.18	5.48	4 —	Λεχαινὰ ἀφ.	8.47	3.33	5.05
Λεχαινὰ »	9.47	6.15	4.40		8.50	3.35	6.40π.
Λεχαινὰ ἀν.	9.50	6.17	6.45π	Μανωλάς »	9.19	4.06	7.15
Γαστούνη »	10.20	6.46	7.22	Ἀχαΐα »	10.11	4.58	8.18
Πύργος »	11.40	8.05	8.50	Πάτραι ἀφ.	10.55	5.50	9.15

Τοπικαὶ ἀμαξοστοιχίαι καθ' ἑκάστην εἰς ὅλα τὰ τμήματα.

Ἐκ τοῦ Τυπογραφείου ΠΑΡΑΣΚΕΥΑ ΛΕΩΝΗ